

Ozioma Jesu Kristi Lẹkẹ Kẹ Matiu Dọn De Ẹ

Ndi Mụ Jizọs' Kraịstị

¹ Onwan wụ Ẹkụkwọ wẹ gi gba ndi mụ Jizọsị, nwa Defidi, nwa Ebrahim.

Gha Ebrahim D'e ru Defidi

² Ebrahim wụ nedi Aziki, Aziki wụ nedi Jekọpụ, Jekọpụ wụ nedi Juda lẹ umunẹ-ẹ-ikennyẹ. ³ Juda wụ nedi Pẹrẹzi lẹ Zera. Nnẹ mụ ni wẹ wụ Tama. Pẹrẹzi wụ nedi Hez'ronu, Hez'ronu wụ nedi Aram, ⁴ Aram wụ nedi Aminadabu, Aminadabu wụ nedi Nashonu, Nashonu wụ nedi Salumonu, ⁵ Salumonu wụ nedi Buzi, nnẹ Buzi wụ Rehabu. Buzi wụ nedi Obedi, nnẹ Obedi wụ Rutu. Obedi wụ nedi Jese. ⁶ Jese wụ nedi eze wụ Defidi.

Gha Defidi D'e ru Ogen Wẹ Gi Werị Wẹ Si Ali Babilonu

Eze wụ Defidi wụ nedi Solomonu, hun nnẹ ẹ [te] wụ nwunye Yuria. ⁷ Solomonu wụ nedi Rehobuam, Rehobuam wụ nedi Abija; Abija wụ nedi Asa, ⁸ Asa wụ nedi Jehoshafati; Jehoshafati wụ nedi Joram—hun wuzi Jehoram; Joram wụ nedi Uzia. ⁹ Uzia wụ nedi Jotam, Jotam wụ nedi Ahazi; Ahazi wụ nedi Hezikaya. ¹⁰ Hezikaya wụ nedi Manase, Manase wụ nedi Emosi; Emosi wụ nedi Josaya. ¹¹ Josaya no mụ

Jẹkọnaya (hụn wụ Jẹhoyakìn) lẹ umunẹ-ẹ-ikennyẹ—ogẹn wẹ kẹ wẹ gi wepu wẹ alị wẹ, we wẹ si alị Babilonu.

Gha Ogen Wẹ Gi Weri Wẹ Si Alị Babilonu D'e Ru Ogen Kraịstị

¹² Ogen wẹ gi wepuguu wẹ si Babilonu, Jẹkọnaya nọ mu Shiatelu, Shiatelu wụ nedi Zerubabelu, ¹³ Zerubabelu wụ nedi Abiyudu, Abiyudu wụ nedi Eliyakim, Eliyakim wụ nedi Azo, ¹⁴ Azo wụ nedi Zadoku, Zadoku wụ nedi Akim, Akim wụ nedi Elayudu, ¹⁵ Elayudu wụ nedi Eleaza, Eleaza wụ nedi Matani, Matani wụ nedi Jekopu, ¹⁶ Jekopu wụ nedi Josefụ, di Meri—onye hụn mu Jizosi, hụn w'a kpo Kraịstị hụn wụ “Onye Ahun Osolobue Tume.”

¹⁷ Ya wu, agbo wẹ ile gha ogen Ebrahim d'e ru ogen Defidi wu agbo mmenọ; gha ogen Defidi d'e ru ogen wẹ gi we wẹ si alị Babilonu wu agbo mmenọ; gha ogen wẹ gi wesi wẹ Babilonu d'e ru ogen Kraịstị wu agbo mmenọ.

Omumu Jizos' Kraịstị

¹⁸ Enina ke wẹ don mu Jizosi wu Mezaya: e kweriole wẹ ni nne ẹ wu Meri jenkọ d'a lu Josefụ. Kani, ni wẹ d'a no gbama nke di-le-nwunye, Meri a turuguo ime ghahani iken Mmon-nso. ¹⁹ Make ni Josefụ hụn 'ya ni 'ya jenkọ d'a lu wu onye eziomume leni o choni n'o gbe ifenren ye ẹ ihun id'anya ihian ile, o no bu ẹ obi n'o siko d'e kpechan a nzuzue. ²⁰ Kani, ogen o gi e ro ihieni, o no ro nro. Ime nro hu, o no hụn mmon-ozidi Di-nwonni-enyi k'o bia d'e kunrun ẹ, si, “Josefụ nwa Defidi, atule egun; luma Meri, make ni nwa o ri ime ẹ gha aka Mmon-nso bia. ²¹ O jenkọ d'a mu okennyẹ; i jenkọ d'a kpo

nwa hụ Jesu/Jizọsị* makele iya jenkọ d'a zuofuha ndi nke e ime njọ we.”

²² Ihiẹn ndini ile me keni we gi mezu ihien Onye-nwonna-enyi ku ghahani onye-amuma: o si, ²³ “Lee e, okpoho keleni marin okennyẹ jenkọ d'a tu ime, mu okennyẹ; we jenkọ d'a kpo nwa hụ ‘Imanuelu’, ya wu, ‘Osolobue son enyi nodi’.”

²⁴ Ogen Josefụ gi tēhin, o nọ me ihien mmon-ozidi Di-nwonna-enyi gwa a. O nọ luma Meri; ²⁵ kanị, aranhini we nke di le nwunye d'e ru ogen o gi mugụ okennyẹ ibuzo a ahun. Josefụ nọ kpo a Jizọsị/Jesu.

Isi Nke Ẹbụọ

Ndi Ahun Gha Azuun Owuwa-nya-anwun Bia

¹ We mu Jesu ime obodo Betulehem hun ri azuun Judia ogen Herodu gi wu eze. Ogen hu, ndi marin ihien kokise ri e ku nọ gha ali ri azuun owuwa-nya-anwun bia Jerusalem, ² a ju ajuju, si, “Elebe ke onye hu we mu nke ohun hun wu eze ndi Ju ri? Make ni, enyi a hunole kokishia ku oku e k'o puha ogen enyi gi ri ali ri azuun owuwa-nya-anwun; enyi bia d'e fe e.”

³ Ogen eze wu Herodu gi nu ihieni, obi eruzini 'ya le ndi Jerusalem ile ali. ⁴ O nọ kpo gbama ndi-isi nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu, ju we, si, “Elebe ke we de ni iya ke we jenkọ d'a nọ mu Mezaya, Onye Hu Osolobue Tume?”

⁵ We nọ za, si, “Betulehem hun ri Judia ro, make ni onye-amuma de, si,

⁶ ‘Betulehem hun ri ime Juda,

* **Isi Nke Mbụ:21** Ani efani wu Onye-nzuopuha.

ezioku ro ni i wu obodo me ekere ime ndi okiki
Juda;

kani onye-okiki jenko d'a gha ime i puha,
hun jenko d'a ki ndi nke m wu ndi Izrelu.' ”

⁷ 'Ya Herodu no kpo ndi hu marin ihien kokise ri e
ku, gi nzuzue ju we ogen we gi hun kokise hu. ⁸ 'Ya
o no zi we jen Betulehem, si, "Jen ni; chokenme ni
nwata hu. Onu hun a, bia ni d'a gwa m, ni mme le
enwen m jenzi d'e fe e."

⁹ Ogen we gi nuchanringu ihien eze ku, we no
jenme ebe we jenko! Kokise hu no puhazi, du we
ru Betulehem; e ru we ebe nwata hu ri, o no wuzo.

¹⁰ Ogen we gi hun kokishia hu, ighogh o no jun we
obi. ¹¹ Ogen we gi banye ime ulo hu, hun nwata hu
le nne e wu Meri, we no sekpu, fe nwata hu. 'Ya
we no topu ekpa we buche ihien nanranni ri ichen-
ichen, ye e goru le frankisensi le maa.

¹² Makeni Osolobue a dolo we eka-ntin ime nro si
w'e kinle azuun d'e kunrun Herodu, we no ghasi
uzo ozo lashi ali we.

Josefu E Gi Nzuzue We We Gbasi Ijptu

¹³ Ogen we gi lamaguu, mmon-ozu Di-nwonnienyi no bia d'e kunrun Josefu ime nro, si a, "Lihio to! Weri nwata hu le nne e gbasi Ijptu; nodi ni ebahun d'e ru ogen m jenko d'a gwa i, makeni Herodu e buguo a obi n'o jenko d'a cho nwata hu keni o gbu e."

¹⁴ 'Ya Josefu no lihi, gi ime uhinhin weri nwata hu le nne e si Ijptu. ¹⁵ We no nodi ebegu d'e ru ogen Herodu gi nwun. Onwan ke ihien ahun Di-nwonnienyi gi onye-amuma ku gi mezu, ni "Ime Ijptu ke m gha kpopuha nwa m."

Herodu A Si We Gbu Umueka

¹⁶ Ogen Herodu gi hun ni ndi hu marin ihien kokise ri e ku e meole e ero, eje-olulu no bume e. O no zi ndi hun o zi, we no jen d'e gbupu umueka-ikennye ile ri Betulehem le ali ndi hu nokunmen'e, ikennye ndi hun ri ahua ebuo le ndi keleni ru ahua ebuo—ogen ndi ahun marin enya kokise gwa a ni ya ke we hun ya wu kokise k'o gha gbako ogen, me ihienni o me.

¹⁷ 'Ya ke we gi mezu ihien Osolobue gi onye-amuma wu Jerimaya ku, si,

¹⁸ “We nu olu ohu ime obodo Rama, o hu a kwan—e goo ntan, e goo imon. Rechelu ro—o ri a kwan umu a; o nini we huhu a, make ni a nwunchanringuo we.”

A Gha We Ijptu Lua

¹⁹ Ogen Herodu gi nwunhuguu, mmnon-ozu Dinwonna-enyi no bia d'e kunrun Josefu ime nro ime ali Ijptu, ²⁰ si a, “Lihi, weri nwata hu le nne e si ali Izrelu, make ni ndi ri a cho ni we gbu nwata hu a nwunguo.” ²¹ O no tenhin, weri nwata hu le nne e si ali Izrelu.

²² Kani, ogen o gi nu ni Akilahusu rikin eze nedi e wu Herodu, a ki Judia, egun anin'a jen ebehu. A doguzi w'a eka-ntin ime nro, o no si egerere Galili.

²³ O no jen d'e biri ime obodo w'a kpo Nazareti. Eri ra ke ihien ahun ndi-amuma ku, si, “We jenkọ d'a kpo a onye Nazareti” gi mezu.

Isi Nke Eto

Ozi Jonu Hun E Me Mirin-Chuku Zi

¹ O ru, Jọnu hụn e mę mirin-Chuku nọ fūha ime atụ Judia, a hị,

² “Rogharị nị, makęni Alị-eze elu-igwee a rịgọ nsue!”

³ Jọnu nị wụ onyę hụ onyę-amụma wụ Azaya ku oku ę oge n o gi sị,

“Olu onyę ohu rị a han ime atụ,

a sị,

‘kwa nị nị Di-nwọnni-ęnyi ụzọ;

męmę ni ụzọ a n'o zinrin’.”

⁴ Ẹwuru wę gi ęnenren anụ w'a kpọ kamelụ* męmę kę Jọnu e yi; akpukpọ-anụ kę wę gi męmę akpukpọ-ukun ę; ihien-oriri ę wụ igurube lę mirin-ęnwun rị ofia.

⁵ Ndi Jerusalem lę ndi Judia ile lę ndi obodo ile nọkunmę Iyi Jodani hụ e jęn d'e kunrun ę. ⁶ Wę hụ e kupuha njọ wę, o hụ e mę wę mirin-Chuku ime mirin Jodani.

⁷ Kanị, oge n o gi hụn ndi bu oda ime ndi itu-Farisi lę ndi itu-Sadusi kę wę rị a bịa n'o mę wę mirin-Chuku ahun o rị e mę, o nọ sị wę, “Igunrun agwo! Onyę sị unu gba nị iwe lę onuma Osolobue lalanị oso?! ⁸ Mkwọ nị nwan mkpuru ghosi nị onu e rogharigọ; ⁹ atukwole ni enwen unu ntụ, a sị, ‘Ebrahim wụ nedi ęnyi nụ!’ Makęni, m rị a gwakwo onu, Osolobue jęnkọ d'a saęka gha omuma ndini wepuha nị Ebrahim umu.” ¹⁰ “Anyun a rịgole nwan ukun osisi, e che: osisi owule mleni ezigbo mkpuru, e gbutu w'ę tuye okun. ¹¹ Mmę nwen gi mirin-mmaka e mę unu mirin-Chuku, unu gi a ghosi nị unu e rogharigọ; kale onyę hun lala

* **Isi Nke Ẹtọ:4** “anyinnyan-mkpukpukę”

m azuun ka m iken ohunma-ohunma—erudeni m onye hun jenkọ d'e bu akpukpo-uku a—o jenkọ d'e gi Mmon-nsọ le okun me onu mirin-Chuku. ¹² Ihien o gi a fuchan oka ri a eka: o siko d'a fuchanpu oka ile ri ebe o no a kuko oka a, kpompuchanrin oka a ye ebe o buto oka, kpongbamazi efifia oka buche ime okun hu we ghaleni e ri-eka e tinyun.”

Jonu E Me Jizosi Mirin-Chuku
(Mak 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ 'Ya Jizosi no gha Galili bia Iyi Jodani d'e kunrun Jonu ni Jonu me e mirin-Chuku. ¹⁴ Jonu te juaju, si Jizosi, “Mme te furu ni m bia ni me m mirin-Chuku, kani 'yu bia nwan d'e kunrun m?”

¹⁵ Jesu no si, “Hapu a no ri erira kiken ni; o furu ni enyi mezukwama ihien ile Osolobue cho.” 'Ya Jonu no kweri me e mirin-Chuku.

¹⁶ Jonu e meguu Jizosi mirin-Chuku, hun Jizosi gihu ghaguu ime mirin pula, elu-igwee no kpupun'a ideminzi; o no hun Mmon Osolobue k'o gi udi nduru hidanla, bia ebe o ri, bekwasi a.

¹⁷ Idumuzi, olu no gha elu-igwee si, “Onwan wu ezi Nwa m; ihien e a suoka m.”

Isi Nke Ẹno

Ekwensu A Nwan Jizosi

¹ 'Ya ke Mmon-nsọ no duru Jizosi si ime atu keni Ekwensu nwan a. ² Jizosi bu onu ukinkin le efinnai—orogbo akpu-uhokin ogunnai; omeguu, egun no gunma a. ³ 'Ya ke onye-onwunwan hu no bia, si a, “Omeni 'yu wu Nwa Osolobue, si omuma ndini henrinsome ogbe bredi.”

⁴ Kanị Jesu nọ sị a, “E deguọ w'a ime Ẽkukwo-nsọ nị, ‘Ihian a ra gi ihien-oriri sụọ a rị ndun, oku ile gha Osolobue ọnu puha ke we gi a rị ndun.’ ”

⁵ 'Ya ke Ekwensu nọ weri ẹ si ime obodo nsọ wu Jerusalem, w'e tume mkp'onunu Ulo-nsọ, ⁶ sị a, “Omele iyi wu Nwa Osolobue, tuha enwen i ye ali. Makele, e deguọ w'a ime Ẽkukwo-nsọ, sị, ‘O jenko d'e ye ndi mmọn-ozị ẹ iwu banyen'i; we siko d'a pari i, amangbe y'a kpogburu omuma.’ ”

⁷ Jizosi nọ sị a, “E deguozikwo w'a ime Ehuhuo-nsọ, sị, ‘Anwankwole Di-nwonnienyi wu Chuku i.’ ” ⁸ Ekwensu nọ werizi ẹ si elu-ugu jen elu oda-oda, ghosikwama a ali-eze ile rị uwa le ogho we, ⁹ sị a, “M k'e ye i ihien ndini ile, omeni y'e keni m isi ali.”

¹⁰ 'Ya Jizosi nọ sị a, “Ekwensu, puni m! Makeni, e deguọ w'a ime Ẽkukwo-nsọ, sị, ‘Di-nwonnienyi wu Osolobue i k'i k'e keni isi-ali; iya sụọ k'i k'e fe.’ ”

¹¹ 'Ya ke Ekwensu nọ la Jizosi to, ndi mmọn-ozị nọ puha, yeme ẹ ihien rị a mkpa.

*Jizosi E Bidon Orun A Ime Galili
(Mak 1.14-15; Luk 4.14-15)*

¹² Ogen Jizosi gi nu ni e buguọ we Jonu che ime ulo-ngan, o nọ si Galili. ¹³ O nọ gha Nazareti rị ime Galili pu, jen d'e biri ime obodo Kapanom hun rizi Galili, ehụ mirin Galili, egberẹ Zebulun le Naf'tali — ¹⁴ keni ihien onye-amuma wu Azaya ku mezu. Azaya sị,

¹⁵ “Ali Zebulun le ali Naf'tali,
hun risonme uzo ‘Ohimin’ —
we fetuguu Iyi Jodani;
Galili we ile rị,

alì ndì wụlèni ndì Ju jun!

¹⁶ Ndì bi ime ishi
a hụnọlẹ okẹn ukpẹ;
ukpẹ e nwunmẹguonì
ndì bi alì onyinyon-onwun.”

¹⁷ Jizosì nọ gha ogẹn hụ zime ozi, a si, “Roghari nì, makeñi Alì-eze Osolobue a riguo nsue!”

*Jizosì A Kpọ Ndì Okun-Azun Ẹnọ
(Mak 1.16-20; Luk 5.1-11)*

¹⁸ Ogẹn Jizosì gi ghakọ mkpenren mirin Galili, ọ nọ hụn umunẹ-ikennyẹ ebuo, Saimonu (hụn w'a kpọ Pita) lẹ Anduru nwenẹ ẹ, ebe wẹ rì a tu oga e ye ime mirin ahun, (makeñi wẹ wu ndì a kùn azun).

¹⁹ Ọ nọ sị wẹ, “Sonmẹ ni m, m jenkọ d'e mẹ unu wuru ndì a kùha ihian rike azun.” ²⁰ Wẹ nọ na oga wẹ tọ ozigbo, sonmẹ ẹ.

²¹ Ogẹn o gi jenshi ihun, ọ nozi hụn umunẹ ebuo ozo, Jemisi nwa Zebedi lẹ Jonu nwenẹ ẹ; uwe lẹ nedi wẹ rì ime ugbo, e donzi oga wẹ. Ọ nọ kpọ wẹ ebuo.

²² Wẹ nọ latọ ugbo-mirin hụ nì nedi wẹ, sonmẹ ẹ ozigbo.

*Jizosì A Kuzi, O Zi Ozioma, O Gwo Orìá
(Luk 6.17-19)*

²³ Jesu nọ ghagbarì Galili ile, a kuzi ime ulo-ofufe ndì Ju, e zi ozioma Alì-eze, a zuo emu lẹ orìá ile rì ichen-ichen rì a kuni wẹ. ²⁴ Ya ke otiti ẹ nọ ghagbarì alì Siria ile; wẹ nọ wehe n'e ndì ile emu rì a kù, ndì bu orìá ichen-ichen lẹ ndì ihien rì a turu, ndì ibobo lẹ ndì oro lẹ ndì eje-mmọn rì ime wẹ—ọ nọ zuo wẹ.

²⁵ Igunrun hi-ogbe nọ gha Galili lẹ obodo iri hụ noqbamanì wu Dikapolisi, lẹ Jerusalem lẹ Judia lẹ n fetu Iyi Jodani sonmẹ ẹ.

Isi Nke Isen

Nkuzi Jizọsị Nọ Elu Oke Kuzi

¹ Ogeṅ Jesu gi hụn igunrun ihian hụ, ọ nọ si enu oke; ọ nodiḡuḡu ali, 'ya ụmụ-azụn a nọ bia d'e kunrun e.

Ndi Nke We Ka Mma (Luk 6.20-23)

- ² O nọ kuzime we, si,
³ “Ngọzi ri ni ndi la enwen we toni Osolobue ime mmọn*,
 makeṅi Ali-eze elu-igwee wu nke we!
⁴ Ngọzi ri ni ndi hụn ri a kwanni,
 makeṅi we jenko d'a rokọ we obi.
⁵ Ngọzi ri ni ndi hụn e welua enwen we ali,
 makele we siko d'e nwonrin uwa ile.
⁶ Ngọzi ri ni ndi ọ ri a gun ni ihien ile ri ke Osolobue don cho a,
 a gun we ke ihien-oriri le ihien-orira —
 makeṅi, efo jenko d'e jun we.
⁷ Ngọzi ri ni ndi hụn e me ebere,
 makele we siko d'e me ni we ebere.
⁸ Ngọzi ri ni ndi obi we ri ochan,
 makeṅi we siko d'a hụn Osolobue.
⁹ Ngọzi ri ni ndi hụn e me ni udon ri,
 makeṅi we siko d'a kpọ we ụmụ Osolobue.
¹⁰ Ngọzi ri ni ndi we ri e kpokpo makeṅi we ri e bi
 ke Osolobue don cho a,
 makeṅi Ali-eze elu-igwee wu nke we.”
¹¹ “Ngọzi wu nke onu we gha a kpari unu, e
 kpokpo unu,

* **Isi Nke Isen:3** ...ndi wu “igbennye” ime mmọn.

e gi ifiri m e buo unu udi eje-ihien ile ri ichen-ichen.
¹² Ghoghọ ni; efo 'ya sọọ unu usọọ —
 makele ugwo-orun onu hi-ogbe ime elu-igwee!
 Make ni, erira ke we don kpokpo ndi-amuma ndi hun
 buni unu uzọ.”

Nnu Le Ukpẹ

(Mak 9.50; Luk 14.34-35)

¹³ “Unu wu nnu uwa, kani owuni nnu asozini usuo, eghani k'o jenkọ d'a don sọomazi usuo? O nwonzini ihien owule we gi e e me, kama, w'a ma a e tuhu, a zogbumẹ w'e.

¹⁴ Unu wu ukpe uwa. Obodo we tunye elu oke asaeka zueri. ¹⁵ Ozozị, ihian a ra munyedikwo ukpe zueme e okpuru afere, kama, w'e bu e e che enu ihien, keni ihian ile gi e legha uzọ. ¹⁶ Mezikwoni ni erira: ni ni ukpe onu nwun hun ihian e legha, keni we hun orun-oma unu, gi e ja Nedi onu ri elu-igwee mma.”

Nkuzi Banyeni Iwu

¹⁷ “Erokwole ni ni m bia d'a kagbu Iwu Mozizi mọbu ihien ndi-amuma de. Abiani m d'a kagbu we, kama, m bia d'e mezụ we. ¹⁸ Make ni, m ri a gwa unu ezioku, d'e ru mgbe elu-igwee le uwa ghafe, o nwonni mkpuru-ekukwo owule mọbu ihien we vinyede mkpuru-ekukwo, hun ri ime Iwu, hun jenkọ d'a ghafeni bu o mezuni—ke hun kachanrin ntin. ¹⁹ 'Ya wu ni onye owule dan iwu ohu ime iwu ndini, kuzi ndi ozọ erira, we sikọ d'a kpo a onye hun kachanrin ekerẹ ime Ali-eze elu-igwee. Kani, onye hun e meni we, a kuzi we, we sikọ d'a kpo a oken-ihian ime Ali-eze elu-igwee. ²⁰ Ezioku ke m ri a gwa onu, mmani unu ka ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi

uche Osolobue e me, onu asaeka banye Ali-eze elu-igwee.”

Nkuzi banyeni Ibu-olulu

²¹ “Onu a nuguo ni we si ndi akan, ‘Egbule ni ochu; we siko d’a ma onye owule gbu-ochu ikpe.’

²² Kani, mme le enwen m si onu ni we siko d’a ma onye owule buni nwene e olulu† ikpe; onye owule kpo nwene e iyi jenko Ogwa Ndi-isi; okun-mmom ri e che onye owule kpo nwene e ‘Onye-nzuzu!’ ”

²³ “Yawu, omeni i ri e ye oyiye i ebahun w’a nodi e ye oyiye, y’a no ebenu nyanhan n’o nwon ihien i me, hun nwene i gi bu iwe i obi, ²⁴ la oyiye i to ebenu w’a no e ye oyiye, pu, iyu le nwene i suokingu, i kebe kinhen d’e ye oyiye i.”

²⁵ “Iyu le onye-ikpe i suokin egwa, ebe ‘yu le ‘ya keleni ru ogwa, amangbe o weri i ye oka-ikpe, oka-ikpe e weri i ye onye ewuru-ogi, a tu we i ye ulo-ngan; ²⁶ M ri a gwa i ezioku, y’a saeka faha d’e ru mgbe i kuguu ikobo ikpazuun we be i.”

Nkuzi Banyeni Ughere

²⁷ “Unu a nuguo ni we si we, ‘Agherele.’ ²⁸ Kani mme le enwen m ri a gwa onu ni onye owule lee okpoho enya, o la a enya, e meole mgb a ime obi e. ²⁹ Omeni enya eka-nni i a han i e me njo, gupu a tuhu. O ka i mma ni mkpamkpa eh i ohu arizi a, kari ni we tu eh i ile ye okun-mmom. ³⁰ Omeni eka-ihien i a han i e me njo, bep u a tuhu. O ka i mma ni mkpamkpa eh i ohu arizi a, kari ni we tu eh i ile ye ime okun-mmom.”

† **Isi Nke Isen:**22 mōbū: ...onye owule buni nwene e olulu bu o nwōnni ihien nwene e me.

Nkuzi Banyeni Mkpechan

(Mat 19.9; Mak 10.11-12; Luk 16.18)

³¹ “Wẹ sịzikwọ, ‘Onyẹ ọwụlẹ kpechan nwunye ẹ jenkọ d’e ye ẹ ẹkukwọ ghọsị n’o kpechanọlẹ a.’

³² Kani mmele enwen m ri a gwa onu ni onye owule kpechan nwunye ẹ, wezuka ni nwunye ẹ zo uku ye ofia, ri e me ẹ n’o zo oku ye ofia. Onye owule lu okpoho we kpechangụ na nwunye ihian.”

Nkuzi Banyeni Ikun-iyi

³³ “Ozo, onu a nuguozị ni we si ndi akan, ‘Ekwule Osolobue tu ntu; i jenkọ d’e me ni Di-nwonna-enyi ihien i kunn’e.’ ³⁴ Kani mmele enwen m si unu, ekunkwole ihien-owule, kaka. Ekunkwole elu-igwee, make ni ‘ya wu ukpo Osolobue; ³⁵ ekwule uwa, makele ‘ya wu ihien o gi a tukwasị uku a; ekwule Jerusalem, make ni ‘ya wu obodo Eze uku hu; ³⁶ ekunkwole isi i, make ni y’e ri-eka gbegbutu ntutu ohu n’o chanma uchan mobu n’o gime ngi. ³⁷ Sihu ‘Eghe’ mobu ‘Mba’; ihien owule kari onwan gha aka Eje-onye hu bia.”

Nkuzi Banyeni Mmegwari

(Luk 6.29-30)

³⁸ “Unu a nuguo ni we si, ‘Onye tikpo ihian enya ohu, we tikpogwari a enya ohu; onye tikwon ihian eze ohu, we tikwongwari a eze ohu.’ ³⁹ Kama, mmele enwen m si i emegwarile onye me i eje-ihien. Kama, omeni ihian a ma i ora nti aka-nni, y’e bu azuun hun-ebọ zimen’e. ⁴⁰ Onye cho n’o kpe i narin i ewuru i yi ime, yezikwo a hun i yiye elu ẹ. ⁴¹ Onye waye i olu n’i jen maili ohu, y’e son ẹ jen maili ebuo. ⁴² Onye owule rio i ihien, y’e ye ẹ; onye owule cho n’o zinarin i ihien, ajule.”

Inwe Ihien-osisuo Ndi-inenren I

⁴³ “Onu a nuguo ni we si, ‘I siko d’e nweriri ihien-osisuo ndi-oma i, ze izize ndi-inenren i.’ ⁴⁴ Kani mme le enwen m si unu ‘E nwe ni ihien-osisuo jenni ndi-inenren onu; e me ni ni ndi ri e kpokpo ni unu ekpere.’ ⁴⁵ Onwan siko d’a ghosi nke-esi ni onu wu umu Nedi unu hun ri elu-igwee. Makeni o me anwun a e tikpu ke onye-njo ke onye-oma; o zi mirin e jenni ndi e me ihien o cho le ndi ghaleni e me ihien o cho. ⁴⁶ Makeni, omela ndi ihien i a suo suo ke ihien we a suo i, elee ugwo-orun k’i k’e nwonhen? Ele erira ke ndi a na ugwo-isi, ndi hu we gi njo marin, e me? ⁴⁷ Ozozu, omeni ndi nke i suo ke y’e kele, k’i gi mekari ndi ozozu? Ele erira ke ndi kwerileni e me? ⁴⁸ Zu ni nwan oke ke Nedi unu hun ri elu-igwee don zu oke.”

Isi Nke Isin

Emekwole Ni We Hun I

¹ “Kpachanpukwo ni enya amamgbe ihien onu ri e meni Osolobue a wuru ni unu ri e me ni we hun unu; makeni unu me e, onu anarinkozi ugwo-orun aka Nedi unu hun ri elu-igwee.”

Nkuzi Banyeni Imeni Ndi-igbenye Ohunma

² “Ya wu, ogen owule onu ri e ye ndi igbenye ihien, akule ni egogo* rike ke ndi-ihunna don e me ime ulo-ofufe le okp'uzo, keni ihian ile hun uzọ ja we mma. M ri a gwa unu ezioku, a narinchanringwole we ugwo-orun we. ³ Kama, unu gha e ye ndi-igbenye ihien, anile ni aka-ekpen onu marin ihien

* **Isi Nke Isin:2** Egbuleni opi.

eka-nni unu ri e me, ⁴ keni ihien unu me ni ndi-igbennye wuru ihien zuerini; ni Nedi unu hun a hun ihien zuerini ku onu ugwo.”

Nkuzi Banyeni Ekpere

⁵ “Ozozu, unu gha e me ekpere, emele ni ke ndi-ihunnai, makeni o soso we ni w'e turu ime ulo-ofufe le okp'uzo e me ekpere, keni ihian hun we. Ezioku ke m ri a gwa unu, a narinchanringuole we ugwo-orun we. ⁶ Kama, unu jenkoni d'e me ekpere, ban ni mmulo, gunma uzọ, me ekpere jenni Nedi onu hun we ghaleni e legha; Nedi unu hun a hun ihien zuerini siko d'a ku onu ugwo.”

⁷ “Kani unu gha e me ekpere, aghale ni e ku oku ohu, e kudonzi e noke ke ndi hun ghaleni e fe Osolobue don e me, makeni we ri e ro ni otutu-oku we ke we siko d'e gi nu ekpere we. ⁸ Anole ni nwan ke we, makeni Nedi onu a maringho ihien ri unu mkpa ni unu d'a rioma a.” ⁹ “Ya wu, e me ni nwan ekpere enina:

‘Nedi enyi hun ri elu-igwee,
we donme efan i nsọ.

¹⁰ Ali-eze i ya bia d'a kima,

uche i ya me elu-uwa, rike ke o don e me elu-igwee.

¹¹ Ye enyi ihien enyi jenkọ d'e ri tanni;

¹² gbaghari enyi eje-ihien ndi enyi me, noke ke enyi don gbaghari ndi hun me enyi eje-ihien.

¹³ Edule enyi ye ime onwunwan,

ka gbafuha enyi eka Eje-onye hu.’ ”

¹⁴ “Eghee, onu gbaghari ndi ozọ eje-ihien we me unu, Nedi unu hun ri elu-igwee siko d'a gbagharizikwo onu; ¹⁵ kani, owuni unu agbagharini

ndị ọzọ eje-ihien ndị we me unu, Nedi unu a gbaghariko unu eje-ihien ndi unu me.”

Nkuzi Banyeni Ibu-onu

¹⁶ “Ogen ọwule unu ri e bu-onu, eronmele ni ihun rike ndi ihunnai. We ronme ihun, keni ihian ile hun ni we ri e bu onu. Ezioku ke m ri a gwa unu, a narinchanringuole we ugwo-orun we.”

¹⁷ “Kama, onu gha e bu onu, te ni uden isi unu n'o den, fin ni ihun, onu a ha ntutu, ¹⁸ amamgbe w'a marin ni unu ri e bu onu, keni Nedi unu suo, hun we ghaleni a hun, marin; Nedi onu hun a hun ihien zuerini siko d'a ku unu ugwo.”

Aku-le-uba Hun Ri Elu-igwee

¹⁹ “Akpatole ni ni enwen unu aku-le-uba ime uwani, ebe ekika siko d'a saeka ripu a, ebe o siko d'a saeka gba nchara, ebe ohin siko d'a saeka gbukpo banye, zun. ²⁰ Kama, a kpato ni ni enwen onu aku-le-uba elu-igwee, ebe ekika jenkoleni d'e ri-eka ripu a, ebe o jenkoleni d'a no gba nchara, ebe ohin jenkoleni d'a saeka gbukpo. ²¹ Make ni ebe aku-le-uba unu ri, iya ke obi onu jenkoto d'a rizi.”

Ukpe Hun Zu Oke

²² “Enya wu ukpe hun ri ehụ. 'Ya wu, omeni enya unu ri iken, ehụ unu ile jenkoto d'e nwon ukpe. ²³ Kani, omelē enya onu ari iken, ehū unu ile siko d'a wu ishi-ishi. O me nwan ni ukpe hu ri ime unu wu ishi, ishi hu siko d'a kari eka!”

Odibo A Ra Saeka Fee Nna Ebuo

²⁴ “O nwonni onye a saeka e fe nna ebuo, makele, ohu k'a rikemē e mkpa, hun-ebō arikako a mkpa;

mọbụ o wechanrịn enwẹn ẹ ye ohu, legberi hụn-
 ẹbọ: y'a sako ẹka fe Osolobue ịe egho.”

Ehuele Uhue, Chọquu Nke Osolobue

²⁵ “Ya wu, m ri a gwa onu, ehuele ni uhue ihien unu jenkọ d'e ri mọbụ ihien unu siko d'a ra gi ri ndun mọbụ ihien unu jenkọ d'e yiye ehụ onu. Elee ndun ka ihien-oriri mkpa? Elee ehụ ka ekwa mkpa?
²⁶ Lekpode ni nnuonu ndi hun e fehunmeni: w'a ra kun ihien mọbụ e we ihien ugbo mọbụ donme ihien ime oban, bu Nedi onu hun ri elu-igwee hu e ye we ihien-oriri. Elee unu ka we mkpa a ri? ²⁷ Onye ime unu siko d'a saeka gi uhue o ri e hue gi mgbahunme okuloku ohu tocheni? ²⁸ Ki haın onu gizi e hue uhue ihien unu jenkọ d'e yi? Lekpode ni ke obobo ri ime ofia don e sue: w'a ra run orun, w'a ra kpa ekwa; ²⁹ kani, m ri a gwa onu ni, ke Solomonu nwehanle ogho, o yini ihien owule rihan mma ke obobo ohu ime ndini. ³⁰ Omeni Osolobue e yime efifia ri ogige ihien ri mma enina—efifia hun ri ndun tanni, eki fon e bu we che ime okun—o yimeko unu hun ka mma? Euu, ndi okukwe nta! ³¹ 'Ya wu, ehuele ni nwan uhue, a si, 'Ki enyi k'e ri?' mọbụ 'Ki enyi k'a ra?' mọbụ 'Ki enyi k'e yi?' ³² Ndi kwerileni, uwe a chu ihien ndini we, bu ezioku-ezioku, Nedi unu hun ri elu-igwee a maringho ni ihien ndini ile ri onu mkpa; ³³ kama, chomagude ni Ali-eze Osolobue le ihien Osolobue cho, o siko d'e yezikwo unu ihien ndini ile.”

³⁴ “Ya wu, ehuele ni uhue banyeni ekile, makeni ekile siko d'e nwon nsongbu nke e; nsongbu uhuhin e zuguo n'a.”

Isi Nke Eṣa

Ikin Ibe i Ikpe

¹ “Amale ndi-ozo ikpe amangbe Osolobue a ma i ikpe. ² K'i don han enen ke Osolobue siko d'a don han n'i. Eka i gi mayeni ihian ihien ke Osolobue jenko d'e gi mayen'i.

³ Ki hain i gi a hun irinrin-nkun ri nwene i enya, kan y'a ra hun ogwe-nkun ri i enya? ⁴ Nani ke y'e donzi saeka si nwene i, 'Ni m wepu i irinrin-nkun ri i enya' bu ogwe-nkun ri 'yu le enwen i enya? ⁵ Onye ihunna! Bu uzo wefu ogwe-nkun ri i enya, keni i hun uzo legha irinrin-nkun ri nwene i enya ohunma mefu.”

Egile Ihien Ri Nso Gu Egu

⁶ “Eyekwole nkite ihien ri nso; atukwole ihien ri i mkpa yeni ezin, amangbe w'a zokpukpogu a, maye i ogun, ru i ehụ.”

Rio, Cho, Du Eka

⁷ “Rio ni, we siko d'e ye onu; cho ni, unu siko d'a hun; du ni eka, we siko d'a kpopuni onu uzo. ⁸ Makeni onye owule rion jenko d'e nwonhen; onye owule choni siko d'a hun; we siko d'a kpopuni onye owule du eka uzo. ⁹ Onye ime onu jenko d'e ye nwa a akpuru-omuma omeni o rio a bredi ¹⁰ mobu ye e agwo omeni o rio a azun? ¹¹ 'Ya wu, omeni unu wu ndi njo marin ke unu don e ye umu onu ihien ri mma, Nedi onu ri elu-igwee eyeko ndi ri a rion'a ihien ka mma? ¹² 'Ya wu, ihien owule i ri e me, e me ndi ozo ihien i cho ni we me i: onwan wegbase ihien ile Iwu le ndi-amuma ku.”

Uzo Me Warara

13 “Ghasi ni ọ̀nụ-mgbọ̀n hụ mẹ warara. Makẹni, ọ̀nụ-mgbọ̀n wẹ gha a banye ntikpọ shia ashia, ụzọ a rizi kwọ nfe, ndi hụn a gha ụzọ hụ bu ọda. 14 Kanị, ọ̀nụ-mgbọ̀n wẹ gha a banye ndun mẹ warara, ụzọ a zezikwọ e ze, ndi a hụn n'a ebuni ọda.”

Osisi Lẹ Mkpuru A

15 “Kpachanpu ni enya banyeni ndi amuma-ntu: w'e konrin rike si wẹ wu atunrun, a bia d'e kunrun unu, kale, eje-eworo ke wẹ wu. 16 Unu jenkọ d'e gi mkpuru wẹ marin wẹ. Ihian a ra ghorị grepu enu abi-ogun; ihian a ra ghorị figi elu ogun-le-ekirika. 17 Eriira k'o gizi mẹ ni mkpuru ri mma ke osisi ri mma a mi, kanị mkpuru rileni mma ke osisi rileni mma a mi. 18 Osisi ri mma asako eka mi mkpuru rileni mma; osisi rileni mma a sako eka mi mkpuru ri mma. 19 Osisi owule hun milenị mkpuru ri mma, e gbutu wẹ e, tu ye okun. 20 Eghee, mkpuru ndini mi k'i jenkọ d'e gi marin wẹ.”

“A Marin M'i!”

21 “Ele ndi ile hun a kpo m ‘Onye-nwonna-enyi, Onye-nwonna-enyi’ jenkọ d'a banye Ali-eze elu-igwee, kanị, ndi hun e mẹ uche Nedi m hun ri elu-igwee, uwe suo. 22 Uhuohin hu, ndi bu ọda jenkọ d'a si m, ‘Di-nwonna-enyi, Di-nwonna-enyi! Ele efan i ke enyi gi bu amuma? Ele efan i ke enyi gi chupu eje-mmon, run oken orun-atumenya ri ichen-ichen?’ 23 Ogen hu, m siko d'a gwapu wẹ, si, ‘O nwonna ogen m gi marin onu; gha ni ebe m ri pu! Unu ndi e mẹ eje-ihien.’ ”

Mmadu Ebuo Ahun Ri A Tun Ulo

24 “Ya wu, onye ọwụle hụ nụ oku ndị nị m rị e ku, gi wẹ rụn ọrụn, siko d'a nọ ke onye hụ marin ihien, hụn tụn ụlọ a ye elu ọmuma. 25 Mirin nọ zue, ide-mirin nọ huhẹ, oken ufere a kpokwasị ụlọ hụ, kanị ọ dani, maka nị wẹ rụnye ẹ elu ọmuma. 26 Kanị, onye ọwụle nụ oku ndị nị m rị e ku bu o gini wẹ rụn ọrụn siko d'a rị ke onye-nzuzu, hụn tụn ụlọ a ye elu uzunzun. 27 Mirin nọ zue, ide-mirin nọ huhẹ, oken ufere nọ kpokwasị ụlọ hụ, ọ nọ dan, dankpochanrịn ọhụnma-ọhụnma!”

Jizọsị Kẹ Oku Rị ̄ka

28 “Ogen Jizọsị gi kugu ihien ndị nị wẹ, nkuzi ẹ nọ tū igunrun hụ ile ẹnya. 29 Maka nị ọ kuzi wẹ nọke onye oku rị ̄ka a, ẹlẹ rike ndi-nkuzi Iwu wẹ.”

Isi Nke ̄satọ

Jizọsị A Zuọ Onye-oti

(Mak 1.40-45; Luk 5.12-16)

1 Ogen Jesu gi hidan enu oke hụ, igunrun hi-ogbe nọ sọnmẹ ẹ. 2 “Ya Okennyẹ ohu wu onye-oti nọ bia d'e kunrun ẹ, gbun'ẹ osekpụ sị, “Di-nwọnni-enyi, ọwụnị y'a chọghọ, i k'e ri-̄ka zuọ m, a rị m ọchan.”

3 Jesu nọ tịnpụ ̄ka, metụ a, sị, “A chọghọ m, dịn n'ị rị ọchan.” Ozigbo, oti hụ nọ gha a ẹhụ pụ, ọ nọ rị ọchan. 4 Jizọsị nọ sị a, “Hụn a n'o nwọnni onye ị gwa ihien nị; ka we enwẹn i d'a ghọsị onye nchụ-ẹjan, y'e ye oyiye hụ Mozizi ku ime Iwu—gi ghọsị wẹ nị y'a dịn hinguo.”

Jizọsị A Zuọ Odibo Onye-isi-agma Ndi Rom

(Luk 7.1-10)

⁵ Ogeṅ Jizọsị gi banhan ime Kapanom, onye Romu ohu wu oki-agma, hun a ki ndi-agma ogun-isen no bia d'e kunrun e, rjo a, ⁶ si, “Di-okpa, emu ri a ku odibo m, o dine edine ulo—o ra sa aka mehunme, o ri ime oken afunfun.” ⁷ Jizọsị no si a, “M siko d'a bia d'a zuo a.”

⁸ Kanị onyeni a ki ndi-agma ogun-isen no si a, “Di-okpa, eruni m onye i siko d'a banhan iwe e, ka kuhu oku suo, odibo m k'a dinhin. ⁹ Makeni, mme nwen ri okpuru ihian, nwonzikwo ndi-agma ri okpuru m. M'a si onye ohu, ‘Jen,’ o jen; m'a si onye ozo, ‘Bia,’ o bia; siji igbon m, ‘Me ihieni,’ o me e.”

¹⁰ Ogeṅ Jizọsị gi nu ihien o ku, o tu a enya; o no si ndi ri e son ne, “M ri a gwa onu ezioku, ahuntuni m onye Izrelu nwe okukwe no enina. ¹¹ M ri a gwa unu, ndi bu oda siko d'a gha azuun ile bia, ke azuun owuwa-enya-anwu ke azuun ndidan enya-anwu, bia d'e son Ebrahim le Aziki le Jekopu e ri oriri ime Ali-eze elu-igwee; ¹² kanị umu Ali-eze,* siko d'a wu ndi we tu ye ezi ime ishi, ebe we jenko d'a no a kwan ekwan, a ta nkwenren-eze.” ¹³ O no si onye hu hun a ki ndi-agma ogun-isen, “Jenme; ya rin'i k'i don kwere.”

Ogeṅ hu hura, odibo e no dinhin.

*Jizọsị A Zuo Ndi Bu Oda
(Mak 1.29-34; Luk 4.38-41)*

¹⁴ Ogeṅ Jizọsị gi banye iwe Pita, o no hun ni nne nwunye Pita dine edine—emu ri a ku a, ehụ-okun ri e nwun e. ¹⁵ O no metu a aka, 'ya ehụ-okun hu no hapu a. O no lihi, leme Jizọsị obia.

* **Isi Nke Ɛsatọ:**12 ndi hun nke a banye ne

16 Oge ẹnyasi hụ, wẹ nọ wẹhẹ ni Jizọsị ndị bu ọda eje-mmọn risonme ime wẹ, ọ nọ gi oku-onu chupusonme mmọn ndini wẹ, zuozikwo ndi ile emu ri a ku. 17 Enina k'o don mezu ihien Chuku gi onyemuma wu Azaya ku. Azaya si, “O wepu oria enyi, buru emu enyi.”

Ihien Isọn Jizọsị Chọ
(Luk 9.57-62)

18 Oge Jizọsị gi hun igunrun hi-ogbe nahunme n'e, ọ nọ si umu-azuun a fetu mirin hu. 19 'Ya onyemkuzi Iwu nọ bia d'e kunrun e, si a, “Di-nwonni-enyi, m jenkọ d'e son i ebe owule i jenkọ.”

20 Jizọsị nọ si, “Ufu nwon okporo; nnunu e fe elu nwon ekuu; kanị mme wu Nwa nke Ihian e nwon ebe m'e buche isi m.” 21 Onye ozọ ime umu-azuun a nọ si a, “Di-okpa, ni m jenguu d'e li nedi m.”

22 Kanị Jizọsị nọ si a, “Sonme m, hapu ndi nwunni ni wẹ li ndi nke wẹ nwunni.”

Jizọsị E Tinyun Ebi
(Mak 4.35-41; Luk 8.22-25)

23 Oge o gi banyeguu ime ugbo-mirin, umu-azuun a nọ son e banye. 24 Idenmizi, ebi nọ kpoma, hun wu ni ebiri-mirin nọ kponbanma ime ugbo hu; kale Jizọsị ri uran. 25 'Ya wẹ nọ jen d'a kpotien e, si, “Di-nwonni-enyi, zuopuha enyi! Enyi e d'a la iwi!”

26 O nọ si wẹ, “Ki hain onu gi a tu egun? Unu ndi okukwe nta!” 'Ya ọ nọ lihi oto, jugbo ebi hu le ebiri-mirin hu. Ebe owule nọ mecharin rajuu.

27 O tukemwe wẹ enya. Wẹ nọ si, “Elee udi ihian wu onwan? Hun wu ni ufere le ebiri-mirin e hume n'e isi!”

*Jizọsị A Zuọ Mmadu Ɛbuọ Eje-mmọn Rị Ime We
(Mak 5.1-20; Luk 8.26-39)*

²⁸ Oge n o gi ru azuun hun-ebọ—hun wu ali ndi Gadara, ikennyẹ ebuọ eje-mmọn rị ime we nọ gha ikpekpe bia d'e kunrun ẹ. We tumẹ ẹnya, e gbogbo, nke wu ni o nwonni onye a saeka a ghafe azuun hu. ²⁹ Idumuzi we nọ yi oro, si, “K'i gi ẹnyi e me Nwa Osolobue? I bia d'e ye ẹnyi afunfun bu oge e ke ru?”

³⁰ Igunrun ezin ri ehụ ebẹhụ a kpa nni. ³¹ Eje-mmọn ndi hu nọ rịọ Jesu, si, “Omele y'a chupu ẹnyi, dodo zi ẹnyi ye ime igunrun ezin hu.”

³² 'Ya o nọ si we, “Jenme ni!” 'Ya we nọ puha, banyesomme ime ezin ndi hu. Igunrun ezin hu ile nọ kpọtụ, zunban ime mirin hu, ragbu enwen we.

³³ Ndi ri e du ezin ndi hu nọ gbasi ime obodo d'a gwa we ihien ile meni le ihien me ikennyẹ ndi hu eje-mmọn te ri ime we. ³⁴ 'Ya ndi obodo hu nọ puha d'e kunrun Jizọsị; oge we gi hun a, we nọ rịọ a n'o gha egerẹ we pu.

Isi Nke Itenei

*Jizọsị A Zuọ Onye-oro
(Mak 2.1-12; Luk 5.17-26)*

¹ Jizọsị nọ banye ime ugbo-mirin, fetu mirin si obodo ẹ. ² 'Ya we nọ gi ute buhen'e okennyẹ ohu oro kinmin. Oge Jizọsị gi hun okukwe we, o nọ si onyeni oro kinmin, “Atule egun nwa m, a gbaghariguo we i njo i.”

³ 'Ya ndi hu ime ndi-nkuzi Iwu nọ si enwen we, “Okennyeni ri e ku aru.”

⁴ Kani oge Jizosi gi marin ihien we ri e ro, o no si, “Ki hain onu gi e ro eje-ihien ime obi onu? ⁵ Elee hun ka nfe: i si, ‘A gbaghariguwo we i njo i,’ ra i si, ‘Lih i oto jenne ijen?’ ⁶ Kani, m jenk o d'a ghosi unu ni Nwa nke Ihian nwon iken o gi a gbaghari njo eluwani.” O no si onye hu oro kinmin, “Lih i oto! Heri ute i, lama iwe i!”

⁷ Okenye hu no lih i oto, lama iwe e. ⁸ Oge igunrun ihian ri ebegu gi hun ihien ni, egun no tu we, 'ya we no ja Osolobue hun ye ihian udi ikenni mma.

*Jizosi A kpo Matiu
(Mak 2.13-17; Luk 5.27-32)*

⁹ Oge Jizosi gi gha ebahun puko, o no hun onye ohu efan a wu Matiu ebe o nodi ali ime ulo-orun ndi a na ugwo-isi. O no si a, “Sonme m,” o no lih i oto, sonme e.

¹⁰ Oge Jizosi gi nodi ali ime ulo iwe Matiu e ri ihien-oriri, ndi bu oda ime ndi a na ugwo-isi le ndi njo no bia d'e du 'ya le umu-azuun a ri ihien-oriri.

¹¹ Oge ndi Itu-Farisi gi hun ihien ni, we no si umu-azuun a, “Ki hain onye-nkuzi onu gi e son ndi a na ugwo-isi le ndi njo e ri ihien-oriri?”

¹² Kani, oge Jizosi gi nu a, o no si we, “Ndi eh iu ri iken a ra cho dibie, kama, ndi eh u rileni iken wu ndi a cho dibie. ¹³ Jen ni d'a mu ihien okuni Ekukwo-nsoku wu, ‘M cho omiken, ele ichu-ejan.’ Make ni, ele ndi ri-ochan ke m bia d'a kpo ni we roghari, kani ndi njo.”

*Ajuju Banyeni Ibu-onu
(Mak 2.18-22; Luk 5.33-39)*

14 Umụ-azụun Jọnu nọ bịa d'e kunrun Jizọsị, jụ a, sị, “Kị haịn ẹnị lẹ ndị Itu-Farisi gi e bu ọnu mbụ-lẹ-ẹbọ, kanị umụ-azụun i a ra bu ọnu?”

15 Jizọsị nọ za wẹ, sị, “Nị ndị bịa agbamekukwo sukuru ebe okennyẹ rị a gba ẹkukwo keleni pụ? Ogen lala hun wẹ e gi wehụ a ime igunrun wẹ, ogen hụ, wẹ jenkọ d'e bume ọnu.”

16 “O nwonni onyẹ e gi ẹkwa ọhun taleni a kwakin nke akan. Makeni, ẹkwa ọhun hụ wẹ gi kwakin ẹ siko d'a dokapu, ebahun ọ doka a jowaye njo. 17 W'a ra gizikwo ihien akan gbaye manya ọhun. Makeni wẹ gi ẹ, ọ gbawa, manya a kwanhu, ihien wẹ gi gbaye ẹ a la iwi. Kama, w'a gba manya ọhun e ye ime ihien ọhun, ogen ahun wẹ ẹbuo alako iwi.”

*Jesu A Zuo Okpoho Hu Ihien Ri A Gba, Kpotien
Nwata Nwunhuni
(Mak 5.21-43; Luk 8.40-56)*

18 Ebe ọ rị a gwa wẹ ihien ndini wẹ, onyẹ ohu ime ndi-isi wẹ nọ banhan, gbu n'ẹ osekpụ, sị, “Nwa-m-okpoho nwunhunu kikenni, ka bịa d'e bu ẹka i kwasị a—makele, i bu ẹka i kwasị a, ọ siko d'a rị ndun.”

19 'Ya Jizọsị nọ lihi ọto sọmẹ ẹ, 'ya lẹ umụ-azụun a. 20 Idenmizi, okpoho ohu ihien rị a gba kete ahụ mmẹbuo nọ ghaha azụun Jizọsị, metu ntin efe Jizọsị ẹka. 21 Makeni ọ sị enwen ẹ, “M metuhu ewuru ẹ ẹka, m siko d'a rị mma.”

22 Jizọsị nọ gbeshu, ogen o gi hun a, ọ nọ sị a, “A tule egun nwa m, okukwe i e meole i dinhin.” Okpoho hụ nọ dinhin 23 Ogen Jizọsị gi ru iwe onyẹ-isi hụ, hun ndi rị e gbu ẹkpiri lẹ igunrun ihian ke wẹ rị a zun uzun, 24 ọ nọ sị wẹ, “Pụ ni, ni nwata

hụ anwunni, uration k'ọ ri.” Wẹ nọ muma a emu. ²⁵ Ogen wẹ gi wepuguu igunrun hụ ezi, ọ nọ banye, kwonon nwata hụ aka, nwata hụ nọ lihi. ²⁶ Ihienni nọ kpogbama egbere hụ ile.

Jizosi A Zuọ Ndi Enya-ishi Ebuo

²⁷ Ogen Jizosi gi gha ebenu puko, ikennyebu ebuo enya kpu ishi nọ sonme e, e yi oro, a si, “Me omiken enyi nwa Defidi!”

²⁸ Ogen o gi banye ime ulo, ndi enya-ishi hụ nọ bia d'e kunrun e. O nọ si wẹ, “Unu e kwerigho ni m sikọ d'a saeka me ihienni?” Wẹ nọ si a, “Eghee, Dinwonna-enyi.”

²⁹ Ya ọ nọ metu wẹ aka enya, si, “Ya ri ni onu ke unu don kweri.” ³⁰ Ya enya wẹ nọ shiapu, wẹ nọ leghama uzọ. Ya Jizosi nọ dokenme wẹ aka-ntin, si wẹ, “Anikwole ni onye owule marin ihienni.”

³¹ Kanị a pu wẹ, wẹ nọ kusunme oku e egbere hụ ile.

Jizosi A Zuọ Onye Ghaleni E Ku Oku

³² Ogen ndi ahun enya te kpu ishi gi puko, ndi ozo nọ wehe onye-odin eje-mmọn ri ime e d'e kunrun Jizosi. ³³ Ogen Jesu gi chupuguu eje-mmọn hụ, onye-odin hụ nọ kume oku. O tikenme igunrun hụ enya. Wẹ nọ si, “A huntuni wẹ ihien nọ enina ime Izrelu.” ³⁴ Kanị ndi Itu-Farisi nọ si, “O gi iken onye-isi eje-mmọn a chupu eje-mmọn.”

Orun Rini E Hike. Kanị Ndi K'a Runn'a Ebuni Oda

³⁵ Jizosi nọ ghama obodo-obodo, ke ndi shiani ke ndi me ekere, a kuzi ime ulo-ofufe ndi Ju, e zi ozioma Ali-eze, a zuo udi emu le oria ile. ³⁶ Ogen o gi hun igunrun ndi hụ risonme ime obodo ndi

hụ, omikēn wẹ nọ mēmẹ ẹ, makēni wẹ nọ kẹ ndị obi rulēni alị, ndị nwēlēni onyẹ e yeni wẹ ẹka—rịkẹ atunrụn nwōnlēni onyẹ-ndu. ³⁷ O nọ sị ụmụ-azụun a, “Thiēn-ugbo wẹ sikọ d'a ghọ e hikẹ, kanị ndị ọrụn ebuni ọda. ³⁸ Mẹ ni nwan ekpere rịọ Osolobue, Onyẹ hun nwōn ugbo, n'o zihẹ ndị-ọrụn sikọ d'a ghọ n'a ihien-ugbo ẹ.”

Isi Nke Iri

Ndị-ozị Mmēbuọ Pụ-ichēn
(*Mak 3.13-19; Luk 6.12-16*)

¹ Jizọsị nọ kpọ ụmụ-azụun a mmēbuọ, ye wẹ ikēn w'e gi chupụ eje-mmōn lẹ ikēn w'e gi zuọ ụdị emu ile lẹ ọrịa ile. ² Ndịni wụ ẹfan ndị-ozị hụ pụ-ichēn mmēbuọ, ndị apọstụ mmēbuọ: ndị ibuzọ wụ Saimonụ hun w'a kpọ Pita nị Anduru nwēnẹ ẹ; Jemisi nwa Zēbedi lẹ Jōnụ nwēnẹ ẹ; ³ ndị ọzọ wụ Filipu lẹ Batolomi; Tamọsị nị Matiu (Matiu hun e te na ụgwọ-isi); Jemisi nwa Alifiosị lẹ Tadiosị;* ⁴ Saimonụ hun te rị ndị gi ẹka-ikēn e mē ni wẹ chupụ ndị Rom rị a kị alị wẹ; onyẹ ọzọ wụ Judas' Iskarotụ hun ren'ẹ oge ikpazụun.

Ọrụn Mmadu Mmēbuọ Hụ
(*Mak 6.7-13; Luk 9.1-6*)

⁵ Jizọsị nọ zipụ mmadu mmēbuonị, sị wẹ, “Ejēkwōlẹ ni d'e kunrun ndị wulēni ndị Ju; abanyekwōlẹ ni obodo ndị alị Sameria ọwūlẹ. ⁶ Kanị, jēnmẹ ni d'e kunrun ndị Izrēlụ, atunrụn Osolobue huni. ⁷ Ọnụ jēnkōnị, e zi ni ozioma, a sị, ‘Alị-eze elu-igwee a rịguọ nsue.’ ⁸ Zuọ nị ndị emu rị a kụ, kpotiēn ni ndị nwunni, zuọ nị ndị oti—kēni wẹ

* **Isi Nke Iri:3** Lebayọsụ

rị ọchan, chụpụ nị eje-mmọn. Ụnụ nwọnhen ẹ ọfe, ye n'ẹ ọfe. ⁹ Ewerile ni ego ọwụle. ¹⁰ Ebulẹ ni ẹkpa; ewerile ni ẹwuru mọbụ akp'ọkụ ọzọ che ni hụn ụnụ yi; ewerile ni ọkpọ. Makeni, o furu ni wẹ ye ndi-ọrụn ihien wẹ gi e bi.”

¹¹ “Obodo ọwụle ọnụ banye, ke hụn shia ẹfọ ke hụn shialeni, chọri nị onye furuni. Nodi nị iwe ẹ d'e ru oge ụnụ e gi gha obodo ahun pu. ¹² Ọnụ gha a banye ime ụlọ hụ, kele ni wẹ. ¹³ Omeni ndi rị ụlọ hụ e furughọ nke-esi, udon hụ ụnụ kele a rị nị wẹ; kanị omeni efuruni wẹ, udon ụnụ e kinheni ụnụ azụun. ¹⁴ Onye ọwụle mọbụ obodo ọwụle nabanhanleni ọnụ mọbụ ju n'o gonko ozi ụnụ ntin, ụnụ pukoni iwe onye hụ mọbụ obodo hụ, tichanpu nị ejan rị ọnụ ọkụ tọ n'a. ¹⁵ Ezioku ke m rị a gwa ụnụ, o siko d'a ka obodo hụ njọ kari ali Sodom-le-Gomora Ụhụohin Ichin-ikpe.”

Ukpokpo Hụn Lalani

(Mak 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ “Lee n'ẹ, m rị e zipụ ọnụ nọke ebe wẹ nọ zi atunrụn jen ebe ẹworo† rị. E gi ni akọ e bi, rike agwo, ka rị nị ke nduru hụn ghaleni a ru onye ọwụle ẹhụ. ¹⁷ Kpachanpu nị ẹnya ebe ihian rị, makeni wẹ jenko d'e wejen ọnụ ọgwa rị ichen-ichen, fian ụnụ mkpịnsin ime ụlọ-ofufe wẹ. ¹⁸ Wẹ siko d'e gi ufiri m dokpūn ọnụ jenni ndi Gowanọ le ndi-nze, onwan jenko d'e me keni ụnụ shia nị m eri id'anya wẹ le id'anya ndi ali ndi ọzọ ile wuleni ndi Ju. ¹⁹ Kanị oge w'e gi we ọnụ ye wẹ, ehuele ni uhue banyeni ihien ụnụ jenko d'e ku mọbụ ke ụnụ a don ku ẹ, makeni ụnụ jenko d'e nwọnhen ihien ụnụ jenko d'e

† **Isi Nke Iri:16** wofu

ku ozigbo hu. ²⁰ Makeni ele unu jenkọ d'e ku, kama, Mmon Nedi onu jenkọ d'e gi unu ku.”

²¹ “Umune jenkọ d'e we umune we ye we gbu; ndi nedi jenkọ d'e we umu we ye we gbu; umu jenkọ d'e bunumanị ndi muni we, me we gbu we. ²² Ize unu jenkọ d'a ban ihian ile make ufiri efan m, kani onye hun din ndidi d'e ru njendemę jenkọ d'e nwe nzuopuha. ²³ We kpokpo onu ime obodo ohu, gbasị ni hun sọnn'e. M ri a gwa unu ezioku ni unu gini d'e jenchanringuu obodo ile ri Izrelu, Nwa nke Ihian siko d'a bia.

²⁴ Onye we ri a zun ara kari onye ri a zunn'a, odibo ara kari nna a. ²⁵ O hughọ mma ni onye we ri azun ri ke onye ri a zunn'a le ni odibo ri ke nna a. Owule we kpo nna hun nwon ulo 'Bezibo' (onye-isi eje-mmom ile), ki we jenkọ d'a kpo ndi ulo a?”

Onye Hun Furu W'a Tu Egun E (Luk 12.2-7)

²⁶ “Ya wu, atule ni nwan egun we. Makeni o nwonni ihien kpumeni hun jenkoleni d'e kpupu, mobu hun zuerini hun jenkoleni d'a wa. ²⁷ Ihien m gwa onu ime ishi, ku ne ifonrin-ifon; ihien we kagwa unu, gi ne yi oro elu ulo. ²⁸ Atule ni egun ndi hun siko d'a saeka gbu ehụ bu a sa we eka gbu ume-ndun; ka tu ni egun onye hu siko d'a saeka tikpo ke ume-ndun ke ehii ime okun-mmom. ²⁹ Ele ebuo ikobọ ke w'e re achu? Kani o nwonni achu ohu hun siko d'a dan ali omeni Nedi unu a ni n'a dan. ³⁰ Ke ntutu ri unu isi, we gun we a gun. ³¹ Ya wu, atule ni nwan egun, onu ka mkpa a ri karide achu bu oda.”

Ikupu A N'i Wụ Nke Kraisti Lẹ Ighorị Nị Y'ele Nke E
(Luk 12.8-9)

³² “Ya wụ, onye ọwụlẹ nọ id'anya ihian kupu a n'ọ wụ nke m, 'ya kẹ m jenkọ d'a nọ id'anya Nedi m hun ri elu-igwee kuzikwo a n'ọ wụ nke m. ³³ Kani onye ọwụlẹ nọ id'anya ihian ghorị, si n'ọ marin m, m jenkọ d'a nọ id'anya Nedi m hun ri elu-igwee sizikwo ni a marin m'a.”

Ele Udon Kani Opia-agma
(Luk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ “Erokwole ni ni m bia d'e me ihian ile henrin ohu elu uwa? Mba, ezioku kẹ m ri a gwa unu, ele iri-ohu kani opia-agma hun e kebeni. ³⁵ Makeni m bia d'e kebe okennyẹ le nedi e, okpoho le nne e, nwunye-nwa le nne-di e. ³⁶ Ndi ulọ ihian jenkọ d'a wụ eje-inenren we.”

³⁷ “Onye ọwụlẹ ihien nedi e mobu nne e ka a suo kari ke ihien m don a suo a efuruni onye siko d'e sonni m; onye ihien nwa-a-okennyẹ mobu nwa-a-okpoho ka a suo kari ke ihien m don a suo a efuruni onye siko d'e sonni m. ³⁸ Onye ọwụlẹ hun buruleni obe‡ e sonme m e furuni onye jenkọ d'e son ni m. ³⁹ Onye ọwụlẹ cho n'ọ ghe isi e, isi e a to, kani onye hun tuhu ndun a make ufiri m jenkọ d'a hun a.”

Ugwọ-ọrun Ndi-ozu Jesu Lẹ Ndi Nabanhanni We
(Mak 9.41)

‡ **Isi Nke Iri:38** Ogen ahun, ndi Rom e gi obe we gi osisi memẹ e gbu onye we ma ikpe-onwun. Onye hu e buru obe e sonme ndi-agma hun jenkọ d'a kpogbun'e. We kpomaguu a elu-obe, a nodi we ebegu e che nche d'e ru ni o nwunhun.

40 “Onye ọwụle nabanhan unu, nabanhan m; onye hun nabanhan ni m nabanhan onye zihenim. 41 Onye ọwụle hun nabanhan onye-amuma makeni o wu onye-amuma jenkọ d'e nwonhen ugwo-orun onye-amuma; onye ọwụle hun nabanhan onye hun e bi ke Osolobue cho makeni o bi ke Osolobue cho jenkọ d'e nwonhen ugwo-orun onye e bi ke Osolobue cho. 42 Onye ọwụle ye onye ohu ime ndini me ekere mkpu mirin-oyi ohude makeni o wu nwa-azuun m, m ri a gwa unu ezioku, ugwo-orun onye hu etuhuko.”

Isi Nke Mmanaj

Ndi-ozu Jonu Hun E Mirin-Chuku Zihe (Luk 7.18-35)

1 Ogen Jizosi gi gwagu unu-azuun a mmebuo hu ihien ndi we jenkọ d'e me, o no gha ebenu pu d'a kuzime, e zi ozi ime obodo we ndi shia-efo. 2 Ogen Jonu hun e me mirin-Chuku gi no ulo-ngan nu ihien ndi hu Kraisti ri e me, o no zi unu-azuun a d'e kunrun e, 3 si a, “Iyu wu onye hu siko d'a biani ra enyi siko d'e leme enya onye ozu?”

4 Jizosi no za we, si, “Jen ni d'a gwa Jonu ihien onu ri a nu le ihien unu ri a hun: 5 ndi enya te kpu ishi a hunmaguo uzọ; ndi nguro e jenneguọ ijen; ndi oti hu a dinhin, a wuru ndi ri ochan; ndi odin a numaguo ihien, we hu e weli ndi nwunni, we hu e zi ndi igbenye ozioma. 6 Ngozi ya ri ni onye gileni ihien o hun m ehụ nweme obi-ebuo!”

7 Ogen unu-azuun Jonu gi puko, Jizosi no gwama igunrun hu oku Jonu, si, “Kini ke onu jen ime atu d'e lee? Efi fia ufere ri e buhunme? 8 Kini ke unu jenzi

nwan d'e lee? Onye yi ekwa nanranni? Kaka, ogwa ndi-nze ke we no a hun ndi yi ekwa oma nanranni. ⁹ Kini ke unu jenzi nwan d'e lee? Onye-amuma? M si onu eghee, o karide onye-amuma. ¹⁰ Hunni wu onye hu we de banyen'e, si,

'Lee e,
m ri e zi onye ozi m
n'o buru n'i uzo,
kwademe n'i uzo.'

¹¹ Ezioku ke m ri a gwa unu, ime ndi ikpoho mu, o ke nwon onye owule hun ka Jonu hun e me mirin-Chuku. Kani onye hun kachanrin ntin ime Ali-eze elu-igwee ka a. ¹² Gha ogen Jonu hun e me mirin-Chuku gi bidon orun a d'e ru ogenni, Ali-eze elu-igwee hu e gi iken-iken a gha ihun, ndi-iken huzi e gi iken a banye e. ¹³ Makeni ndi-amuma ile le Iwu Mozizi busonme amuma, kusonme uche Osolobue d'e ru ogen Jonu gi bia. ¹⁴ Omeni unu jenkod'e kweri, Jonu le enwen e wu Elaija hu we de n'o lalalala. ¹⁵ Onye hun nwon ntin 'ya nu."

¹⁶ "Kini ke m sikod'e gi nwan ma atu agboni? O no ke umueka nodi ali imeafia, a hi ibe we, a si,

¹⁷ 'Enyi gi ekpiri bu ebu a souni,
onu e tenni egu;

enyi e ye olu ekwan,
unu akwanni ekwan.'

¹⁸ Makeni, ogen Jonu gi bia, o rini, o rani—we si, 'Eje-mmom ri ime e.' ¹⁹ Mmewu Nwa nke Ihian a bia, m hu e ri, a ra—we si, 'Lee onye oken ihien-oriri, onye-manyan, owu ndi a na ugwo-isi le ndi ozo we gi njo marin k'o wu.' Kani, ihien we gi a marin amamihien wu ihien o runpuha."

*Jesu A Banmanị Obodo Ndi Hụn Kwerileni Ozi
Wẹ Zi Wẹ Mban
(Luk 10.13-15)*

²⁰ 'Ya ọ nọ banmanị obodo ndi hụ ọ ka ọrụ-atụmęnya a rụn ime wẹ mban, makeni e rogharinị wẹ. ²¹ "O siko d'a fụ unu ndi Korazin' ọrụn! O siko d'a fụ unu ndi Besaida ọrụn! Makeni omeni ime ali Taya-le-Sidonu ke wẹ nọ rụn oken ọrụn-atụmęnya ndi wẹ rụn ime Korazin le Besaida, nke o teke ndi Taya-le-Sidonu roghari, yiri ekwa ahio, kpon ntun kpu enwen wẹ gi ghosi ni e roghariguọ wẹ." ²² "M ri nwan a gwa onu, nke Taya-le-Sidonu k'a ka nke unu mma Uhuohin Okinkin-ikpe. ²³ Ke iyu wu obodo Kapanom, wẹ siko d'e busi i elu-igwee? Mba, wẹ jenkọ d'e wetu i si ali-mmom. Makeni, omeni ime *eje-ali* ahun wu Sodom ke wẹ nọ rụn oken ọrụn-atụmęnya ndi wẹ rụn ime i, nke o me ni o hụ a d'e ru tanni. ²⁴ M ri nwan a gwa i, nke Sodom k'a ka nke i mma Uhuohin Okinkin-ikpe!"

*Bia Ni D'e Kunrun M Ni Onu Zu Iken
(Luk 10.21-22)*

²⁵ Ogen hụ, Jizosi nọ si, "M ri e kele i Baba, Onye nwon elu-igwee le uwa, makeni i zuemeni ndi marin ihien le ndi nwe uche ihien ndini, we e ghosi umu-ndu. ²⁶ Eghęę Baba, enina k'o don suo i." ²⁷ "Nedi m e buguọ ihien ile che m aka. O nwonni onye owule marin Nwa wezuka Chuku-Nedi; o nwonni onye owule marin Chuku-Nedi wezuka Nwa, lezi onye owule Nwa cho n'o me e n'o marin Chuku-Nedi.

²⁸ Bia ni d'e kunrun m, unu ndi ndun guu, ndi bu ibu nyinni, m jenkọ d'e ye unu izu-iken. ²⁹ Yiri ni

agbun m—yoku m*, unu a munarin m; makeni m wu onye ri juu, hun e welua enwen e ali ime obi. Onu me e, umē-ndun unu e zu iken. ³⁰ Agbun yoku m† a ra kenren, ibu m'e buye ihian ara nyin.”

Isi Nke Mmēbụọ

*Ajuju Banyeni Uhuohin Izu-iken
(Mak 2.23-28; Luk 6.1-5)*

¹ Ogen hu, o ru Uhuohin Izu-iken ohu, Jizosi ghafeko ugbo we kun oka-witi; egun hu a gun umu-azuun a, 'ya we no ghorima oka-witi a ta. ² Ogen ndi Itu-Farisi gi hun ihienni, we no si a, “Y'a hun a, umu-azuun i e memeole ihien iwu si w'e mele Uhuohin Izu-iken.”

³ O no si we, “Unu e ke guntu ihien Defidi me ogen egun gi ri a gun 'ya le ndi 'ya le we wi? ⁴ K'o don banye ulo Osolobue, ri bredi-nsọ ahun w'e bupuhani Osolobue, hun iwu si n'o furuni ni iya mọbu ndi ya le we wi ri e, ni ndi nchu-egan suō* e ri e?” ⁵ “Ra onu e ke guntu ime Iwu k'o don wuru ni, o ru Uhuohin Izu-iken, ndi nchu-egan ri a run orun ime Ulo-nsọ a dan iwu Izu-iken† bu ikpe amani we?”

⁶ M ri nwan a gwa unu ni ihien ka Ulo-nsọ ri ebeni! ⁷ Omeni unu te marin ali okuni: ‘M cho omiken ele ichu-egan‡,’ onu e ke gha a ma onye nwonleni ihien o me ikpe. ⁸ Makeni, mme wu Nwa nke Ihian ke oku Uhuohin Izu-iken ri eka.”

* **Isi Nke Mmanaj:**29 Griki: Yiri ni yoku m. Yoku wu ihien we gi e kengbama efin ebuo we gi a run orun-ugbo keni we saeka jen ahanmahan. † **Isi Nke Mmanaj:**30 Griki: yoku m * **Isi Nke Mmēbụọ:**4 1 Samuelu 21.1-6 † **Isi Nke Mmēbụọ:**5 ghahani irun orun Ulo-nsọ Uhuohin Izu-iken ‡ **Isi Nke Mmēbụọ:**7 Hosaya 6.6 k'o ri

*Okennyẹ Eka Ohu Nwunhụn
(Mak 3.1-6; Luk 6.6-11)*

⁹ Jesu nọ gha ebahụn pụ, banye ụlọ-ofufe wẹ. ¹⁰ O nwọn okennyẹ eka ohu nwunhụn rị ebēhụ. Ndi-Itu-Farisi ndi hụ chọkọ ihien w'e gi ma Jesu ikpe, wẹ nọ jụ a ụta, si, “Iwu kwerioghọ ni wẹ zuọ ndi emu rị a kụ Ụhụohin Izu-iken?” ¹¹ O nọ si wẹ, “Omēni onyẹ ohu ime onụ nwọn atunrụn ohu suọ, ni atunrụn hụ a danban ime olu Ụhụohin Izu-iken, o zukọ eka ye ẹ, wepuha? ¹² Bu ihian ka mkpa o da-o da kari atunrụn. 'Ya wụ, iwu e kwerioghọ ni w'e mē ihien rị mma Ụhụohin Izu-iken.” ¹³ 'Ya o nọ si okennyẹ hụ, “Tinpụ eka i.” O tinpụ a, o nọ rị mma kẹ hụn-ẹbọ. ¹⁴ Kani, ndi Itu-Farisi ahụn nọ pụ d'e ri n'ẹ ngo kẹ wẹ siko d'a dọn gbu ẹ.

Odibo Osolobue Hori

¹⁵ Ogen Jizosi gi marin ihien ndi Itu-Farisi ahụn rome, o nọ gha ebahụn pụ, ndi bu o da nọ sọnmẹ ẹ, o nọ zuochanrin wẹ ile. ¹⁶ O nọ dọ wẹ eka ntin w'a nile ihian marin ni iya rọ. ¹⁷ Onwan wụ igi mezu ihien Osolobue gi onyẹ-amuma wụ Azaya ku, si,

¹⁸ “Lede odibo m, hụn m hōri; ezi odibo m rọ; ihien ẹ a suọka m.

M jenkọ d'e bu Mmon-nsọ m kwasị a; o jenkọ d'a ghosị ndi alị ndi ozo ile rị ụwa ezigbo enen.

¹⁹ O doko ndondo mobu yi oro; o nwonni onyẹ siko d'a nụ olu ẹ ogbara-ogbe.

²⁰ O kpagipuko efifia-ridi rị a kpagini mobu tinyunpu ukpe rị e tinyunni,

d'e ru ni o ye ezi-omume mmeri.

²¹ Ndi alị ndi ozo ile jenkọ d'e gide efan a nwọn olil'anya.”

Jizosì Lẹ Bezibọ

²² 'Ya wẹ nọ wẹhẹn'e onyẹ eje-mmọn rị ime ẹ, hụn o mẹni a ra legha ụzọ, a ra ku oku. O nọ zuọ a, onyẹ ẹnya-mpin odin hụ nọ kumẹ oku, hụnma ụzọ.

²³ O nọ tükẹnme igunrun hụ ẹnya, wẹ nọ si, “Ọnwan wudẹ nwan Nwa Defidi ra?” ²⁴ Kanị oge nđi Itu-Farisi gi nụ a, wẹ nọ si, “Ikẹn Bezibọ, onyẹ-isi eje-mmọn ile, kẹ okennyeni gihụ a chupụ eje-mmọn.”

²⁵ Jizosì a maringụọ ihien wẹ rị e ro ime obi wẹ, o nọ si, “O nwọnni alì-eze ọwulẹ kebeni hụn wẹ jenkọlẹni d'a la iwi; o nwọnni obodo mọbụ ikpun-ulo kebeni hụn sikọ d'a tọnì. ²⁶ Omẹlẹ Ekwensu rị a chupụ Ekwensu, o kebeguọ enwẹn ẹ. Nani kẹ alì-eze ẹ e dọn nwan tọ? ²⁷ Omẹni ikẹn Bezibọ kẹ m gi a chupụ eje-mmọn, ikẹn onyẹ kẹ ndi nke unu gi a chupụ wẹ? 'Ya wu, uwe jenkọ d'a ma onu ikpe. ²⁸ Kanị, omẹni ikẹn Mmọn-nsọ Osolobue kẹ m gi a chupụ eje-mmọn, 'ya wu ni Alì-eze Osolobue e ruguolẹ ebe unu rị. ²⁹ Nani kẹ ihian e dọn saeka banhan iwe dikẹn, kwari ibu ẹ, mmani o bu ụzọ kẹmẹguọ a? Egheẹ, o kẹmẹguu a k'ọ nọ saeka kwari ihien rị iwe ẹ.

³⁰ Onyẹ ọwulẹ hụn rileni azuun nke m rị a lusun m ogun; onyẹ ọwulẹ hụn ghaleni e son m e kponkikome rị e kponyiya. ³¹ M rị nwan a gwa unu ni wẹ jenkọ d'a gbaghari ihian njo ọwulẹ, gbaghari wẹ aru ọwulẹ wẹ ku, kanị agbaghariko wẹ onyẹ ku aru banyeni Mmọn-nsọ. ³² Wẹ jenkọ d'a gbaghari onyẹ ọwulẹ kuja oku mme wu Nwa nke Ihian; kanị, agbaghariko wẹ onyẹ kuja oku Mmọn-nsọ, agbaghariko w'a kẹ ogenni kẹ oge n lalanì.”

Osisi Lẹ Mkpuru A

³³ “Mēme osisi n’o rị mma, mkpuru a jenkọ d’a rị mma; mēme osisi n’o jọ njo, mkpuru a siko d’a jọ njo—makeni mkpuru osisi ke we gi a marin a. ³⁴ Igunrun agwo! Nani ke unu a don saeka ku ihien rị mma ebe onu wu ndi-njo? Ihien jun ihian ime obi y’a gha a onu a puha. ³⁵ Ezigbo ihian, a gha ihien rị mma rị a ime e wepuha ihien oma, kani eje-ihian a gha eje-ihien rị a ime e wepuha eje-ihien. ³⁶ M rị a gwa unu n’o ru Uhuohin Ichin-ikpe, ihian jenkọ d’a za ajuju banyeni oku ile nwonleni isi hun we ku. ³⁷ Makeni we jenkọ d’e gi ihien i ku ma i ikpe, gizikwo ihien i ku si ni ikpe a mani i.”

A Si We Jesu Ghosi We Ahima Pu-ichen

³⁸ ‘Ya ndi hu ime ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi no si Jesu, “Onye-nkuzi, enyi cho ni ghosi enyi ahima pu-ichen hun gha aka Osolobue bia.” ³⁹ Kani o no si we, “Eje-agbo enya rileni uzo ohu si we ghosi we ahima! Kale, o nwonna ahima we jenkọ d’a ghosi we wezuka ihien me onye-amuma wu Jona: ⁴⁰ erira Jona don nodi ime efọ azun hu hi-ogbe akpu-uhuohin eto ke mme wu Nwa nke Ihian siko d’a nodi ime ali akpu-uhuohin eto.

⁴¹ Ndi Ninive jenkọ d’a puha osheri Ogen Okinkin-ikpe, shiagbu ndi agboni eri, makeni e roghariogho we ogen Jona gi zi we ozi Osolobue—bu ihien ka Jona rị ebeni!

⁴² Eze-okpoho ali Shiba, ali hu rị azuun ndidan-mirin, jenkọ d’a puha osheri Ogen Okinkin-ikpe, shiagbu ndi agboni eri. Makeni, o gha ali tegbu enwen e bia d’e gon amamihien Solomonu ntin; ka lee nwan, ihien ka Solomonu rị ebeni!”

Ihiye E Wekinhe Eje-mmọn We Chupuguu
(Luk 11.24-26)

⁴³ “Eje-mmọn gha ime ihian pu, o ghasonme ebe mirin rileni, a cho ebe o siko d'a no zu iken. Omeni o hunni, ⁴⁴ o jenkọ d'a si enwen e, ‘M siko d'e kin-azuun iwe m hun m gha puha.’ O bia, hun a ni o nwonni ihien rin'a, ni a zachanringuo w'a, donzichanrin a, ⁴⁵ o jen d'e wehe eje-mmọn esa ozọ hun ka ya le enwen e njo, 'ya le we a wi banye ebegu d'e biri. Onodi ikpazuun onye hu a ka njo kari nke mbu. Eriira k'o jenkọ d'a rizikwo ni ndi eje-agboni.”

Nne Le Umune Jizosi
(Mak 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Ogen Jizosi gi ri a gwa igunrun hu oku, nne e le umune-e-ikennye no bia d'e turu ihun ezi, a cho ni we gwa a oku. [⁴⁷ Ya ke onye ohu no si, “Lee, nne i le umune i ikennye turu ihun ezi, we cho ni we gwa i oku.”] ⁴⁸ Kani, o no za onye hu gwa n'a, si, “Onye wu nne m? Elee ndi wu umune-m-ikennye?” ⁴⁹ O no zin umu-azuun a eka, si, “Ndiri ri ebeni wu nne m le umune-m-ikennye. ⁵⁰ Makeni onye owule hun e me uche Nedi m hun ri elu-igwee wu nwene-m-okennye le nwene-m-okpoho le nne m.”

Isi Nke Mmepu

Ilu Jesu Gi Onye-ugbo Ta
(Mak 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Uhuohin hu, Jizosi no gha ime ulo pu, jen d'a nodi ali mkpenren mirin Galili. ² Igunrun hi-ogbe no fihunme e, hun wu ni o no banye ime ugbo, nodi ali, igunrun hu ile no turu mkpenren mirin. ³ O no

gi ilu gwa wę ihien bu oda, si, “Gon ni ntin! O nwe onye-ugbo jen d'a gha mkpuru ime ugbo.

⁴ Ogen o gi ri a gha a, mkpuru ndi hu ime we a danye okp'uzo, nnunu no bia d'e ripu we. ⁵ Mkpuru ndi ozo a danye ali-omuma ebe ejan rileni oda, pu ozigbo makele ejan ari a oda. ⁶ Kani, ogen anwun gi wa, o ma we, we no shinwun, makeni enwon we nkpogun. ⁷ Mkpuru ndi ozo a danye ebe ogun ri, ogun ndi hu no sue, dungbu we. ⁸ Mkpuru ndi ozo a danye ali ri mma, mi mkpuru; ndi hu ime we a mi uzo ogun isen, ndi hu uzo ogun eto, ndi hu iri kwasi ogun.

⁹ Onye nwon ntin 'ya nu.”

*Ihien Haij Jesu Gi A Tasonme Ilu
(Mak 4.10-12; Luk 8.9-10)*

¹⁰ Ya ke umu-azuun Jizosi no bia d'e kunrun e, si, “Ki haij i gi e gi ilu a gwa we oku?”

¹¹ O no za we, si, “E yeguwo we unu oghere onu e gi marin ihien-mini risonme Ali-eze elu-igwee, kani eyeni we we. ¹² Makeni onye hun nwonni ke we jenkwo d'e yecheni, keni o nwe mmagi-mmagi; kani onye hun nwonlani, we k'a napu a hun o nwe.”

¹³ “Ihien haij m gi e gi ilu a gwa we oku wu ni we ri e lee ilee, kani a ri w'a hun uzo; w'e gon ntin, kani a ri w'a nu, a ri w'a ghoha. ¹⁴ Ihien onye-amuma wu Azaya ku e meguwo ebe we ri—Azaya si,

‘Nke esi,

onu jenkwo d'a nu,

kale o nwonni ogen unu e gi ghoha;

unu jenkwo d'e lee ilee,

kani o nwonni ogen unu e gi legha uzo, ¹⁵ makeni ndini a ra ghoha,

ntin wę a kpokingwo,
 a nyunmagwo wę ęnya,
 amamgbe w'e gi ęnya wę legħa ụzọ, gi ntin wę nu
 ihien,
 gi uche wę ghoha,
 gbehuto d'e kunrun m,
 a gbagħari m wę njo wę—ya ke Osolobue ku.' ”

¹⁶ “Kani, wę gozi ęnya onu agozi, 'ya ħain wę gi ri
 a ħun ụzọ; wę gozizikwo ntin unu agozi, 'ya ħain wę
 gi ri a nu ihien. ¹⁷ Ezioku ke m ri a gwa unu, ndi-
 amuma bu oda le ndi bu oda ħun me ihien Chuku
 cho e te chogwo ni wę ħun ihien onu ri a ħun, kani
 a ħunni w'a; a chogwozi wę ni wę nu ihien unu ri a
 nu, kani anuni w'a.”

Ihien Jesu Gi Ilu Onye-ugbo Hu Kuzi
 (Mak 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸ “Nu ni nwan nkowa ilu hu m gi onye-ugbo ta:
¹⁹ Ogen ihian gi nu oku Ali-eze bu o ghohan'a, Eje-
 onye hu a bia, o junarin a ihien wę kunye ime obi
 e. Onwan wu ħun wę kunye okp'uzo. ²⁰ ħun danye
 ali-omuma wu onye hu ħun nu oku hu, gi ighoghọ
 nabanhan a ozigbo. ²¹ Kani, makeni onye hu e
 nwe nkpongun, o tohu ekerere. Ogen nsongbu mọbu
 ukpokpo e gi bia make oku hu, o danpu ozigbo.
²² ħun wę kunye ime ogun wu onye hu ħun nu oku
 hu, kani uhue ihien uwanị le ihien olil'ęnya aku-
 le-uba uwanị a k pangbu oku hu, o mini mkpuru.
²³ Kani, mkpuru wę kunye ali ri mma wu ndi hu
 ħun nu oku hu, ghoha a, mi mkpuru ezie-egie: ndi
 hu ime wę a mi ụzọ ogun-isen, ndi hu a mi ụzọ ogun-
 eto, ndi hu a mi ụzọ iri-kwasị-ogun.”

Ilu Jesu Gi Ata-witi Ta

24 O nọ ta nị wẹ ilu ọzọ, sị,

“Alị-eze elu-igwee rịkẹ ebe ihian nọ kụn mkpuru rị mma ime ugbo ẹ. 25 Kanị, ebe ihian rị uran, enenren nọ bịa d'a kụn ata-witi ye ime oka-witi ndi hụ pụ. 26 Ogen ihien-ugbo ndini gi nwan sueguu, mima mkpuru, ata-witi ndi hụ nozikwo puha.

27 'Ya ndi idibo ahun nọ bịa d'e kunrun onye hụ nwe ugbo, sị a, 'Di-okpa, ẹle mkpuru rị mma k'i kanye ime ugbo i? Nani ke ata-witi don banzi a?'

28 O nọ sị wẹ, 'Onye-iwe me ihienni.'

Ndi idibo ndi hụ nọ sị a, 'Ni enyi jen nwan d'e huepu ata-witi ndi hụ?'

29 Kanị o nọ sị, 'Mba, amangbe onu e huepu 'ya le oka-witi. 30 Hapu ni wẹ ebuo ni wẹ suegbame d'e ru ogen wẹ gi e be oka-witi. O ru ogen wẹ gi e be oka-witi, a sị m ndi jenkọ d'e be n'e, "Bu ni uzọ huepu ata-witi kenmesonme wẹ ukun-ukun d'a dun okun, unu e bepaha oka-witi buche ebe m'e buche ihien-ugbo." ' "

Ilu Jesu Gi Mkpuru Mostadi Ta
(Mak 4.30-32; Luk 13.18-19)

31 O nọ ta nị wẹ ilu ọzọ, sị, “Alị-eze elu-igwee nọ ke akpuru mostadi ohu hun onye ohu weri, kanye ime ugbo ẹ. 32 Iya kachanrin ntin ime mkpuru ile, kanị o sueguu, 'ya kachanrin ogbe e hi ime ihien-akunkun ndi hun hikeleni, o hande ke osisi, nke wu ni nnunu a bịa d'a kpa ekuu e ye agalaba a.”

Ilu Jesu Gi Yisti Ta
(Luk 13.20-21)

33 O nọ ta nị wẹ ilu ọzọ, sị, “Alị-eze elu-igwee rịkẹ yisti bredi gi a fu hun okpoho ohu gi gwogbama

flawa wę gi e shi brędi hụn k'e jun ihien nọkę adana ęto d'e ru n'ọ ghagbari flawa hụ ile.”

*Ihien Haij Jizosi Gi E Gi Ilu A kuzi
(Mak 4.33-34)*

³⁴ Jizosi gi ilu gwa igunrun hụ ihien ndini ile. O nwonni ihien o gileni ilu gwa wę. ³⁵ Onwan wu gi mezu ihien onye-amuma ku, si,
“M jenkọ d'a shiapu onu m
e gi ilu e ku,
m jenkọ d'a gha e
ku ihien zuerini
kete w'a tunle iyetọ uwa.”

Jizosi A Kowa Ilu Ata-witi Hu

³⁶ Ya ọ nọ na igunrun hụ to si ime ulo. Umuzun a nọ bia d'e kunrun e, si a, “Kowa ni enyi ilu ata-witi hụ wę kunye ime ugbo.” ³⁷ O nọ za, si, “Onye hụ kun mkpuru ri mma wu Nwa nke Ihian. ³⁸ Ugbo hụ wu uwa; mkpuru hụ hụn ri mma wu umu Ali-eze; ata-witi hụ wu umu Eje-onye hụ. ³⁹ Enenren ahun kun ata-witi ndi hụ wu Ekwensu; ogen hụ wę jenkọ d'e gi ghọ ihien-ugbo hụ wu ogugu ogenni; ndi ahun jenkọ d'a ghon'a wu ndi mmon-ozu. ⁴⁰ Ke wę don huepu ata-witi ndi hụ, wegbama wę dun okun, erira k'o jenkọ d'a ri ogugu-ogen. ⁴¹ Nwa nke Ihian jenkọ d'e zi ndi mmon-ozu e. Wę jenkọ d'e kponpu ihien owule e buhe njọ le ndi ile e me eje-ihien ime Ali-eze e, ⁴² tu wę ye oken okun hụ. Ebehu, ihian jenkọ d'a ri a kwan ekwan, a ta nkwenren-eze. ⁴³ Ogen hụ, ndi ezi-omume k'e time ke enya-anwun ime Ali-eze Nedi wę. Onye hụn nwon ntin 'ya nu.”

Ilu Ndi Jesu Gi Ihien Ri Oken-mkpa Zuerini Ta

⁴⁴ “Ali-eze elu-igwee ri ke ihien ri oken-mkpa zueri ime ugbo, hun onye ohu hun, zuemezi e, gi ighoghọ jęn d'e rechanrin ihien ile o nwon, bia d'e nonrin ali hu.”

⁴⁵ “Ozozị, Ali-eze elu-igwee nọ ke ebe onye-afia ri a chosonme ihien ri mkpa a koni. ⁴⁶ Ogen o gi hun hun a kokenmeni rigbu enwen e mkpa, o nọ jęn, rechanrin ihien ile o nwe, bia d'e nonrin e.”

Ilu Jesu Gi Oga Ta

⁴⁷ “Ozozị, Ali-eze elu-igwee rike oga we tuye ime ohimin, o nọ nwundon udi azun ile ri ichen-ichen. ⁴⁸ Ogen o gi jun, we nọ dokpunpuha a mkpenren mirin; ya we nọ nodi ali, hopuha ndi ri mma, buche ime ukpali, kpon ndi rileni mma tuhu. ⁴⁹ Erira k'o jenkọ d'a ri o ru ogugu-ogen. Ndi mmọn-ozị jenkọ d'a puha, hopu ndi-njọ ebe ndi-oma ri, ⁵⁰ kpon we ye oken okun hu. Ebehu, ihian jenkọ d'a ri a kwan ekwan, a ta nkwenren-eze.”

Ezioku Nke Ohun Le Nke Akan

⁵¹ Jizosi nọ ju, si, “Onu a ghotaguo ihien ndini ile?” We nọ si a, “Egheę.” ⁵² O nọ si we, “Ya wu ni onye nkuzi Iwu owule we zun make Ali-eze elu-igwee nọke onye nwon ulọ, hun gha ebe o donme ihien e wefuha ke ihien ohun ke ihien akan.”

A ju We Jizosi Ime Nazareti (Mak 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Ogen Jizosi gi taguu ilu ndini we, o nọ gha ebahun pu, ⁵⁴ si obodo e. O nọ kuzime we ime ulọ-ofufe we, hun wu ni nkuzi e nọ tu we enya, we nọ si, “Elebe ke okennyeni nọ nwehen amamihienni le orun-atumenya ndini o ri a run? ⁵⁵ Ele nwa Kapinta

wu onwan? Efan nne e ele Meri? Ele Jemisi le Josefụ le Saimonu le Judasi wu umune-e-ikennye? ⁵⁶ Ele enyi le umune-e-ikpoho ri ebeni? Elebe ke okennyeni gha nwehen ihien ndini ile?” ⁵⁷ 'Ya we no weme n'e iwe. Jizosi no si we, "W'a gbaye onyema agbaye ebe ile mmani ime ali a le ezi-le-ulo a." ⁵⁸ O runni orun-atumanya bu oda ebeku makeni ekwerini ni we.

Isi Nke Mmepo

Onwun Jonu Hun E Me Mirin-Chuku (Mak 6.14-21; Luk 9.7-9)

¹ Ogen hu, Herodu hun ri a ki Galili no nu ihien Jizosi ri e me, ² o no si ndi idibo e, "Onyeni wu Jonu hun e me mirin-Chuku. O ghaguo onwun lihi, 'ya hain o gi nwon iken o gi e me ihien ndini."

³ Herodu ku erira makeni Herodu nwunrun Jonu, ken e egbun, bu e che ime ulo-ngan make ufiri Herodias nwunye nwene e wu Filipo, ⁴ makele o teguo Jonu gwama a, si, "Iwu ekwerikwoni n'i siko d'a lu a." ⁵ O te cho n'o gbu Jonu, kale egun ihien ndi ali k'e me anin'a makeni we weri Jonu rike onyema.

⁶ Kanj, o ru uhuhin hu we gi a nyanhan omumu Herodu, nwa-okpoho Herodias mu no tenni we egu, efu no suo Herodu usuo, ⁷ hun wu ni Herodu no kwe e nkwa, kun iyi, n'o siko d'e y'e ihien owule o cho.

⁸ Nne e no dunye e, o no si Herodu, "Gi afereni ye m isi Jonu hun e me mirin-Chuku."

⁹ O no fu eze, kanj o no gi ifiri iyi o kun le ndi obia a si we ye nwata-okpoho hu 'ya. ¹⁰ O no zi we, we

nọ jęn d'e bepụ Jọnu isi ime ụlọ-ngan. ¹¹ Wę nọ gi ęfere buhe ę, we ę ye nwata-okpoho hu, ọ nọ w'e jęnni nne ę.

¹² Ụmụ-azụun Jọnu nọ bia, buru ęhụ a li, jęn d'a gwa Jizọsi.

*Jizọsi E Ye Igunrun Hi-ogbe Ihięn-oriri
(Mak 6.30-34; Luk 9.10-17; Jọn 6.1-14)*

¹³ Oęę Jizọsi gi nụ ọnwani, ya sụọ nọ gi ụgbọ-mirin gha ebęhụ pụ, si ebe ihian rileni. Kani oęę ndi ri ebahun gi nụ n'ọ pụgụọ, wę nọ gi ụkụ gha ime obodo ndi hu sọnmę ę. ¹⁴ Oęę o gi ru mkpęnręn mirin, ọ nọ hụn igunrun hi-ogbe. Ọ nọ mę omikęn wę, zụọ ndi emu ri a kụ.

¹⁵ O ru oęę ęnyasi, ụmụ-azụun a nọ bia d'e kunrun ę, si, "O nwọnni onyę bi ebeni, bu eki e giguọ. Si igunrunni la, ni wę jęn ime obodo ndi mę ękere-ękere risọnmę ebeni d'e nọnrinsọnmę ihięn-oriri."

¹⁶ Jizọsi nọ si, "Ele hụn w'e gi lama; ye ni wę ihięn-oriri." ¹⁷ Wę nọ si a, "Ogbe bredi isen le azun ębuọ sụọ ke ęnyi nwọn ebeni." ¹⁸ Ọ nọ si wę, "Węhe ni ni m wę."

¹⁹ 'Ya ọ nọ si igunrun hu nọdi ali enu irurue ri ebahun. Ọ nọ weri ogbe bredi isen hu le azun ębuọ hu, lee ęnya elu-igwee, ye ekele, bebe bredi ndi hu ye ụmụ-azụun, wę nọ ye igunrun hu. ²⁰ Wę ile nọ rijunchanrin ęfo. 'Ya wę nọ tụtukomę ifunfun ę hodu ni, o jun ụkpali mmębuọ.

²¹ Ndi hụn ri bredi wu ihięn nọke ikęnyę oęun-iri kwasị nnu-mmębuọ*, wezuka ikpoho le ụmụęka.

* **Isi Nke Mmęnọ:21** ikęnyę nnu-uku isen

*Jizọsị Lẹ Pita E Jẹn Ijen Elu Mirin
(Mak 6.45-52; Jọn 6.15-21)*

²² 'Ya Jizọsị nọ sị ụmụ-azụun a banye ime ụgbọ-mirin buru n'ẹ ụzọ jẹnme azụun hụn-ẹbọ. 'Ya lẹ enwẹn ẹ nọ nọdị gbashia igunrun hụ. ²³ O gbashiaagu wẹ, 'ya sụọ nọ nyinrin ugu d'e mę ekpere. O ru oge ẹnyasi, 'ya sụọ hụ ebehụ. ²⁴ Kanị, ụgbọ-mirin hụ e jenteguọ oge hụ, ebiri-mirin hụ e ti ụgbọ hụ, e tiki ẹ azụun—makeni ufere rị a gha ihun e fehe. ²⁵ O ru ụzọ-utuntun biribiri, Jesu nọ jẹnhen ijen elu mirin Galili hụ d'e kunrun wẹ. ²⁶ Oge ụmụ-azụun a gi hụn a k'o jẹnla ijen elu mirin hụ, 'ya egun nọ tuma wẹ. Wẹ nọ sị, "Onye-mmọn rọ!" Wẹ nọ gi egun yi oro. ²⁷ Kanị, o nọ kuyeni wẹ oku ozigbo, sị, "Kwondon ni obi unu, mme rọ, atule ni egun."

²⁸ Pita nọ sị a, "Di-nwonn-enyi, owule iyu rọ, sị m bia d'e kunrun i elu mirin." ²⁹ Jesu nọ sị a, "Bia." 'Ya Pita nọ gha ime ụgbọ-mirin hụ puha, jẹnme ijen elu mirin, buruko Jizọsị.

³⁰ Oge o gi hụn oken ufere hụ, egun nọ bia a, o nọ rubanma ime mirin. Ya o nọ yi oro, sị, "Di-nwonn-enyi, zuopuha m!" ³¹ Jizọsị nọ tinpu eka ozigbo kwondon ẹ, sị, "Onye okukwe-nta! Kị hain i gi nwon obi-ẹbuo?" ³² Oge wẹ gi banye ime ụgbọ-mirin hụ, oken ufere hụ nọ kusị. ³³ Ndi hụn rị ime ụgbọ-mirin hụ nọ gbu n'ẹ osekpụ, sị, "Ezioku-ezioku, iyu wu Nwa Osolobue."

*Jizọsị A Zuọ Ndi Emu Ime Obodo Genesareti
(Mak 6.53-56)*

³⁴ Oge wẹ gi fetugu mirin, wẹ nọ puha obodo Genesareti. ³⁵ Oge ndi obodo hụ gi marin ni

Jesu rọ, wẹ nọ zi ozi ghagbari egberẹ hụ ile, wẹhēsōmēn'e kẹ wẹ han emu ri a kụ. ³⁶ Wẹ nọ rịọ a ni wẹ metụde ntin ewuru ẹ ẹka; kẹ wẹ han metun'a nọ dịnhin.

Isi Nke Mmisen

*Ọdinali Ndi-akan
(Mak 7.1-13)*

¹ 'Ya ndi Itu-Farisi le ndi-nkuzi Iwu nọ gha Jerusalem bia d'e kunrun Jizosi, si a, ² "Kị haịn umu-azun i gileni a gbaye odinali ndi nedi enyi kani? W'a ra kwọ ẹka wẹ kebe ri ihien-oriri." ³ O nọ za wẹ, si, "Kị haịn onu gi a dan iwu Osolobue keni unu kwadon odinali onu? ⁴ Makeni Osolobue ye iwu, si, 'Gbaye nedi i le nne i,' siji, 'Onye owule kuja oku nedi e mobu nne e, wẹ k'e gburiri onye ahun.' ⁵ Kani unu si, 'Onye si nedi e mobu nne e, "E weguo m ihien nke m'e ye i ye Osolobue oyiye," o rizin mkpa n'o gi ihien o nwe gbaye nedi e mobu nne e.' ⁶ 'Ya wu, onu e gi ifiri odinali unu e me oku Osolobue a wuru ihien la iwi. ⁷ Ndi ihunnai ke unu wu! Amuma Azaya bu banyeni unu wu ezioku! Azaya si ni Osolobue si,

⁸ 'Onunu-ire suo ke ndini gi
a gbaye m,

obi wẹ e teke ebe m ri.

⁹ Wẹ ri e fe m mmaka,

ihien w'a kuzi

wu odinali ihian mmaka tume.' "

*Ihien Ndi Hun E Meru Ihian
(Mak 7.14-23)*

10 Jesu nọ kpọzụnhan igunrun hụ ebe ọ rị, sị wẹ, “Gọn ni ntịn; ghọta nị! 11 Eļe ihien banye ihian ọnụ e merụ a, kanị ihien gha ọnụ pụha, 'ya e merụ ihian.” 12 'Ya ụmụ-azụn a nọ bịa d'e kunrun ẹ, sị a, “'Y'a maringhọ nị iwe we ndị Itu-Farisi oge wẹ gi nụ ihienni i ku?”

13 O nọ za, sị, “Wẹ jenkọ d'e huepụ ihien ọwụlẹ Nedi m rị elu-igwee kụnleni. 14 Hatu ni wẹ, wẹ wụ ndi-ndu hụn ẹnya kpu ishi—ọwụnị onyẹ ẹnya-ishi e du onyẹ ẹnya-ishi, wẹ ẹbuọ jenkọ d'a danye ime olu.” 15 Ya Pita nọ sị a, “Kọwa nị ẹnyi ilu nei.”

16 'Ya ọ nọ sị, “Ọnụ nwen e ke ghọtakwọ nwan? 17 Ụnụ a hụn n'a nị ihien ọwụlẹ banye ọnụ e si ẹfọ, gha ẹrira shi mgbugbu-nsin? 18 Kanị ihien gha ọnụ pụha gha obi ihian pụha—iya wụ ihien e merụ ihian. 19 Makeni ime obi ke ihien ndini gha a pụha: eje-iroro, igbu-ochụ, ina-nwunye-ihian le izo-uku-eye-ofia, mgba-nzuzue, izun-ohin, ishia eri-ntu le nkuto. 20 Ihien ndini wẹ nwe e merụ ihian. Kanị, igi ẹka wẹ kwoleni ri ihien-oriri ara merụ ihian.”

Okukwe Okpoho Ohu Nwa A Nwọn Nsongbu (Mak 7.24-30)

21 Jizosị nọ gha ebẹhụ pụ, si ẹgbere Taya-le-Sidonu. 22 Oge hụ hura, okpoho onyẹ alị hụ wụ Kena hụn gha ẹgbere ahun bịa nọ pụha, yime oro, a sị, “Euu Di-nwonnị-ẹnyi, Nwa Defidi, me omiken m, eje-mmọn rị ime nwa-m-okpoho, ọ rị e songbu ẹ ọda-ọda.” 23 Kanị Jesu azan'a kaka. Ụmụ-azụn nọ bịa, rịọ a, sị, “Gwa a lama, makeni ọ rị e yison ẹnyi oro.”

24 Jesu nọ sị, “Wẹ zi m d'e kunrun atunrun Izrelu huni sọ.”

25 'Ya kẹ okpoho hụ nọ bịa, sekpu alị ihun ẹ, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, ye nị m ẹka.”

26 Jesu nọ sị, “Ọ rịnị mma nị wẹ tọ brẹdi ụmụeka ye nị nkite.”

27 Okpoho hụ nọ sị a, “Eghẹ Di-nwọnni-ẹnyi, kanị, kẹ nkite e ri ifunfun gha ebe ndị nwọnni wẹ rị e ri ihien-oriri a dan.”

28 'Ya Jizọsị nọ sị, “Euu okpoho, okukwe i e hike ogbe! 'Ya rị nị i k'i dọn cho.” Nwa a hụ nọ dịnhin ozigbo.

Jizọsị A Zuọ Ndị Bu ọda

29 Jizọsị nọ gha ebahun pụ, si mkpenren “Ohimin” Galili. Ọ nọ nyinrin enu oke, nọdị alị ebahun. 30 Wẹ hụ e huhẹ d'e kunrun ẹ, e wẹhẹ n'ẹ ndị nguro, ndị ọrọ, ndị ẹnya-ishi, ndị odin lẹ imerinmẹ ndị ọzọ—e bu wẹ a tọ ụkụ a. Ọ nọ zuọ wẹ, 31 nke wụ nị ọ tọ igunrun hụ ẹnya kẹ wẹ dọn rị a hụn ebe ndị odin rị e ku oku, ndị ọrọ e zuzi oke, ndị nguro e jẹnme ijẹn, ndị ẹnya-ishi a hụnma ụzọ, wẹ nọ ja Osolobue Izrelu mma.

Jizọsị E Yezi Igunrun Ọzọ Hi-ogbe Ihien-oriri (Mak 8.1-10)

32 'Ya Jizọsị nọ kpozunhan ụmụ-azụn a ebe ọ rị, sị, “Omiken igunrunni rị e mẹ m, makeni mme lẹ wẹ a nọpuguọ akp'ohin ẹtọ, kalẹ ihien wẹ siko d'e ri a rị a, bu a chonị m nị wẹ bu ẹgun la, amamgbe w'a dantosonmẹ ụzọ.”

33 Ụmụ-azụn a nọ jụ a, sị, “Elebe kẹ ẹnyi jenkọ d'a nọ wẹhẹ brẹdi k'e zu igunrunni ri ime atụ ebeni?”

34 Jizọsị nọ sị wẹ, “Ogbe ole kẹ ụnụ gi?” Wẹ nọ sị a, “Ogbe ẹsa lẹ azun mẹ kirikiri buleni ọda.”

³⁵ O nọ si igunrun hụ nọdị akpakali. ³⁶ O nọ weri ogbe ęsa hụ lę azun ndi hụ; o yeguu ekele, o nọ bebe wę ye umu-azuu a. Umu-azuu a nọ we wę ye igunrun hụ.

³⁷ Wę ile nọ rijunchanrin ęfo: wę nọ tutukome ifunfun ę hoduni, o jun ukpali ęsa.

³⁸ Ndi hun ri ihien-oririni wu ikennyę nnu-iri, wezukade ikpoho lę umuęka.

³⁹ Jesu a gbashiagu u igunrun hụ, o nọ banye ugbọ-mirin si egbere Magadani hun wu Mag'dala.

Isi Nke Mmisin

*A Si Wę Jizosi Ghosi Wę Ahima
(Mak 8.11-13; Luk 12.54-56)*

¹ Ndi Itu-Farisi lę ndi Itu-Sadusi nọ bia d'e kunrun Jesu, lele ę, si a ghosi wę ahima gha elu-igwee bia.

² O nọ za wę, si, "O ru oęen ęnyasi, onu si, 'Uhuohin siko d'a ri mma, makeni igwere fon efon.' ³ Utuntun, unu si, 'Mirin jenkọ d'e zue tani makeni igwere efonni.' Onu marin ke wę don e gi igwere a kowa ihien jenkọ d'e meni, kale unu ara s'eka a kowa ihien ihien ri e me oęenni ri a ghosi.

⁴ Eje-agbo ęnya rileni uzọ ohu ri a cho ahima. Kani, o nwonni ahima wę jenkọ d'a ghosi wę, wezuka ahima ihien me onye-amuma wu Jona." O nọ na wę to, gha ebegu pu.

*Yisti Ndi Itu-Farisi Lę Ndi Itu-Sadusi
(Mak 8.14-21)*

⁵ Oęen umu-azuu a gi fetuguu mirin Galili, wę nọ hun a ni a zole wę bredi. ⁶ Jizosi nọ si wę,

“Kpachanpụ nị ẹn्या ebe yisti ndị Itu-Farisi lẹ ndị Itu-Sadusi rị.”

⁷ Wẹ nọ sị ibe wẹ, “Ọ rị e ku ihienni makele ẹnй e wẹhени brẹdi.”

⁸ Ogen Jizosị gi marin ihien wẹ rị e ku, ọ nọ sị wẹ, “Kị ọnụ rị e kuni nị ụnụ e nwon brẹdi? Euu, ụnụ ndị okukwe nta! ⁹ Ọnụ e k'e ghotakwo nwan? Үнү anyanhannị ogbe brẹdi isen hụ mmadu ogun-iri kwasị nnu-mmebuọ ri lẹ ukpalị ole ọnụ kponjun ihien wẹ rihodu? ¹⁰ Үнү anyanhannị ogbe brẹdi esa mmadu nnu-iri ri lẹ ukpalị ole ụnụ kponjun ihien wẹ rihodu? ¹¹ Kị haịn ọnụ gileni ghoha nị ele brẹdi *mmaka* kẹ m rị e ku? Kpachanpụ nị ẹn्या ebe yisti ndị Itu-Farisi lẹ ndị Itu-Sadusi rị!” ¹² 'Ya wẹ nọ ghoha nị ele yisti brẹdi mmaka gi a fụ k'ọ sị wẹ kpachanpụ nị ẹn्या, kanị o gi ẹ e ku nkuzi ndị Itu-Farisi lẹ ndị Itu-Sadusi.

Pita E Ku Onye Jizosị Wụ
(Mak 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Ogen Jizosị gi banye egbere Sizeria-Filipi, ọ nọ ju umu-azun a sị, “Onye kẹ wẹ sị nị 'ya kẹ mme wu Nwa nke Ihian wu?”

¹⁴ Wẹ nọ za, sị, “O nwe ndị sị Jonu hun e me mirin-Chuku, ndị ozọ sị Elaija, ndị ozọ sị Jerimaya mobu onye ohu ime ndi-amuma *mbu*.”

¹⁵ Kanị ọ nọ sị wẹ, “Onye kẹ unu sị nị 'ya kẹ m wu?”

¹⁶ Saimonu wu Pita nọ za, sị, “Yu wu Onye Hu Osolobue Tume, hun wu Kraisti, Nwa Osolobue—Osolobue hu rị ndun.”

¹⁷ Jizọsị nọ sị a, “Onyẹ wẹ gozi agozi k'ị wụ Saịmọnu nwa Jona*! Makeni ele ihian ghọsị ị ihienni, kama, Nedi m hun ri elu-igwee ghọsị ị 'ya. ¹⁸ M ri a gwa ị, ị wụ Pita†, m jenkọ d'a tun ụka m ye elu omumani, iken onwun a saeka meri e. ¹⁹ M jenkọ d'e ye ị isanhan Ali-eze elu-igwee: ihiẹn owule ị sị, 'Mba,' elu-ụwa elu-igwee siko d'a sị, 'Mba.' Ihiẹn owule ị sị, 'Egheę,' elu-ụwa, elu-igwee jenkọ d'a sị, 'Egheę.' ”

²⁰ 'Ya Jizọsị nọ dọkenme umu-azuun a eka-ntin, sị wẹ agwale onyẹ owule ni 'ya wụ Onyẹ Hu Osolobue Tume wụ Kraisti.

*Jizọsị E Ku Oku Afunfun O Siko D'a Ta Le Onwun A
(Mak 8.31–9.1; Luk 9.22-27)*

²¹ Gha ogeen hu jenne, Jizọsị nọ gwama umu-azuun a, sị, “M jenkọ d'e jenniri Jerusalem, ndi-isi le ndi-isi nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu jenkọ d'e me m ni m ta afunfun bu oda. We jenkọ d'e gbu m, kanị, hun m'e akpu-uhuhin eto, Osolobue jenkọ d'a gha onwun weli m.”

²² Kanị Pita nọ weri e si usuo, jugbo a, sị, “Dinwonni-enyi, Osolobue a ju; o nwonni ogeen ihienni e gi me i!”

²³ Kanị Jesu nọ gbहतo, sị Pita, “Ekwensu, pu ni m! I ri a nokin m uzo, makeni y'a ri e ro nke Osolobue, nke ihian k'i ri e ro.”

²⁴ 'Ya Jizọsị nọ sị umu-azuun a, “Onyẹ owule cho n'o son m, 'ya jukwo enwen e, buru obe e, sonme m. ²⁵ Makeni onyẹ owule cho n'o ghe isi, isi e a to a, kanị onyẹ owule tuhu ndun a make ufiri m

* **Isi Nke Mmisin:17** Jonu † **Isi Nke Mmisin:18** “Pita” wụ “omuma” onu Griki.

jęnkọ d'a hụn a. ²⁶ Elee erere k'ọ ban nị ihian e nwonchanringwu ụwa ile, tuhu ume-ndun a? Kiri ke ihian siko d'e gi gbari ume-ndun a?"

²⁷ "Eghee, Nwa nke Ihian le ndi mmon-ozu e jenkọ d'a bia; o siko d'e gi ogho Nedi e bia. Ogen hu, o jenkọ d'a ku onye owule ugwo ihien o me. ²⁸ M ri a gwa unu ezioku, o nwongho ndi ri ebeni hun jenkoleni d'a nwun d'e ru ni a hun we Nwa nke ihian k'ọ lala nọke Eze ki Ali-eze e."

Isi Nke Mmęsa

Jizosi E Nwonhuto

(Mak 9.2-13; Luk 9.28-36)

¹ Ogen akpu-uhuhin isin gi ghafegwu, Jizosi no weri Pita le Jemisi le Jonu nwenę Jemisi, kiri we si elu-ugu jen elu oda-oda; 'ya le we suo wi. ² Jesu no no id'anya we nwonhuto: ihun e no nwunme rike ęnya-anwun, ewo o yi no henrin nke ochan, nwunme ke ukpe.

³ Idumuzi Mozizi le Elaija no fopuha ebe we ri, we le Jizosi no kume oku.

⁴ Pita no si Jizosi, "Di-nwonni-ęnyi, o hugho mma ni ęnyi ri ebeni. Omeni y'a choghọ, m jenkọ d'e memę odu eto ebeni: ohu wu nke i, ohu wu nke Mozizi, ohu wu nke Elaija."

⁵ Ebe o ri e ku ihienni, idumuzi, orukpu nwun-channi no kpume we. Olu no gha ime orukpu ahun si, "Onwan wu ezi Nwa m; ihien e a suoکا m; gon n'e ntin!"

⁶ Ogen umu-azuun Jesu ndi hu gi nu ihienni, oken egun no tuma we, we no dan ali, we ihun kpume ali. ⁷ Kani Jizosi no bia ebe we ri, metu we eka, si,

“Lihi ni, atulę ni egun.” ⁸ Ogen wę gi wesi ęnya elu, o nwonzini onyę wę hun kari Jizosi.

⁹ Ogen wę gi gha elu-ugu hu hidanla, Jizosi nọ do wę ęka-ntin, si, “Agwakwọlę ni onyę ọwulę ihienni ọnu hun d'e ru ogen Osolobue e gi ghaguu ọnwun weli mme wu Nwa nke Ihian.”

¹⁰ Umụ-azuun nọ ju a, si, “Kị haịn nwan ndi-nkuzi Iwu gi a si ni Elaija jenko d'e buriri ọzọ biagu?”

¹¹ O nọ za wę, si, “Ezie ro ni Elaija jenko d'e bu'zo biagu d'a kwademęchanringu ihien ile. ¹² Kani m ri a gwa unu ni Elaija a biagu bu amarinni w'a, e me w'e ihien suo ni wę. Eri ra ke mme wu Nwa nke Ihian jenko nwan d'e gi ta afunfun ęka wę.” ¹³ Ya umu-azuun a nọ ghota ni Jonu hun e me mirin-Chuku k'ọ ri e ku.

Jizosi A Zuọ Nwata Eje-mmọn Ri Imę E
(Mak 9.14-29; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Ogen wę gi ru ebe igunrun hu ri, okennyę ohu nọ bia d'e kunrun Jizosi, sekpu n'e ali, si, ¹⁵ “Di-ọkpa, me omiken nwa-m-okennyę! Ibobo ri a ku a. O ri a ta oken afunfun; ọ danyesomme ime okun le ime mirin. ¹⁶ M wehe ni umu-azuun i 'ya, kani asani wę ęka zuo a.” ¹⁷ Jesu nọ si, “Euu, agbo nwonleni okukwe! Agbo zinleni?! Elee ogen ke m k'e sonru unu nodi? Elee ogen k'e m k'e dinruni onu?! Wehe ni ni m'e.” ¹⁸ Ya k'ọ nọ jugbo eje-mmọn hu, ọ nọ gha ime nwata hu puha, nwata hu nọ dinhin ozigbo.

¹⁹ Ya umu-azuun a nọ bia d'e kunrun e ebe 'ya suo ri, ju a, si, “Kị haịn ęnyi gileni saęka chupu a?” ²⁰ O nọ za wę, si, “Makeni okukwe unu ehini. M ri a gwa unu ezioku, omeni onu nwon okukwe

hụn hande ke mkpuru mostadi, unu jenkọ d'a s'eka si uguni, 'Gha ebeni pu si ebahun!' O jenne. O nwonna ihien jenkọ d'a kari unu eka! [²¹ Kani uđini a ra pu wezuka ni we bu-onu me ekpere.”]

Jizosi E Kuzi Oku Onwun A
(Mak 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Ogen Jizosi le umu-azun a gi zu ime Galili, Jizosi no si we, “We jenkọ d'e we mme wu Nwa nke Ihian che eka ihian, ²³ we jenkọ d'e gbu m; hun m'e akp'ohin eto, Osolobue e weli m.” Onwan no fukenne we.

Iku Ugwo-isi Ulo-nsọ

²⁴ Ogen we gi ru Kapanom, ndi a na ugwo-isi Ulo-nsọ no jemburu Pita, si a, “Onye-nkuzi onu ara kude ugwo-isi* Ulo-nsọ ra?”

²⁵ Pita no si, “O ku a ku.” Ogen o gi lua, Jizosi no bu e uzọ kupuha a, si a, “Saimonu-o, k'i ro? Onye ke ndi-nze uwanị a na utu ichen-ichen w'a na? Umu we ra ndi ozọ?”

²⁶ Ogen o gi si, “Ndi ozọ.”

Jizosi no si a, “Ya wu ni umu we ara ku. ²⁷ Kani, amangbe enyi e me ihien e se oku, shi mirin hu; y'a tuye ukpo i; y'e weri azun ibuzo i siko d'e gbu—shiapu a onu, i siko d'a hun akpuru egho shekelu† ohu. Werị e n'i gi e ku ugwo-isi mme le 'yu.”

* **Isi Nke Mm̄esa:**24 ugwo-isi. Akpuru egho w'a kpo “drak'ma” ebuo ke we gi a ku ugwo-isi Ulo-nsoni. † **Isi Nke Mm̄esa:**27 “Shekelu” wu drak'ma eno.

Isi Nke Mmesatọ

Onye Kachanrinni ime Ali-eze Elu-igwee
(Mak 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Ogen hu, umu-azuun Jizosi no bia d'e kunrun Jizosi, si, "Onye kachanrin ime Ali-eze elu-igwee?"
² O no kpọ nwata ohu, bu e che etintinnaị we, si,
³ "M ri a gwa unu ezioku, omeni unu egbehutoñi, wuru ndi no ke umuaka, o nwonna ogen onu e gi banye Ali-eze elu-igwee. ⁴ Onye owule welua enwen e ali, wuru onye no ke nwatani, 'ya wu onye kachanrinni ime Ali-eze elu-igwee. ⁵ Onye owule nabanhan nwata no enina make ufiri efan m a nabanhanguo m."

Onwunwan
(Mak 9.42-48; Luk 17.1-2)

⁶ "Kani onye owule han onye ohu ime ndini me ntin hun kwerini ni m me njo, o ka mma ni we kenme olo hi-ogbe ye onye hu olu, tu a ye ime ohimin mini. ⁷ Uwa ri ime nsongbu, make ihien ndi hu e me ihian e me njo rin'a! Ihien k'a han ihian me njo k'a biakwo-o, kale nsongbu ri ni onye hu we jenkọ d'a gha aka a bia."

⁸ "Omeni aka i mobu ukụ i a hain i e me njo, bepụ a tuhu. O ka i mma n'i banye ndun bu ehịu i ezuni mobu n'i dan nguro, kari ni we tu i ye ime okun itebite bu aka i ebuo le oku i ebuo zu oke. ⁹ Omeni enya i a hain i e me njo, gupu a tuhu. O ka i mma n'i gi enya ohu suo banye ndun kari ni we tu i ye okun-mmọn bu enya i ebuo ri a ri."

Ilu Jesu Gi Atunrun Hu Tuhuni Ta
(Luk 15.3-7)

10 “Hun n'a ni unu elegberini onye owule ime ndini me ekere. Makeni, m ri a gwa unu, ndi mmnon-ozu we ri ebe Nedi m hun ri elu-igwee ri e lee ihun e ogen ile. 11 Makeni mme wu Nwa nke Ihian bia d'a zuopuha ndi huni.”

12 “Kini ke onu ro? Omeni ihian nwon atunrun ogun-isen, ohu ime we a kpahu, o natoko ohu-aria-ogun-isen hoduni elu-ugu *ebahun we no a kpa nni* jenne d'a cho ohu hu kpahuni? 13 O hun a, m ri a gwa unu ezioku, o jenkọ d'a ghoghọ n'a kari ohu-aria-ogun-isen hu kpahuleni. 14 Erirazikwo, Nedi onu hun ri elu-igwee achoni ni onye owule ime ndini me ekere la iwi.”

Nwene I Me I Njo K'i Jenko D'e Me?

15 “Nwene i me i njo, jen d'a gwa a mmefie e ebe 'yu ni 'ya suo ri a. Omeni o gongho i ntin, 'ya wu ni y'e wechinhenguwo nwene i azuun. 16 Kani, omeni o gonni i ntin, weri onye ohu mobu mmadu ebuo che ni enwen i, 'yu le we e jenzi d'a hun a keni o meye we enya. 17 O ju n'o gonko we ntin, gwa ndi uka. O ju n'o gonko uka ntin, weri e rike onye ghaleni e fe Osolobue mobu onye a na ugwo-isi *njo a ma ikpe.*”

Iken Uka Kraisti Nwon

18 “Ezioku ke m ri a gwa unu, ihien owule unu si, 'Mba' elu-uwu, elu-igwee jenkọ d'a si, 'Mba.' Ihien owule onu si, 'Eghee,' elu-uwu, elu-igwee jenkọ d'a si, 'Eghee.' 19 M rizi a gwa unu ezioku, omela mmadu ebuo ime onu e kwerigbame elu-uwani rio ihien owule, Nedi m hun ri elu-igwee siko d'e me ni unu 'ya. 20 Makeni ebe owule mmadu ebuo mobu eto gi ufiri efan m zu, mme le we ri ebahu.”

Mgbaghari

²¹ Pita nọ bịa d'e kunrun Jizọsị, sị a, “Di-nwọnni-onyi, mgbe ole kẹ nwẹnẹ m sikọ d'e mę m njọ a gbaghari m'a? Mgbe ęsa?”

²² Jizọsị nọ sị, “Asini m'i mgbe ęsa, kani mgbe ęsa-ęsa ọzọ iri kwasi ọgụn ęto.”

Ilu Jesu Gi Odibo Hun Ju N'ọ Gbaghariko Ta

²³ “Ya wụ, Alị-eze elu-igwee nọ kẹ ebe eze ohu nọ cho ni 'ya lę ndi idibo ę gbakọ egho wẹ gi ę. ²⁴ Ogen o gi gbakoma, wẹ nọ wẹhen'e onye ohu gi ę egho higbu enwen ę ogbe, k'e zu wẹ kusonme ndi-orun nnu isen-kwasi-ogun orogbo ahua mmisen. ²⁵ Kani ọ sani ęka ku a. Eze nọ sị wẹ re 'ya lę nwunye ę lę umu a lę ihien ile o nwon, wẹhe egho d'a ku a ugwo o gi ę.”

²⁶ “Make onwan, odibo hu nọ gbu osekpụ, rikẹnme ę, sị, ‘Nna, nwon ni m ndidi, m jenkọ d'a kucharin i ihien ile m gi i.’ ²⁷ Nna a nọ gi omiken hapu a, gbaghari a, sị a y'a kuzile ugwo hu o gi ę.”

²⁸ “Kani, ogen odiboni gi pu, ọ nọ hun odibo ibe ę hun gi ę egho-orun akp'ohin ogun-isen suọ. Ọ nọ todon ę ękpiri, sị a, ‘Ku m ugwo i gi m.’ ”

²⁹ “Ya odibo ibe ę hu nọ dan alị, rikẹnme ę, sị, ‘Nwon ni m ndidi, m jenkọ d'a ku i ugwo i.’ ³⁰ Kani ọ nọ ju, jen d'e bu ę che ime ulo-ngan d'e ru ogen o jenkọ d'a ku a ugwo hu.”

³¹ “Ogen idibo ibe ę gi hun ihieni, ọ futu wẹ oda-oda ime obi, wẹ nọ jen d'a gwa Nna wẹ ihien ile meni. ³² 'Ya nna a nọ kpọ a, sị, ‘Odibo ęfo-njo! M hapu i, sị i akuzile ugwo hu ile i gi m, makeni i rijo m ariọ. ³³ O furuni n'i mę ni odibo ibe i omiken kẹ m don mę n'i omiken?’ ³⁴ Nna a nọ gi olulu w'e ye

wẹ nì wẹ ye ẹ afunfun ime ụlọ-ngan d'e ru oge n o jenkọ d'a kucharin ụgwọ hụ ile o gi.”

³⁵ Ya wụ, ẹrira kẹ Nedi m hun ri elu-igwee jenkọ d'e mezikwọ onye owule ime unu, omeni y'e gini obi i ile gbaghari nwene i.

Isi Nke Mmitenei

*Jizosi A Kuzi Banyeni Mkpechan
(Mak 10.1-12)*

¹ Oge Jizosi gi kucharingwu ihien ndini, o no gha Galili pu, shi egerere Judia hun ri n fetu Iyi Jodani. ² Igunrun hi-ogbe no sonme e, o no zuo we ebhu.

³ Ndi hu ime ndi Itu-Farisi no bia d'e kunrun e, keni we shi ne onyan. We no ju a, si, “O nwegho ihien owule iwu ku ni ya ke me okennyere kpechan nwunye e?”

⁴ Jizosi no za, si, “Onu e ke gun a ime Ekukwonso ni Onye hun keni we ke we oken le onyennyere oge mbidon? *Unu e ke gun a no* ⁵ si, ‘Make onwan, okennyere siko d'a nato nedi e le nne e, jen d'a banye ni nwunye e, we ebuo a wuru ehuhuhu.’? ⁶ ‘Ya wu, elezi we mmadu ebuo, kani we wu ehuhuhu. ‘Ya wu, ihien Osolobue wegbamagwu, ihian y'e kebele e.”

⁷ Ndi Itu-Farisi hu no juzi a, si, “Ki hain nwan Mozizi gi ye iwu ime Ehuhuo-nsa, si ni okennyere siko d'a s'eka ye nwunye e ehuhuo-mkpechan, kpechanpu a?”

⁸ Jizosi no za, si, “Makeni obi onu e zeke—‘ya hain Mozizi gi hapu unu ni unu kpechan nwunye unu; kani ele erira k'o ri oge mbidon. ⁹ M ri a gwa

ụnụ, onyè ọwụlẹ kpechan nwunye ẹ luma onyè ọzọ, wezuka ni nwunye ẹ zọ ụkọ ye ofia, a gherele.”

¹⁰ Ụmụ-azụn a nọ si, “Omēni erira k’ọ rị egbata okennyẹ lẹ nwunye ẹ, ọ ka mma ni aluni wẹ di-
nwunye.”

¹¹ Kanị Jesu nọ si wẹ, “Ele ihian ile jenkọ d’a saeka nabanhan okuni, mmani ndi hun ọ wu nke wẹ. ¹² O nwon ndi ghaleni a lu di-
le-nwunye makeni ehụ wẹ ezuni oke kete w’a mule wẹ; o nwon ndi ghaleni a lu di-
le-nwunye makeni ihian memẹ wẹ erira; o nwon ndi si ni aluko wẹ make ufiri Ali-eze elu-
igwee. Onyè hun jenkọ d’a saeka nabanhan okuni ‘ya nabanhan a.”

Jizosi A Gọzi Ụmụ-ndu

(Mak 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ O nwe ndi weheni Jizosi ụmụ-ndu keni ọ bu ẹka kwasi wẹ, mē ekpere, kanị ụmụ-azụn a nọ jugbo ndi hu. ¹⁴ Kanị Jizosi nọ si, “Hatu ni ụmụ-ndu ni wẹ bja d’e kunrun m; egbondonle ni wẹ, makeni Ali-eze elu-igwee wu nke ndi nọ enina.” ¹⁵ Ọ nọ bu ẹka kwasi wẹ, gha ebahun pu.

Okorobia Odafin Hu

(Mak 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Ya ke onyè ohu nọ bja d’e kunrun Jizosi, si, “Onyè-nkuzi, elee ọrụn-oma ke m sikọ d’a run ni m nwonrin ndun itebite?”

¹⁷ Jizosi nọ si a, “Kị hain i gi a ju m oku ihien ri mma? Onyè ohu sọọ ri mma. I cho n’i banye ndun, donme iwu ndi hu ri ime Iwu.”

¹⁸ Ọ nọ si, “Elee ndi?”

Jizosi nọ si, “Egbule ochụ; agherele; ezunle ohin; ebuokinle ihian onu; ¹⁹ gbaye nedi i le nne i; ihien

ibe i ya sụọ ị ke ihien enwen i don a sụọ ị.”
²⁰ Okorobia hu no si, “M hu e donme ihien ndini ile, ki hoduzi m jenkọ d'e me?”

²¹ Jizosi no si a, “I cho n'izu oke, jeme, rechanrin ihien ile i nwon, y'e we egbo e ye ndi igbenye, gi e nwon aku-le-uba ime elu-igwee, y'a bia d'e sonme m.” ²² Ogen okorobia hu gi nu ihieni, ndun no guu a, o no sukurụ, pu, makele o nwon ihien oda-oda.

²³ Jizosi no si umu-azuun a, “M ri a gwa onu ezioku, o jenkọ d'a fu orun ebe odafin jenkọ d'a no banye Ali-eze elu-igwee. ²⁴ M rizi a gwa unu, o jenkọ d'a ka nfe ni anyinnyan-mkpukpuka wu kamelu gha oghere oloden kari ni odafin banye Ali-eze Osolobue.” ²⁵ Ogen umu-azuun a gi nu ihieni, o tugenme we enya, we no si, “Onye jenkọ d'a sazi nwan aka nwon nzuopuha?”

²⁶ Kani Jizosi e lee we enya, o no si we, “Ebe ihian ri, o sako aka me, kani ebe Osolobue ri, o nwonni ihien we ghaleni a saeka e me.”

²⁷ Ya Pita no si, “Lee e, enyi a laguo ihien ile to sonme i, kini ke enyi jenkọ nwan d'e nwonhen?”

²⁸ Jizosi no si we, “M ri a gwa onu ezioku, *ime uwa ohun lalani*, ogen we jenkọ d'e gi mememe ihien ile nke ohun, ogen hu Nwa nke Ihian jenkọ d'e gi nodi ukpo e nwe ogho, unu ndi hun sonni m siko d'a nodisonme ukpo mmebuo, a ki ebon mmebuo ri Izrelu. ²⁹ Onye owule hun o meni o giguu ufiri m nato ulo ndi o nwon mobu umune-e-ikennyeme mobu umune-e-ikpoho mobu nedi e mobu nne e mobu umu a mobu ali o nwon, jenkọ d'e nwonhen we uzọ ogun-isen, nwonhenzikwo ndun itebite. ³⁰ Kani, ndi

bu oda bu uzọ jenkọ d'a kparị azuun, ndi kpa azuun e buru uzọ.”

Isi Nke Ogun

Ihiẹn Jesu Gi Ndi Rụn Orụn Imẹ Ugbo Kuzi

¹ “Makeni Ali-eze elu-igwee ri ke ebe onye ohu no pu uz'utuntun d'e weri ndi orun hun jenkọ d'a run ime ugbo-vaini a. ² Ogen 'ya le we gi kwerigbam-aguu n'o jenkọ d'a ku we egbo orun akpu-uhuhin wu dinariosi ohu, o no zi we ban ime ugbo-vaini a d'a runma orun.”

³ “Ihiẹn nọke okuloku itenei utuntun, o no puzi, hun ndi ozọ wuzo mmaka ime afia. ⁴ O no si we, ‘Unu nwen jenne ugbo-vaini m d'a run orun, m jenkọ d'a ku unu ugwo ohunma.’ We no jenne.”

⁵ O puzikwo okuloku mmebuo, ogen hu anwun gi a ri isi le okuloku eto efinnai, o no mezikwo ihiẹn ohu ahun.”

⁶ “Ihiẹn ri ke okuloku isen enyasi, o no puzi, hun ndi ozọ turusonmeni; o no si we, ‘Ki haịn onu gi turu ebeni mmaka kete utuntun?’ ”

⁷ “We no si a, ‘Makeni o nwonni onye we enyi orun.’ O no si we, ‘Unu nwen jenne ugbo-vaini m d'a run orun.’

⁸ O ru ogen enyasi, onye hu nwon ugbo-vaini hu no si onye hun e lepu n'a ugbo-vaini hu enya, ‘Kpo ndi orun hu ni ku we ugwo we, gha ndi ikpazuun kuma d'e ru ndi ibuzo.’ ⁹ Ogen ndi hu gha okuloku isen enyasi runma gi bia, we no ku onye-onye ime we egbo-orun akp'ohin ohu-ohu.”

¹⁰ “Ogen ndi ibuzo gi bia, we ro ni we jenkọ d'a kukari we egbo-orun akp'ohin; kanị we no ku

onye-onye ime we egho-orun akp'ohin*. 11 Ogen we gi kuguu we ugwo, we no denwinwinma ni onye hun won orun, 12 si, 'Ndi ikpazuunni run mgbahunme okuloku ohu suo, bu enyi nwen bu orunni isi kete utuntun, ma anwun, kale y'a ku enyi le we ahanmahan.' ”

13 “Kani o no shiri onye ohu ime we, si a, ‘Di- enyi, a ri m e megbu i; ele egho-orun akp'ohin ke me le yu kwerigbama? 14 Weri hun wu nke i lama; mmehon ni m ye onyeni we we ikpazuun ke m don ye i. 15 Anikozide we m gi ihien m me ihien m chon ni m gi eme ra? Ra iri e we iwe ni m ri a ha-eka?’ ”

16 “Ya wu, ndi kpa azuun jenkod'e bu uzoz, ndi bu uzoz a kpari azuun.”

*Hun m'e Mgbe Eto Jizosi Ku Oku Onwun A
(Mak 10.32-34; Luk 18.30-34)*

17 Ogen Jizosi gi jenkod Jerusalem, o no wesi umu- azuun a nkod ohu, si we, 18 “Lee ne, enyi jenkod Jerusalem; enyi ru ebahun, we sikod d'e re Nwa nke Ihian ye ndi-isi nchu-egan le ndi-nkuzi Iwu. We jenkod d'a ma a ikpe-onwun, 19 we e ye ndi ali ndi ozon ni we kpa a ye emu, fian a mkpinsin, kpogbu e elu obe; kani hun m'e akp'ohin eto, Osolobue jenkod d'e weli e.”

*Ihien Nne Ohu Rion Ni Umu A
(Mak 10.35-45)*

20 “Ya nne Jemisi le Jonu, umu Zebedi, no wehe we d'e kunrun Jesu, o no gbu osekpuihun e, rion a no men'e ohunma. 21 Jesu no si a, “K'i cho?” O no si a, “Ku e ni onye ohu ime umu-m-ikennyebunoni jenkod

* **Isi Nke Oğun:10** Griki: dinariosi

d'a nọdị alị ẹka-ihien i, hụn-ẹbọ a nọdị alị ẹka-ekpen i ime alị-eze i.”

²² Kanị Jizọsị nọ sị, “Ọnụ a marin ihien onụ rị a rịọ. Nị unụ saẹka ra ihien rị ime mkpu hụn m jenkọ d'a ra?” Wẹ nọ sị, “Enyi jenkọ d'a s'ẹka.” ²³ Ọ nọ sị wẹ, “Ezioku-ezioku, unụ jenkọ d'a ra ihien rị ime mkpu m, kanị ẹlẹ mme jenkọ d'e ku onye siko d'a nọdị alị ẹka-nni m lẹ ẹka-ekpen m; kama ndị hụ Nedi m kwademe n'ẹ, wẹ jenkọ d'a nọdị a.”

²⁴ Ogen umu-azuun iri hodunị gi nụ ihienni umunẹ ẹbuọ hụ mẹ, wẹ nọ bumeni umunẹ ẹbuọ hụ olulu. ²⁵ Kanị Jizọsị nọ kpozunhan wẹ, sị wẹ, “Unụ a maringhọ nị ebe ndị alị ndị ozo rị ndị hụn a kịnị e mẹ rịkẹ sị uwẹ nwon ndị wẹ rị a kị, ndị-ndu wẹ e mẹ wẹ a marin nị uwẹ rị a kị wẹ. ²⁶ Ka emele ni erira. Onye owule cho n'ọ wuru oken ihian ime onụ, 'ya wuru odibo unụ; ²⁷ onye owule cho n'ọ wuru onye ibuzọ ime unụ, 'ya wuru igbon onụ — ²⁸ nọkẹ kẹ Nwa nke Ihian don bia, ẹlẹ ni wẹ gba n'a odibo, kanị, n'ọ gba odibo, yezikwọ ndun a, gi ẹ gbahua ndị bu oda.”

*Jizọsị A Zuọ Ndị Enya-ishi Ebuọ
(Mak 10.46-52; Luk 18.35-43)*

²⁹ Ogen Jesu lẹ umu-azuun a gi gha Jeriko pukọ, igunrun hi-ogbe nọ sọnmẹ ẹ. ³⁰ Ikennyẹ ẹbuọ enya kpu ishi nọdị alị mkpenren ụzọ hụ. Ogen wẹ gi nụ nị Jizọsị ghafekọ, wẹ nọ yi oro, sị, “Di-nwonni-enyi, Nwa Defidi mẹ ni enyi ebere!”

³¹ Igunrun hụ nọ jugbọ wẹ, sị wẹ kpukin onụ; kanị wẹ nọ yikenmede oro, sị, “Di-nwonni-enyi, Nwa Defidi, mẹ ni enyi ebere!”

³² Jizosị nọ kusi, kpọ wẹ, si, “Kini ke unu chọ ni m me ni onu?”

³³ Wẹ nọ si a, “Di-nwonna-enyi, enyi chọ ni enyi leghama ụzọ.”

³⁴ Jizosị nọ me ni wẹ omiken, metu wẹ eka enya. Ozigbo hu, wẹ nọ hunma ụzọ; wẹ nọ sonme e.

Isi Nke Ohu-kwasi-ogun

*Jizosị A Banhan Jerusalem Lẹke Onye-mmere
(Mak 11.1-11; Luk 19.28-40; Jon 12.12-19)*

¹ Ogen wẹ gi nokunmeme Jerusalem, e ru we Ugu Olivu hun ri Befaji, Jizosị nọ zipu umu-azuun a ebuo, ² si wẹ, “Banye ni ime obodoni me ekerẹ hun ri unu ihun, onu jenko d'a hun Jaki wẹ lime ebehu le nwa a nodiye ni n'e. Topu ni wẹ wehe ni m. ³ Onye si unu ihien owule, si n'a hu, 'Nna chọ wẹ', o siko d'a si unu weri wẹ ozigbo.” ⁴ Onwan me keni wẹ mezu ihien onye-amuma ku, si,

⁵ “Gwa ndi obodo Zayonu, lee e, eze onu lala d'e kunrun unu, o welua enwen e ali: o ri enu Jaki, le elu nwa-jaki.”

⁶ Umu-azuun a ebuo hu nọ jen, me ke Jizosị don zi wẹ, ⁷ e wehe wẹ Jaki hu le nwa-jaki hu, gi ewuru w'e yiye elu e gbama elu wẹ, Jizosị nọ nyinrin wẹ.

⁸ Imerinme ndi ri ime igunrun hu nọ gi ewuru wẹ gbama ụzọ, ndi ozo a kpagiri agalaba osisi ndi risonme ebehu, gbama wẹ ụzọ. ⁹ Igunrun hu ri a ihun le azuun hu e yi oro, a si, “Ojja-mma ya ri ni Nwa Defidi!

Onyẹ hụ gi ẹfan Di-nwōnni-ẹnyi bịa wụ onyẹ Chuku
gọzi agọzi!
Ojija-mma 'ya rị nị Osolobue Ebẹhụ Kachanrịn elu
ejen*”

¹⁰ Oge n o gi banye Jerusalem, o rike si we kpasu
obodo hu ile: We hu a ju, si, “Onyẹ wu onwan?”

¹¹ Igunrun ahun no si, “Hunni wu onyẹ-amuma
hu w'a kpo Jizosi hun gha Nazareti ri Galili bia.”

Jizosi E Si Ulo-nsọ

(Mak 11.15-19; Luk 19.45-48; Jon 2.13-22)

¹² Jizosi no banye Ulo-nsọ, chupu ndi ile ri a zu
afia ime Ulo-nsọ, hukpume teburu ndi a gbahuto
ego le oche ndi hun e re oluikuku. ¹³ O no si we,
“We de e ime Ekwwo-nsọ, si,
‘We jenkọ d'a kpo Ulo m ulọ ekpere’,
kale onu e gigo a henrin ebe ndi-ohin e zueri!”

¹⁴ Ndi enya-ishi le ndi-nguro no bia d'e kunrun e
ime Ulo-nsọ, o no zuo we. ¹⁵ Kanị oge ndi-isi nchu-
ejan le ndi-nkuzi Iwu gi hun ihien ndi a tu enya o ri
e me, hunzi ke umu-ndu ri ime Ulo-nsọ ri e yi oro,
a si, “Hozana (ojija-mma) ri ni nwa Defidi!”, iwe no
weme we. ¹⁶ We no si a, “I hu a nu ihien umu-ndu
ndini ri e ku?” Jizosi no si we, “Eghee, m hu a nu.
Unu e ke guntu ebẹhụ Ehuho-nsọ no si,
‘Y'a zunguo umueka le ndi ri a ra eran ni we ja i mma
zu oke.’?”

¹⁷ O no la we to, gha ime obodo hu pu, si Betani,
d'a nodi uchinchin hu.

Jizosi A Bu Osi Figi Onu

(Mak 11.12-14, 20-24)

* **Isi Nke Ohu-kwasị-ọgụn:9** Griki: “...ime Elu-igwee kachanrịn
elu e jen”. (Osolobue ke we gi ihieni e ku.)

18 Eki e fọn ụzọtuntun, ebe o kinko azuun Jerusalem, egun hu a gun a. 19 O no hun osisi figi ohu mkpenren uzo, o no jen ebe o ri; kanị, o hunni ihien owule enu e, mmani ehuhuo suo. O no si a, “Amizile mkpuru jenin ejen.” Osi hu no kpopun-kun ozigbo. 20 Ogen umu-azuun gi hun ihieni, o tugenme we enya, we no si, “Nani ke osisi hu don kpopun-kun ozigbo?” 21 Jizosi no si we, “M ri a gwa unu ezioku, owuni onu e nwongho okukwe bu unu enweni obi-ebu, unu jenko d'a saeka mekarị ihien we me osisi figi hu; edede ohun suo, osuon'a ni onu si uguni, ‘Jen d'a tu enweni ye ime ohimin,’ o jenko d'e me. 22 Ihien unu gi okukwe me ekpere rio, onu jenko d'e nwonhen e.”

*A Ju We Jizosi Ke Onye Zi E
(Mak 11.27-33; Luk 20.1-8)*

23 Ogen o gi banye Ulo-nso, ndi-isi nchu-egan le ndi-isi no bia d'e kunrun e ebe o ri a kuzi, si a, “Elee iken k'i gi e me ihien ndini, onye ye i ikenni?” 24 Jizosi no za we, si, “Mme le enwen m jenko d'a ju unu akpu otaa ohu, unu za m'a, a gwa m onu iken m gi e me ihien ndini.” 25 “Mirin-Chuku Jonu me, elebe k'o gha bia: o gha elu-igwee bia ra o gha aka ihian bia?”

We no tugbame iroro, si, “Enyi si, ‘O gha elu-igwee bia,’ o siko d'a si, ‘Ki hain nwan unu gileni gi oku e don?’ 26 Kanị egun igunrunni aniko enyi si, ‘O gha aka ihian bia,’ make ni ihian ile weri e ni Jonu wu onye-amuma.” 27 ‘Ya we no za Jizosi, si, “Enyi amarin.” O no si we, “Mme nwen a gwako unu iken m gi e me ihien ndini.”

Jesu E Gi Umune Ebuo Kuzi Ime-ihien Chuku Ku

28 “Kini ke onu ro nwan? Okennyẹ ohu mu ikennyẹ ebuo; o jẹn d'e kunrun nke ibuzo, si a, 'Nwa m, jẹn d'a run orun ime ugbo vaini tanni.' 29 O no si, 'Ejeko m.' Kani, omegu, o no gbehuto obi e, jenne. 30 'Ya nedi e no jẹn d'e kunrun hun-ebọ, gwazi a ihien ohu ahun. O no si, 'Baba, m siko d'e jẹn.' Kani o jenni. 31 Onye ime we me ihien nedi e cho?" We no si, "Nke ibuzo." Jizosi no si we, "M ri a gwa unu ezioku, ndi a na Ugwo-isi we gi njo we marin le ndi igbaraja hu e buni unu uzo a banye Ali-eze Osolobue. 32 Makeni Jonu bia d'e kunrun onu, a ghosi unu ezigbo uzo ahun Osolobue cho, kani, unu egini oku e don. Kani ndi a na ugwo-isi we gi njo we marin le ndi igbaraja gi e don; ogen onu gide hun ihien ri e meni unu egiden'e cheghari, kweri ihien o ku."

*Ilu Jesu Gi Ndi We Ye Ugbo Run Ta
(Mak 12.1-12; Luk 20.9-19)*

33 “Nu ni ilu ozo: O nwon onye ohu nwon ali, o no kun a vaini, kenhunme e ugba, gu olu ebe w'a no a pinpuha manya-vaini ye ime ugbo hu, tunzikwo ulo-nche ye e, bu e che eka ndi siko d'a gha a run a e-gbu-e-ke. O no si ali ozo. 34 Ogen vaini e rume, o no zi ndi idibo e jenni ndi hu ri a run ugbo hu d'a nahan we ihien vaini a mi. 35 Ndi hu ri a runn'a no kwondon ndi-idibo e, gbu onye ohu ili, gbu onye ohu ozun, mazi onye ohu omuma. 36 'Ya o no zizenzi ndi-idibo e ozo bu oda kari ndi ibuzo. E me we we ihien we me ndi ibuzo. 37 Omegu, o no zijen nwa a, si, 'We siko d'a gbye nwa m.' 38 Kani, ogen ndi hu ri a run ugbo-vaini hu gi hun nwa a, we no si ibe we, 'Onyeni wu hun jeko d'e nwonrin ebeni

omeguu; ni enyi gbupun' a nwan weri ihien e!' 39 'Ya we no weri e, chupu a ime ugbo-vaini hu, gbu e."

40 "Onye nwon ugbo-vaini hu bia nwan, k'o siko d'e me ndi hu ri a run ugbo hu?" 41 We no za, si, "O jenko d'e gbu ndi-eti hu, gbu we la iwi, we ugbo-vaini hu ye ndi ozo hun jenko d'a runn'a, e yesonme e ihien-ugbo e ogen ihien-ugbo."

42 Jizosi no si we, "Onu e ke guntu ihien Ekwkwo-nsọ ku? Ekwkwo-nsọ si,
'Omuma hu ndi a tun ulọ ju,
a wuruole hun gi ulo;
Di-nwonni-enyi 'ya me ihienni,
o tuka enyi enya!'

43 'Ya wu, m ri nwan a gwa unu ni we jenko d'a narin onu Ali-eze Osolobue, we e ye ndi ali hu hun jenko d'a mi mkpuru a. 44 Onye owule danye elu omumanj jenko d'e tikpochanrin, kanj o jenko d'e gwerinrien onye owule o dankwasị!"

45 Ogen ndi-isi nchu-egan le ndi Itu-Farisi gi nu ilu ndini, we no marin ni uwe k'o ri e ku. 46 We te cho ni we nwunrun a, kale egun igunrun ri ebahun a ninj we, makeni we weri e noke onye-amuma.

Isi Nke Ebuo-kwasị-ogun

*Jesu E Gi Oriri-agbamekwkwo Kuzi
(Luk 14.15-24)*

1 Jizosi no tazi ni we ilu, si, 2 "Ali-eze elu-igwee rike ebe eze ohu no kpọ ni nwa a oriri-agbamehuhuo. 3 O no zi ndi-idibo e d'a kpọ ndi we kpọ oriri-agbamekwkwo hu, kanj abianj we. 4 O no zizi ndi idibo ozo, si, 'Gwa ni ndi hu we kpọ oriri, si, "Lee n'e, a kwademeguọ m oriri m; e gbuole m

oken-efin m le umu-efin m zunto. A kwademegu o m ihien ile; bia ni oriri-agbamehuhuo hu.”⁵ “Kani egini w'e don, onye-onye no jenne ebe o jenko: onye ohu e jenne ugbo e, onye ozo e jenne afia a,⁶ ndi ozo no nwunrun ndi idibo e, gbe ifenren ye we ihun, gbu we.⁷ Eze hu no bume olulu; o no zijen ndi-agma a, we no gbupu ndi ogbu-ochu hu, dunchanrin obodo we okun.⁸ O no si ndi idibo e, 'A kwademegu we oriri-agbamekukwo hu, kani ndi we kpo d'e ri e efuruni ndi we sikpo d'a kpo.⁹ Jensonme ni nwan ogbara-ogbe ichen-ichen d'a kpo ke we han unu hun; si ni we bia oriri.'¹⁰ Ndi idibo hu no jensonme ogbara-ogbe ichen-ichen d'e wehe ndi ile we hun, ke ndi-oma ke ndi-eje, nke wu ni ndi-obia e junchanrin ebahun we ri e me mmemme.”

¹¹ “Kani, ogen eze hu gi bia n'o hun ndi obia, o no hun onye ohu yileni ewuru we gi e jenne agbamehuhuo.¹² O no si a, 'Di-enyi; nani k'i don banhan ebeni bu y'e yi ewuru we gi e jenne agbamehuhuo?' O shiarini ihien owule.¹³ Eze no si ndi hu e jenne ozi, 'Kenme n'e uku le eka, tu a ye ishi hu ri ezi, ebe ihian jenko d'a no a kwan ekwan, a ta nkwenren-eze.'¹⁴ Makeni ndi we kpo bu oda, kani ndi we hori ebuni oda.”

*Ajuju Banyeni Iku Ugwo-isi
(Mak 12.13-17; Luk 20.20-26)*

¹⁵ Ndi Itu-Farisi no jenne d'a tu iroro ni we marin ke we a don gi ihien we le Jizosi k'e ku nwundon e.¹⁶ We no zijen umu-azuun we le ndi itu Herodu d'a ju a utaan: “Onye-nkuzi, enyi a maringho n'i wu onye ezioku, ni i ri a kuzi uzo Osolobue k'o furu,

nị egun ihian ara tu i, y'a ra gbeyeni ihian. ¹⁷ Gwa enyi nwan ihien i ro: O furugho nị enyi ku eze-kanị wu Siza ugwo-isi ra o furuni?" ¹⁸ Kanị Jizosị a maringwo nị we ju utoani makeni izize e ri e ze we. O no si, "Ki hain unu gi a nwan m, onu ndi ihunnaị. ¹⁹ Ghosidele ni m eghe we gi a ku ugwo-isi hu." We no wehen'e akpuru ego dinariosi ohu. ²⁰ Jizosị no si we, "Isi onye le efan onye wu ndini?" ²¹ We no si, "Nke Siza ro." 'Ya o no si we, "We ni nwan ihien Siza ye Siza, unu e we nke Osolobue ye Osolobue." ²² Ogen we gi nu a, o tukeme we enya, we no na a to, pu.

*Ajuju Banyeni Igha Onwun Lihi
(Mak 12.18-27; Luk 20.27-40)*

²³ Uhuohin ohu huzikwo, ndi hu ime ndi Itu-Sadusi no bia d'e kunrun Jesu. Ndi Itu-Sadusi kweri ni ndi nwunni a ra lihi: we no ju a utaa, ²⁴ si, "Onye-nkuzi, Mozizi si ni 'Omeni okenye nwunhun bu o muni nwa, nwene e 'ya luma okpoho hu di e nwun, keni o mudon ni nwene e nwunni nwa.' ²⁵ Ikenye esa wu umune te ri ime enyi; nke ibuzo a luguu nwunye, o meguu, o no nwunhun bu o muni nwa, o no la nwunye e to, nwene e hun e sonn'e no luma a. ²⁶ Erirazikwo ke nke ebuo ahun me, le nke eto, d'e ru hun me we esa, we ile a nwunhunchanrin. ²⁷ Omeguu, okpoho hu no nwunhun. ²⁸ 'Ya wu, ogen ndi nwunni e gi nwan lihi, nwunye onye k'o jenkwo nwan d'a wu ime mmadu esa hu, ebe o me ni we ile lugbari a?"

²⁹ Kanị Jizosị no za we, si, "Unu e fieguo uzọ makeni unu a marin Ehuhuo-nsọ, onu amarin ke iken Osolobue han. ³⁰ Ogen ndi nwunni siko d'e

gi gha onwun lihi, aluko we di le nwunye, eyeko we we luru, we jenko d'a no ke ndi mmon-ozu. ³¹ O me nke iweli ndi nwunni, unu e ke guntu ihien Osolobue gwa onu ime Ehuhuo-nsu? ³² O si, 'Mme wu Osolobue Ibrahim, Osolobue Aziki le Osolobue Jekopu.' Osolobue ele Osolobue ndi nwunni, kan nke ndi ri ndun." ³³ Ogen igunrun hu gi nu nkuzi e, o tugenme we enya.

Iwu Kacharinni

(Mak 12.28-34; Luk 10.25-28)

³⁴ Ogen ndi Itu-Farisi gi nu ni Jesu e kpukinguo ndi Itu-Sadusi onu, we no zu, buru e, ³⁵ onye ohu ime we wu okaa-Iwu no gi otaa shin'e onyan, si ³⁶ "Onye-nkuzi, elee iwu kacharin ime Iwu Mozizi?" ³⁷ O no si a, " 'Gi obi i ile, enwen* i ile le uche i ile nwe ihien-qsusu Di-nwonna-enyi wu Osolobue i.' ³⁸ Onwan wu iwu kacharinni le nke ibuzo. ³⁹ Nke ebuo nozi ke nke ibuzoni, o si, 'Thien ibe i siko d'a suoriri i ke ihien enwen i don a suo i.' ⁴⁰ Iwu ebuoni gi Iwu Mozizi ile le ihien ile ndi-amuma ku."

Ajuju Banyeni Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume

(Mak 12.35-37; Luk 20.41-47)

⁴¹ Ogen ndi hu ime ndi Itu-Farisi gi nogbame, Jizosi no ju we utaa, ⁴² si, "Kini ke unu ro banyeni Kraisti? Nwa onye k'o wu?" We no si a, "Nwa Defidi." ⁴³ O no si we, "Nani ke Mmon-nsu don nwan me Defidi kpo a 'Di-nwonna-m' ebegu Ehuhuo-nsu no si,

⁴⁴ 'Di-nwonna-enyi si Di-nwonna-m;

nodu ali eka-nni m,

d'e ru mgbe m bugu ndi inenren i

* **Isi Nke Ebuo-kwasị-ogun:37** ume-ndun

che okpuru uku i? ”

⁴⁵ “O me nwan ni Defidi kpo a ‘Di-nwonni-m’, eghani k'o don wuru nwa Defidi?” ⁴⁶ O nwonni onye saeka za ihien owule. O nwonzini onye egun ni ju a utaa ozo gha uhuhin hu jenne.

Isi Nke Eto-kwasi-ogun

Jizosi Si We Kpachanpukwo Enya Ebe Ndi-nkuzi Iwu Le Ndi Itu-Farisi Ri (Mak 12.38-39; Luk 11.43-46; 20.45-46)

¹ 'Ya Jizosi no si igunrun hu le umu-azuun a, ² “Ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi nodi ali elu Ocho-Mozizi—'ya wu, uwe wu ndi a kuzi Iwu Mozizi; ³ e me ni nwan ihien owule we gwa unu, e gi n'e don; kale, esonkwole ni we me ihien we ri e me. Makeni, w'a kuzi, bu w'a ra me ihien we ri a kuzi. ⁴ W'e kenme ibu nyinni, hun a fu orun obubu e che ihian isi-uvun, kani we le enwen we ara tinpude mkpinsin-eka ohu ni we bu udi ibu hu. ⁵ We e me ihien ile w'e me keni ihian ile hun we: we gha e mememe mkpo Filatri ahun ihian ilee deye ihien ri Ekukwo-nsa e kenmeye ezimezi ihun, e mememe we nke we n'o hi-ogbe. We gha e mememe Taselu ahun ihian ile a kwaye ekwa ekpere, e mememe we nke we n'o sue, keni ihian hun we. ⁶ O suo we ni w'a nodi isi-ochi we gha e ri oriri; a suo we ni w'e ye we ochi pu-ichen ime ulo-ofufe, ⁷ ni w'e kele we ekele pu-ichen ime afia ebe ihian ri, ni w'a kpo we 'Onye-nkuzi.' ⁸ Ka anile ni ihian kpo onu 'Onye-nkuzi,' makele Onye-nkuzi ohu suo ke unu nwon, umune ke unu ile wu. ⁹ Akpokwole ni onye owule ri elu-uwani 'Nedi enyi,' makeni Nedi ohu suo ke unu

nwọn, elu-igwee k'ọ rị. ¹⁰ Anịkwọlẹ nị ihian kpọ ụnụ 'Nna' makẹni Nna ohu sọọ kẹ ụnụ nwọn—Kraịstị sọọ wụ Nna ụnụ. ¹¹ Onyẹ kachanrinni ime ọnu, k'a wụrụ odibo ụnụ. ¹² Onyẹ ọwụlẹ busi enwẹn ẹ elu, wẹ siko d'e wetu ẹ alị; kanị onyẹ ọwụlẹ welua enwẹn ẹ alị, wẹ jenkọ d'e wesi ẹ enu.”

*Jizọsị A Ban Mban Make Obibi Ihunnai We
(Mak 12.40; Luk 11.39-42, 44, 52; 20.47)*

¹³ “Kanị nsongbu rị nị ụnụ ndi-nkuzi Iwu lẹ ndi Itu-Farisi, ndi ihunnai! Makẹni ọnu a kpọkin ụzọ Alị-eze elu-igwee: ụnụ a banyekọ, ọnu eyekọ ndi chọ nị wẹ banye efe banye.

¹⁴ Nsongbu rị nị ụnụ ndi-nkuzi Iwu lẹ ndi Itu-Farisi, ndi ihunnai! Ụnụ e rigbu ikpoho di wẹ nwun, e gi ekpere sueni e kpukin ẹ. 'Ya wụ, ọnu jenkọ d'a narin afunfun kanị.

¹⁵ Nsongbu rị nị ụnụ, ndi-nkuzi Iwu lẹ ndi Itu-Farisi, ndi ihunnai! Makẹni ọnu e jensonme alị ichen-ichen, e fetude ohimin, a chọ kẹ ụnụ a don nwehende onyẹ ohu hun siko d'e kweri femẹ ofufe ọnu, kanị onyẹ gbehuto nwan sonme ụnụ—ụnụ e me ẹ wụrụ nwa okun-mmon rike ụnụ, wukaride ụnụ.”

¹⁶ “Nsongbu rị nị ọnu ndi enya-ishi rị e duni, a si, 'Omẹni ihian kun Ulo-nsọ, o nwonni ihien ọ wụ; kanị, o kun goru rị ime Ulo-nsọ, o jenkọ d'e mezuriri ihien o kun n'e.' ¹⁷ Ụnụ ndi nzuzu enya kpu ishi! Elee hun ka? Goru ra Ulo-nsọ hun me goru hu rị nsọ? ¹⁸ Ọnu a si nị 'Omẹni ihian kun ebe wẹ nọ a chụ-ẹjan, o nwonni ihien ọ wụ, kanị o kun oyiye rị elu ẹ, iwu gi ẹ, o siko d'e mezuriri ihien o kun n'e.' ¹⁹ Ụnụ ndi enya-ishi! Elee hun ka? Oyiye ra ebe wẹ

n'a chù-ẹ̀jan hùn mẹ̀ oyiye hù rì nsọ? ²⁰ Onyẹ̀ kun ebe wẹ̀ n'a chù-ẹ̀jan e kunguọ̀ ebe wẹ̀ n'a chù-ẹ̀jan lẹ̀ oyiye ile rì elu ẹ̀. ²¹ Onyẹ̀ kun Ụ̀lọ̀-nsọ̀ kun Ụ̀lọ̀-nsọ̀ lẹ̀ Osolobue hùn bi imẹ̀ ẹ̀. ²² Onyẹ̀ kun elu-igwee kun ukpo Osolobue lẹ̀ onyẹ̀ hù a nọ̀dì alì elu ukpo hù.”

²³ “Nsongbu rì nì ụnụ̀ ndì-nkuzi Iwu lẹ̀ ndì Itu-Farisi, ndì ihunnai! Ụ̀nụ̀ a kùsọ̀nmẹ̀dẹ̀ ụ̀zọ̀-ohu-imẹ̀-ụ̀zọ̀-iri ihien e mẹ̀ ofe a sụ̀ọ̀-ke arabasi-minti ke dilu ke kumini—bù ụnụ̀ a natoguo ihien ndi hu ka mkpa ime Iwu—rike iye onyẹ̀ ọ̀wulẹ̀ ihien run'ẹ̀ lẹ̀ omiken lẹ̀ okukwe. O te furu ni ụnụ̀ e mẹ̀ ihien ndini ka mkpa, bu ẹ̀lẹ̀ hùn ụnụ̀ e gi lato ndi ozo. ²⁴ Ndi enya-ishi ri e du ndi ozo! Ụ̀nụ̀ e shenpu nzinzin ri ime manya, kanì ụnụ̀ e luepu kamelu, anyinnyan-mkpukpuke higbu enwen ẹ̀ ogbe!”

²⁵ “Nsongbu rì nì ọ̀nụ̀ ndì-nkuzi Iwu lẹ̀ ndì Itu-Farisi, ndì ihunnai! Makeni ụnụ̀ a chanchan azuun mkpu lẹ̀ afere, kale ihien wẹ̀ gi enya-uku nwehen lẹ̀ ime ihien gunni ụnụ̀ ya jun ime wẹ̀. ²⁶ Onyẹ̀ Itu-Farisi enya-ishi! Bu ụ̀zọ̀ chanchan ime mkpu lẹ̀ ime afere, keni azuun wẹ̀ hùn ụ̀zọ̀ nwunchan.”

²⁷ “Nsongbu rì nì ụnụ̀ ndì-nkuzi Iwu lẹ̀ ndì Itu-Farisi, ndì ihunnai! Ọ̀nụ̀ nọ̀ ke ili wẹ̀ gi ihien ochan tekwame, hùn magbu enwen ẹ̀ mma azuun a, kanì ihien jun ime wẹ̀ wu okpukpu ndi nwunni lẹ̀ ihien ile runi. ²⁸ Eriira ke ụnụ̀ rizikwo: enya ihian, ọ̀nụ̀ rì ke ndi e mẹ̀ ihien Osolobue cho, kanì ihunnai lẹ̀ njo jun ime ụnụ̀.”

*Jizosì E Ku Oku Ikpe-omuma Lalani Ni We
(Luk 11.47-51)*

29 “Nsongbu rì nì ụnụ ndì-nkuzi Iwu lẹ ndì Itu-Farisi, ndì ihunnai! Ụnụ a tụn ili ndì-amụma, a chọsonmẹ ihien wẹ tụn wẹ gi a nyanhan ndì mẹ ihien Osolobue chọ mma; 30 a sị, ‘Omẹni ẹnị rì a oge nđi nedi ẹnị wẹ kanị, ẹnị e ke sọn wẹ gbu ndì-amụma!’ 31 Ẹrira kẹ ụnụ gi a shiagbu enwen ụnụ ẹri nì ụnụ wụ ụmụ ndì gbu ndì-amụma! 32 Mezuchanrìn nì nwan ihien ndì nedi ọnụ kanị bidon! 33 Agwo kẹ ụnụ wụ! Igunrun ẹjụ-alì! Nanị kẹ ụnụ jenkọ d’e gi wanahin ikpe-omụma lẹ afunfun ọkụn-mmọn?

34 Lee n’ẹ nwan, m jenkọ d’e zihenì ọnụ ndì-amụma, ndì marin ihien lẹ ndì-nkuzi. Ụnụ jenkọ d’e gbu ndì hụ ime wẹ, kpogbu ndì hụ ime wẹ, fian ndì hụ ime wẹ mkpìnsin ime ụlọ-ofufe ụnụ, a chụ wẹ, e kpokpo wẹ, gha obodo d’e ru obodo, 35 keni ẹdeke ndì ezi-omumẹ ile wẹ gbu elu-ụwa hụn ụzọ rì ọnụ isi—gha ẹdeke Ebelu onyẹ ezi-omumẹ d’e ru ẹdeke Zekaraya nwa Barakaya, hụn ụnụ gbutọ ime Ụlọ-nsọ—ẹgbata Ebehụ-rì-nsọ lẹ Ukpo w’a nọdì a chụ ẹjan. 36 M rì a gwa ụnụ ezioku, agbonì jenkọ d’e gi isi buru ihien ndinì ile.”

Kẹ Obodo Jerusalem Rihan Jesu Obi

(Luk 13.34-35)

37 “Euu Jerusalem! Jerusalem!! Obodo hụn e gbu ndì-amụma, a magbu ndì wẹ zihen’ẹ omụma! Mgbe ole-le-ole kẹ m chọpụ nì m kigbama ụmụ ì kẹ nneku-ohuhụ don a kigbama ụmụ a e ye okpuru nku ẹ, bu y’a ninì m! 38 Lee ẹ, a la wẹ ụlọ ì tọ okpokoro! 39 M rì a gwa ì nì y’a hunkozi m d’e ru oge nì siko d’a sị, ‘Onyẹ hụ gi ẹfan Di-nwonnì-ẹnị a bia wụ onyẹ wẹ gozi agozi.’”

Isi Nke Ẹnọ-kwasị-ọgụn

*Jizọsị E Ku Ẹ Nị Wẹ Jẹnkọ D'e Tikpọ Ụlọ-nsọ
(Mak 13.1-2; Luk 21.5-6)*

¹ Jizọsị nọ gha Ụlọ-nsọ pụ; ebe ọ pụkọ, ụmụ-azụun a nọ bịa d'e kunrun ẹ, a ghọsịsonmẹ ẹ ụlọ rị ichen-ichen rị Ụlọ-nsọ. ² Kanị Jizọsị nọ sị wẹ, “Ọnụ a hụngụọ ihien ndini wẹ, ẹlẹ 'ya? M rị a gwa ụnụ ezioku, o nwonnị ogbe-omuma ohu hụn jẹnkọ d'a hodu enu ibe wẹ; wẹ jẹnkọ d'e nutuchanrin wẹ ile ye alị.”

*Nsongbu Lẹ Ukpokpo Lalani
(Mak 13.3-13; Luk 21.7-19)*

³ Ogen Jizọsị gi nọdị alị elu Ugu Olivu, ụmụ-azụun a nọ bịa d'e kunrun ẹ ebe 'ya sụọ nọdị, wẹ nọ sị, “Gwa ẹnị, elee ogen kẹ ihien ndini jẹnkọ d'e mẹ? Kini jẹnkọ d'a wụ ahịma obibia i lẹ nke ogugu-ogen?” ⁴ Jizọsị nọ za wẹ, sị, “Kpachanpu nị ẹnịya makẹ w'e dufie ọnụ, ⁵ makẹni ndi bu ọda jẹnkọ d'e gi ẹfan m bịa, sị, 'Mmẹ wụ Kraisti.' Wẹ sikọ d'e gi ẹ dufie ndi bu ọda. ⁶ Ọnụ jẹnkọ d'a nusunmẹ ukwere agha ndi wẹ rị a lụ, nusunmẹ nị agha jẹnkọ d'a rị—kanị, anilẹ ni egun tu ụnụ, makẹni ihien ndini jẹnkọ d'e mẹ bu ogugu-ogen e ke ru. ⁷ Makẹni alị sikọ d'a lusun alị; alị-eze a lusun alị-eze, unwun lẹ alị-omahihie jẹnkọ d'a rị ebe rị ichen-ichen. ⁸ Ihien ndini ile rikẹ ebe ime nọhụ memẹ okpoho.

⁹ Ogen hụ, wẹ jẹnkọ d'e we ụnụ ye wẹ nị wẹ ye ọnụ afunfun, wẹ sikọ d'e gbu ọnụ; ize ụnụ jẹnkọ d'a ban ndi alị ile rị ichen-ichen makẹ ufiri ẹfan m. ¹⁰ Ndi bu ọda jẹnkọ d'a danpu ime okukwe, e re ibe wẹ, e ze ize ibe wẹ. ¹¹ Ndi amuma-ntu ndi bu ọda jẹnkọ d'a pụha, dufie ndi bu ọda. ¹² Ufiri nị njọ jẹnkọ

d'a barahị, ihien-ọsusuọ ndị bu ọda nwe jenkọ d'a juu oyi. ¹³ Kanị onye hụn din ndidi d'e ru njendeme jenkọ d'e nwon nzuopuha. ¹⁴ We jenkọ d'e zi ozioma banyeni Ali-eze ghagbari elu-awa ile ke n'o wuru osheri ye ndi ali ile ri ichen-ichen; ogen hu ke ogugu-ogen e gi ru.”

Arụ Hụ Hụn E Buhe Ntikpo
(Mak 13.14-23; Luk 21.20-24)

¹⁵ “Ya wu, ogen onu jenkọ d'e gi hūn arū hū hūn e buhe ntikpo k'o wuzo ebahun ri nso, nọke ke onye-amuma wu Danelu don ku (onye ri a gunni 'ya ghoḥa), ¹⁶ ndi ri Judia we gbasikwo elu ugu ndi risonme ebegu; ¹⁷ onye hūn ri elu ulo y'a gha ebegu gbama oso—y'e hidangukwole banyemezi ime ulo n'o jenkọ d'e weri ihien owule; ¹⁸ onye hūn ri ugbo, y'e kinkwole ulo n'o jenkọ d'e weri ewuru o yiye elu e. ¹⁹ Euu, o jenkọ d'a fu ndi ri ime le ndi pa nw'eka orun ogen hu! ²⁰ Mekwo ni ekpere amangbe oso unu a wu ogen oyi mobu Uhuohin Izu-iken. ²¹ Makeni oken nsongbu jenkọ d'a ri, udi hūn rituleni kete awa e bidonle d'e ru tanni: o ke ritu bu o rikozu. ²² Omeni ebeluanu we ogen hu, o nwonni onye siko d'a wanahinni; kale, we siko d'e gi ufiri ndi Osolobue hori belua ogen nsongbu ahun.

²³ Onye si onu, 'Lee e, Kraisti ri ebeni!' Mobu 'Lee e ebegu,' ekwerikwole ni. ²⁴ Makeni ndi kpo enwen we Kraisti jenkọ d'a fuha, we le ndi amuma-ntu, runsonme ihien-ahima hi-ogbe le oken orun-atumenya, keni we dufie ihian, dufiede ndi Osolobue hori owuni o te k'a ni we me. ²⁵ Gon ni ntin! A gwatoguokwo m onu ihienni o gini d'e me. ²⁶ 'Ya wu, we si unu, 'Lee e, o ri ime atu', ejenkwole

ni; wẹ sị, ‘Lee ẹ, ọ rị ime mmughe’, ekwerikwole ni. ²⁷ Makeni, rike ke amuma don e be elu-igwere ihian ile a hun a—ke ndi ri owuwa-anya-anwun ke ndi ri ndidan anya-anwun—erira ke obibia Nwa nke Ihian jenkọ d'a ri. ²⁸ Ebe owule ozun ri, ebahun ke udele sikọ d'a gbakikome.”

*Obibia Nwa Nke Ihian
(Mak 13.24-27; Luk 21.25-28)*

²⁹ “Hun nsongbu ogen hu gi ghafeguhu, anya-anwun jenkọ d'a gba ishi, ifon etikozi; kokishia jenkọ d'a ri a gha elu-igwere a dantusonme, iken ndi ri elu-igwere jenkọ d'e mehunme. ³⁰ Ogen hu ke ahima Nwa nke Ihian jenkọ d'e gi puha igwere. Ndi ali ile ri uwa jenkọ d'a kwan ekwan ogen w'e gi hun a. We k'a hun Nwa nke Ihian k'o ri elu orukpu elu-igwee hun o gi lala, k'o gi iken le ogho hi-ogbe lala. ³¹ O sikọ d'e gi oken opi hanni zipu ndi mmon-ozu e jen d'e wegbama ndi nke Osolobue ri ebe owule—ebe ile elu-igwere ru.”

*Ihien Jesu Gi Osisi Figi Kuzi
(Mak 13.28-31; Luk 21.29-33)*

³² “Gi ni osisi figi munrun ihienni: Hun agalaba a gihu forima, y'a marin ni udu-mirin e d'e bidon. ³³ Erirazikwo, ogen onu e gi hun ihien ndini ile, onu a marin ni ogen hu e ruguo, eghee, o ruguo onumuzo. ³⁴ M ri a gwa unu ezioku, ndi ri ogeni a guchanrinko ihien ndini kebe mezu. ³⁵ Elu-igwee le uwa jenkọ d'a ghafe, kanu oku m aghafeko.”

*Onwonni Onye Marin Uhuohin Hu Mọbu Ogen Hu
(Mak 13.32-37; Luk 17.6-30, 34-36)*

³⁶ “O mę nke uhuoḥin o jęko d'a wu moḅu ogeḅ o k'a wu uhuoḥin hu, o nwonni onye marinni—ke ndi mmon-oziri elu-igwee ke Nwa; kanị Chuku-Nedi sọo marin. ³⁷ Obibia Nwa nke Ihian jęko d'a nọ ke ihien me ogeḅ Nua. ³⁸ O k'a riri k'ori ogeḅ hu ni okemirin hu d'a bia: we riri e ri, a ra; a lu di le nwunye, e we umu we e ye di a luru—d'e ru uhuoḥin Nua banye ime ugbo-mirin hu, ³⁹ amarin we ihien riri e meni d'e ru ni okemide-mirin hu a bia, gbupu we ile. Eriira ke obibia Nwa nke Ihian jęko d'a riri. ⁴⁰ Ogeḅ hu, ikennyẹ ebuo jęko d'a riri ime ugbo a run orun, e weri we onye ohu na onye ohu to; ⁴¹ ikpoho ebuo k'a gha a kwọ ihien, e weri we ohu la ohu to. ⁴² 'Ya wu, munrun ni nwan enya makeni onu amarin uhuoḥin Di-nwonni-onu lala! ⁴³ Kanị, marinkwo ni ni omeni onye nwon ulo marin ogeḅ ohin gi lala iwe e ime abali, nke o nodi che nche, o ke ni a gbukpo ulo a banhan.” ⁴⁴ “Ya wu, unu le enwen onu siko d'a kwademeziko, makele mme wu Nwa nke Ihian lala ogeḅ onu tuleni enya.”

*Odibo Furu We Gi E Dọn Enya Ra Hun Furuleni?
(Luk 12.41-48)*

⁴⁵ “Onye wu nwan odibo hu furu ni we gi e d'enya, odibo ahun marin ihien, hun nna a si lefu ezi-le-ulo a enya, n'o ye we ihien-oriri ogeḅ furuni? ⁴⁶ O jęko d'a riri ni odibo hu mma owuni nna a a lua, hun a n'o hu e me ihien ndi hu — ⁴⁷ m riri a gwa unu ezioku, o siko d'e bu ihien e ile che odibo hu eka lepu enya. ⁴⁸ Kanị, omeni eje-odibo hu a si enwen e, 'Nna m e biekezi d'a lua,' ⁴⁹ o gbume ndi-idibo ibe e ili, e ri, a ra, 'ya le ndi-manya, ⁵⁰ nna a jęko d'a lua uhuoḥin o tuleni enya a le ogeḅ o marinleni.

⁵¹ o jenkọ d'a jakika a, bu ẹ che ebe ndi ihunnai ri, ebahun ihian jenkọ d'a no a kwan ekwan, a ta nkwenren-eze.”

Isi Nke Isen-kwasị-ogun

Ihien Jesu Gi Igbagba Iri Kuzi

¹ “Ogen hu, ihien jenkọ d'e me ime Ali-eze elu-igwee jenkọ d'a no ke ebe igbagba iri no weri ukpe we jenne d'a nabanhan okennyẹ jenkọ d'a gba ekukwo. ² Mmadu isen ime we wu ndi marin ihien, mmadu isen wu ndi nzuzu. ³ Makeni, ogen ndi nzuzu hu gi buru ukpe we, ewerini we mirin-ukpe che ni hun ri ime ukpe we, ⁴ kani ndi hu marin ihien gi ihien weri mirin-ukpe che ni hun ri ime ukpe.

⁵ Okennyẹ hu ri a gba ekukwo abiani egwa, uran no tuma we ile, we no ranhin. ⁶ Kani, o ru ime abali, oro no pu, si, 'Lee n'e-o, okennyẹ jenkọ d'a gba ehuhuo a biaguo-o! Bia ni d'e kunrun e!' ⁷ 'Ya igbagba ndi hu ile no lihi, fisi ukpe we elu. ⁸ Ndi nzuzu hu no si ndi hu marin ihien, 'Yebeye ni enyi mirin-ukpe onu, ni ukpe enyi ri e tinyun.' ⁹ Kani, ndi hu marin ihien no si, 'Mba! O zuko enyi le onu; o ka mma ni unu jemburu ndi hun e ren'e d'e nonrin nke onu.' ¹⁰ Ogen we gi jenneguu d'e nonrin mirin-ukpe; okennyẹ hun jenkọ d'a gba ehuhuo no banhan; ndi hu kwademeni no son e banye ime ebegu we k'a no ri oriri agbamekukwo, we no gunma uzo. ¹¹ Omeugu, igbagba ndi ozo hu no biazikwo, si, 'Di-okpa! Di-okpa! Kpopu uzo ni enyi banhan!' ¹² Kani o no si, 'M ri a gwa unu ezioku, a marin m ndi onu wu.' ”

13 Jizọsị a taguụ iluni, ọ nọ sị wẹ, “Che ni nwan nche, makañi ọñụ amarịñ uhuoñin moụbu ogeñ o siko d'a wu.”

Ihiẹn Jesu Gi Idibo Eto Kuzi
(Luk 19.11-27)

14 “Ihiẹn jenkọ d'e me ime Ali-eze elu-igwee jenkọ d'a ri ke ebe okennyẹ ohu nọ jenkọ ali-ihian, ọ nọ kpọ ndi idibo e, we ihien o nwon che wẹ eka. 15 O ye onye ohu egbo jun eka isen, ye hun-ebọ egbo jun eka ebọ, ye hun me wẹ eto egbo jun eka ohu—onye-onye ke iken e han. 'Ya ọ nọ jenne. 16 Onye o ye hun jun eka isen nọ jenne ozigbo, gi e zuma afia, ọ nọ nwonhenzi egbo jun eka isen che n'e. 17 Eri ra ke onye o ye hun jun eka ebọ don gi e nwonhen eka ebọ che n'e. 18 Kani onye o ye hun jun eka ohu nọ jenne, gu ali, zueme egbo nna a ye e.

19 O tebe, nna wẹ nọ lu; ọ nọ bia ni wẹ gbako. 20 Onye hu o ye hun jun eka isen nọ bia, wehezi egbo jun eka isen chen'e. O nọ si, 'Nna-enyi, egbo jun eka isen k'i ye m; lee e, e nwonhenguozim egbo jun eka isen che n'e.' 21 Nna a nọ si, 'Ye meyeke, odibo oma, hun wẹ gi e d'anya! Y'a ghosigho n'i furu ni wẹ gi i d'anya ime ihien me ntin, m jenkọ d'e tume i n'i lepu ihien bu oda enya. Bia d'e son m ghoghọ.' 22 Onye hu o ye egbo jun eka ebọ nọ biazikwo, si, 'Nna-enyi, egbo jun eka ebọ k'i ye m, lee e, e nwonhenole m egbo jun eka ebọ che n'e.' 23 Nna a nọ si a, 'Ye meyeke, odibo oma we gi e d'anya; y'a ghosigho n'i furu ni wẹ gi i don enya ebe ihien me ekerere ri, m jenkọ d'e ye i ihien bu oda n'i lepu enya. Bia d'e son m ghoghọ.'

24 Onyè hụ o ye ẹkpa egbo ohu nọ biazikwọ, sị, 'Nna-enyi, a maringhọ m ni obi i e zeke, n'i y'a ghorị ihien i kunleni, e ri ihien i runleni. 25 Egun ri a tu m, ya m nọ jẹn d'e zueme egbo i ye ime ali; lee e, weri ihien i.' 26 Kani nna a nọ shari a, sị, 'Eje-odibo! Odibo lagbu enwen e nzunzun! Y'a maringhọ ni m'a ghorị ihien m kunleni, e kpoin ihien m ghotoleni, ele iya? 27 Nke y'e bu nwan egbo m cheni m ime ulo-egho*, m lua, keni m weri hun wu nke m le omuninwa ri n'a. 28 Napu n'a nwan egbo hụ jun ẹkpa ohu, w'e ye onyè hụ nwon hun jun ẹkpa iri. 29 Makeni onyè gi ihien hụ w'e ye e run orun, e yeche ni w'e keni o nwoncheni. Kani onyè gileni ihien w'e ye e run orun, a napu w'a ke ẹkerẹ hun o nwon. 30 Tu ni nwan odibo eti hụ ye ishi ri ezi, ebe ihian jenkọ d'a nọ a kwan ẹkwan, a ta nkwenren-eze.' "

Okinkin-ikpe Ikpaunun

31 "Ogen Nwa nke Ihian jenkọ d'e gi gi ogho a bia rikẹ eze, 'ya le ndi mmon-ozu ile, o siko d'a nodi ali ukpo e nwe ogho. 32 We siko d'e wehe ndi ali ile ri ichen-ichen ebe o ri; o jenkọ d'a hopuha we ohu-ohu ebe ibe we ri, erira onyè e du anu don a hopuha atunrun ebe ewu ri. 33 O jenkọ d'e donme atunrun ndi hụ ẹka-ihien e, donme ewu ndi hụ ẹka-ekpen e.

34 Ogen hụ, eze jenkọ d'a si ndi hụ ri a ẹka-nni, 'Bia ni, ndi Nedi m gozi, weri ni Ali-eze hụ w'e kwademe ni unu kete w'a tunle iyetọ uwa. 35 Makeni, ogen egun gi ri a gun m, onu ye m ihien-oriri, egun-mirin a gun m, unu e ye m ihien-orira, a wu m otumunye, unu a nabanhan m, 36 a gba m oto, unu e ye m

* **Isi Nke Isen-kwasị-ogụn:27** Ika siji aza

ekwa, emu a kụ m, unu a bịa d'e lee m, oge m gi ri ime ulo-ngan, onu a bịa d'a hun m.' ³⁷ Oge hu, ndi ezi-omume ahun jenko d'a za a, si, 'Di-nwonna-enyi, elee oge ke enyi gi hun i ke egun ri a gun i, enyi no ye i ihien-oriri mobu ke egun-mirin ri a gun i, enyi no ye i ihien-orira? ³⁸ Elee oge ke enyi gi hun i n'i wu otumunye, enyi no nabanhan i mobu n'i gba oto, enyi no yime i ekwa? ³⁹ Elee oge ke enyi gizi hun i ni emu ri a ku i mobu n'i ri ulo-ngan, enyi no bịa d'a hun i?!' ⁴⁰ Eze siko d'a za we, si, 'M ri a gwa onu ezioku, ebe unu no me ni onye ohu ime ndini rike si arini we mkpa ime umune m ndini iya, mme ke unu men'e!'"

⁴¹ "Oge hu, o siko d'a si ndi hu ri aka-ekpen e, 'Pu ni ni m ebeni, onu ndi we bu-onu! Shi ni okun itebite hu we kwademe ni Ekwensu le ndi mmnon-ozu e! ⁴² Makeni oge egun gi gun m, unu eyeni m ihien-oriri, egun-mirin a gun m, unu eyeni m ihien-orira; ⁴³ a wu m otumunye, unu anabanhanni m; a gba m oto, onu eyimeni m ekwa; emu a kụ m, a ndizikwo m ime ulo-ngan, kani onu abiani d'a hun m.'

⁴⁴ We k'a zazikwo a, si, 'Di-nwonna-enyi, elee oge ke enyi gi hun i ke egun ri a gun i mobu ke egun-mirin ri a gun i mobu k'i wu otumunye mobu k'i gba oto mobu ke emu ri a ku i mobu k'i ri ulo-ngan bu enyi eyeni n'i aka?' ⁴⁵ O jenko d'a za we, si, 'Ezioku ke m ri a gwa unu, ebe o meni unu emeni ni onye ohu ime ndini noke si arini we mkpa ime umune m ndini iya, unu emeni ni m'e.' ⁴⁶ We jenko d'e zi we si ime afunfun itebite, kani ndi ezi-omume siko d'e shi ndun itebite."

Isi Nke Isin-kwasi-ogun

E Rini We Jizosi Ngo

(Mak 14.1-2; Luk 22.1-2; Jon 11.45-53)

¹ Ogen Jizosi gi kuguu ihien ndini ile, o no si umu-azuun a, ² “Unu a maringho ni akpu-uhuohin ebuo ghafegu Mmemme-Nghafe e ru. Uhuohin hu ke we jenkọ d'e gi we mme wu Nwa nke Ihian ye we kpogbu.”

³ Ogen ohu hu o gi ri e ku ihienni, ndi-isi nchuejan le ndi-isi ri ime ogwa Kayafasi onye-isi nchuejan, e zu. ⁴ We no tugbama iroro ni we gi nzuzue nwunrun Jizosi gbu. ⁵ Kani, we no si, “Elekwọ ogen mmemmeni, amangbe isusu gha ri.”

E Hukpu We Jizosi Uden Ime Betani

(Mak 14.3-9; Jon 12.1-8)

⁶ Ogen Jizosi gi ri Betani, iwe onye w'a kpo Saimonu onye-oti, ⁷ okpoho ohu no wehe ogolabasta uden nanranni ri ime e. O no hu e ye Jizosi isi ebe o nodi ali e ri ihien-oriri. ⁸ Kani ogen umu-azuun a gi hun ihienni, iwe no weme we, we no si, “Elee iwi wu onwan? ⁹ Nke w'e re udenni egho hiogbe, we e ye ndi-igbennye.” ¹⁰ Kani, ogen Jizosi gi marin ihien we ri e ku, o no si we, “Ki hain onu gi e songbu okpohoni? Ihien ri mma k'o meni m. ¹¹ Unu le ndi igbennye ri ebeni ogen ile, kale mme nwen esonko unu nodi ebeni ogen ile. ¹² O gi udenni o hukpu m kwademe olili m. ¹³ Ezioku ke m ri a gwa onu, ebe owule we no zi ozioma ime uwa ile, we jenkọ d'e ku ihienni o me, gi e a nyanhan a.”

Judas' E Kweri N'ọ Re Jizosi

(Mak 14.10-11; Luk 22.3-6)

14 'Ya onye ohu w'a kpọ Judas' Iskarotu, hun wu onye ohu ime mmadu mmebuo hu no jen d'e kunrun ndi-isi nchu-ejan, 15 si we, "Kini ke unu jenkọ d'e ye m omeni e we m Jizosi ye unu? We no ku a mkpuru ego ola (siva) iri-kwasị ogun, ego orun akpu-uhuohin iri kwasị ogun," 16 Gha ogen hu jenne, o no choma oghere o jenkọ d'e gi we Jesu ye we.

Jizosi Le Umụ-azuun A E Ri Oriri Nghafe

(Mak 14.12-21; Luk 22.7-13, 21-23; Jon 13.21-30)

17 Uhuohin hu we gi e bidon Mmemme ahun we gi e ri Bredi nwonleni yisti o gi a fu, umu-azuun no bia d'e kunrun Jizosi, ju a, si, "Elebe k'i cho ni enyi kwademe hun y'a no ri Oriri-Nghafe?" 18 O no si we, "O nwe okennyehi ohu m zijenkọ unu d'e kunrun ime obodo; jenni d'a si a, 'Onye-nkuzi si, "Ogen m e ruguo, mme le umu-azuun m siko d'a nodi iwe ime Mmemme-Nghafe." ' " 19 Umu-azuun no me ke Jizosi don zi we, we no kwademe ihien-oriri Mmemme-Nghafe.

20 O ru ogen enyasi, Jizosi le umu-azuun mmebuo hu no nodi ali e ri ihien-oriri. 21 Ebe we ri e ri ihien-oriri hu, o no si, "Ezioku ke m ri a gwa unu, onye ohu ime unu jenkọ d'e re m." 22 Efo asuozini we usuo, onye-onye no si, "Elekwọ mme, Di-nwonni-enyi, mme ro?" 23 Jizosi no si, "Onye hu me le iya buche aka ime afere jenkọ d'e re m. 24 Nwa nke Ihan lako ke we don de banyen'e, kanị nsongbu jenkọ d'a ri ni onye hu jenkọ d'e we Nwa nke Ihan ye we! O te ka onye hu mma ni amuni w'a." 25 Judasi hun siko d'e re e ye we no si, "Onye-nkuzi, mme ro?" O no si a, "Iyu ku."

Oriri-nsọ

(Mak 14.22-26; Luk 22.14-20; 1Kọ 11.23-25)

²⁶ Ebe wẹ rị e ri ihien-oriri ahun, Jizosị nọ weri bredi, o yeguu Osolobue ekele, o nọ bebe e ye umu-azuun a, si, “Weri ni ri, onwan wu ehii m.” ²⁷ O nọ weri mkpu, yeguu Osolobue ekele, o nọ we e ye wẹ, si, “Unu ile, rarisinme ni; ²⁸ make ni onwan wu edeke m, hun wẹ gi biye nkwerigbama ohun hu Osolobue kwademe egbata iya le ndi nke e eka; edeke m hun wẹ hupu ni ndi bu oda, make mgbaghari njo. ²⁹ M ri a gwa onu, arakozu m manyani gha mkpuru osisi vaini puha d'e ru uhuhuhun hu mme le unu jenko d'a razi a nke ohun ime Ali-eze Nedi m.”

³⁰ Ogen wẹ gi buguu ebu Mmemme-Nghafe, wẹ nọ shi Ugu Olivu.

Jizosị E Ku E Ni Pita Jenko D'a Ghoru N'ọ Maru A

(Mak 14.27-30; Luk 22.31-34; Jon 13.36-38)

³¹ Ya Jizosị nọ si wẹ, “Ukinkinni, unu ile jenko d'a gba m to, make ni Ehuhuo-nsọ si, ‘Osolobue jenko d'e gbu onye-ndu atunrun, atunrun ile a gbayiya.’ ³² Kani, m ghaguu onwun lihi, m sikọ d'e buni unu uzo si Galili.”

³³ Pita nọ si Jizosị, “O nwonni ogen m'e gi gba i to, osuon'a ni ndi hoduni a na i to.” ³⁴ Jizosị nọ si Pita, “M ri a gwa i ezioku ni okpa gini d'a kwan ime abalini, i jenko d'a ghoru mgbe eto ni y'a maru m.”

³⁵ Pita nọ si, “Kaka, aghoriko m, osuon'a ni mme le 'yu jenko d'a nwun!” Umu-azuun ile hoduni nọ kuzikwo erira.

Jizosị E Me Ekpere Ime Ugba Geshemani

(Mak 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ 'Ya Jizosị lẹ ụmụ-azụun a nọ si ebe w'a kpọ Geshemani. O nọ sị ụmụ-azụun a, "Nọdị nị alị ebeni nị m jenzuka d'e mę ekpere." ³⁷ O nọ weri Pita lẹ ụmụ Zẹbedi ẹbuo, o nọ sụkuruma, obi nọ ferime ẹ. ³⁸ 'Ya o nọ sị wẹ, "Obi e d'a gbawapụ m; o d'e gbu m. Nọdị nị ebeni sọn m mụ ẹnya."

³⁹ O nọ jenshi ihun ẹkerẹ, tūha enwen ẹ ye alị, mę ekpere, sị, "Baba, omeni o rị nfe, nị mkpu afunfunni ghafe m; kanị, uche i y'a mę, ẹlẹ uche m." ⁴⁰ O nọ bia d'e kunrun ụmụ-azụun a; o hụn nị wẹ rị uran, o nọ sị Pita, "Ya wụ, onụ e ri-eka sọn m mụ ẹnya mgbahunmę okulokụ ohu? ⁴¹ Mụ nị ẹnya, mę ni ekpere, amamgbe unụ a danye ime onwunwan; ezioku-ezioku, mmọn ihian a choghọ, kanị ndun guu ẹhụ."

⁴² O nọ puzi nke mgbe ẹbuo d'e mę ekpere, a sị, "Baba, omeni mkpu afunfunni asaeka ghafe bu arani m'a, uche i 'ya mę." ⁴³ O nọ biazị ebe wẹ rị, hūn wẹ kẹ wẹ rị uran, makele ẹnya wẹ a nyintoguo.

⁴⁴ O nọ lazi wẹ to, pu d'e mę ekpere nke mgbe eto, e kuzikwo ihien ohu hu. ⁴⁵ 'Ya o nọ bia d'e kunrun ụmụ-azụun a, sị wẹ, "Unu rikwo uran, e zuru iken? Lee n'e, ogen hu e ruguo—e we wẹ Nwa nke Ihian ye ndi njo. ⁴⁶ Lihi ni nị ẹnyi jenmę. Lee n'e, onye rị e reni m a biaguo."

A Nwunrun Wẹ Jizosị

(Mak 14.43-50; Luk 22.47-53; Jon 18.3-12)

⁴⁷ Jizosị rikwo e ku okuni, kẹ Judasi hūn wụ onye ohu ime ụmụ-azụun a mmebuọ bia. Judasi lẹ igunrun hi-ogbe wị—wẹ bu opia-agma lẹ ẹgbe. Ndi-isi nchụ-ẹjan lẹ ndi-isi zihę wẹ. ⁴⁸ Onye hūn rị e ren'e gwa wẹ ihien wẹ sikọ d'e gi marin Jesu. O sị,

“Onye m jenkọ d'e gi isu-onye kele, 'ya wu onye hu, nwunrun n'a.”⁴⁹ O nọ bịa d'e kunrun Jizọsị ozigbo, si, “Uwa-oma, Onye-nkuzi!” O nọ su ẹ onu. ⁵⁰ Jizọsị nọ si a, “Di-enyi, me ihien i bịa d'e me!” 'Ya we nọ kwondon Jizọsị, nwunrun a. ⁵¹ Ozigbo, onye ohu ime ndi we le Jizọsị wi nọ tnpu ẹka, sepuha opia-agma a, banpu odibo onye-isi nchu-ẹjan ntin. ⁵² 'Ya Jizọsị nọ si a, “Wekin opia-agma i azuun, makeni ndi ile e bu opia-agma, siko d'a gha opia-agma nwun. ⁵³ I ro ni asa m ẹka rijo Nedi m, o zihę ni m ihien kari igunrun ndi mmon-ozu agha mmebuozigbo? ⁵⁴ Kani, m me erira, nani ke we jenkọ d'e gi mezu ihien ndi ri ime Ehuhuo-nsọ hun ku n'o jenkọ d'a ri enina?”

⁵⁵ Ogęn hu ke Jizọsị gi si igunrun hu, “Unu gi opia-agma le ębe bịa d'a nwunrun m nọke si m wu onye-ohin? Uhuohin ile m'a nodi ali ime Ulo-nsọ a kuzi, onu a nwunrun ni m. ⁵⁶ Kani, ihien ndini ile ri nwan e me keni ihien ndi-amuma ku ime Ekwkwo-nsọ mezu.” 'Ya umu-azuun a ile nọ na a to, gbama osọ.

E We We Jizọsị Si Ogwa Kayafasi, Onye-isi Nchu-ẹjan

(Mak 14.53-65; Luk 22.54-55, 63-71; Jon 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ 'Ya ndi nwunrun Jizọsị nọ we ẹ jenni Kayafasi wu onye-isi nchu-ẹjan ime ogwa a, ebe ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi gbakikome. ⁵⁸ Kani Pita sonko a d'e ru ogwa onye-isi nchu-ẹjan, bu ębata we te e te. Ya Pita nọ banye, son ndi-nche nodi ali keni o hun njendeme ihienni.

⁵⁹ Ogęnni, ndi-isi nchu-ẹjan le Ndi-isi Nkikwama ile hu a cho ihien w'e gi buokin Jizọsị onu keni we

gbu e; ⁶⁰ kani, ahunni we, osuon'a ni ndi osheri-ntu puhani bu oda. Omeguu, mmadu ebuo no nwan puha, ⁶¹ si, “Onyeni si, ‘M jenkọ d'a saeka tikpo Ulo-nsọ Osolobue, gi akpu-uhuohin eto tunkin e.’ ” ⁶² 'Ya onye-isi nchu-ejan no lihi, si, “Y'e nwon ihien i jenkọ d'a shari? Ki wu ihien ndini we ri a si ni 'ya k'i me?” ⁶³ Kani, Jizosi ekuni ihien owule. Onye-isi nchu-ejan no si a, “E gi m efan Osolobue hun ri ndun si i gwa enyi mbuni iyu wu Kraisti, Nwa Osolobue.”

⁶⁴ Jizosi no si a, “Yu ku e. M ri nwan a gwa unu ile ni ogenni ghafeguu, unu sikọ d'a hunde Nwa nke Ihan ebe o nodi ali eka-nni Osolobue, Onye hun nwon iken ile, hunzikwo a k'o ri elu orukpu o gi lala.”

⁶⁵ 'Ya onye-isi nchu-ejan no tika efe hun 'ya le enwen e wu onye-isi nchu-ejan yi, si, “O kuole aru! Ki enyi ri a chozini ndi osheri? Onu a nuguo nwan aruni o ku! ⁶⁶ Kini ke unu ro?” We no za, si, “Ikpe a maol'a, o jenkọ d'a nwun!” ⁶⁷ We no ju a eson ihun, fian a ihien, ndi hu ime we no ma a ora, ⁶⁸ si, “Iyu hun si ni i wu Kraisti, Onye hu Osolobue Tume, bu amuma ni gwa enyi onye fian i ihien?”

Pita A Ghorị N'ọ Marị Jizosi

(Mak 14.16-72; Luk 22.56-62; Jon 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Ogenni, Pita nodi ali ezi ogwa, 'ya nwa-agboọ wu odibo no bia d'e kunrun e, si a, “Iyu le Jizosi onye Galili wizikwo.” ⁷⁰ Kani, o no ghorị id'enya we ile, si, “Amarin m ihien i ri e ku.”

⁷¹ Ogen o gi si ebe we gha a banye ezi-ogwa hu, nwa-agboọ ozọ wu odibo no hun a, si ndi turu ebegu, “Onyeni le Jizosi onye Nazareti wi.” ⁷² O no

ghorizi, kundef Osolobue, si, “Amarinde m okennyehụ!”

⁷³ O nọbezi ekere, ndi turu ebahun nọ bia d'e kunrun Pita, si a, “I wu onye ohu ime we nkesi, asusu i e sepuhaguo i.” ⁷⁴ 'Ya Pita nọ kunme Osolobue, si, “Amarinde m okennyehụ.” Ozigbo hu, okpa nọ kwan. ⁷⁵ Ya Pita nọ nyanhan oku Jizosi ku, ni, “Okpa gini d'a kwan, i jenkọ d'a ghorị mgbe eto ni y'a marin m.” O nọ shi ezi d'a kwan ezigbo ekwan.

Isi Nke Ẹsa-kwasị-ogụn

E We We Jizosi Si ogwa Paileti

(Mak 15.1; Luk 23.1-2; Jon 18.28-32)

¹ O ru oge utuntun, ndi-isi nchu-ejan ile le ndi-isi nọ tugbame iroro ke w'a don gbu Jizosi. ² We nọ ken e egbun, we e jenni Paileti, onye Rom hun wu Govano ri a kini we.

Judasị E Hogbu Enwen E

(Orun Ndi-Ozi 1.18-19)

³ Oge Judasi hun re e ye we gi hun a ni a maguo we Jizosi ikpe-onwun, o nọ kwan mmani, wekin ni ndi-isi nchu-ejan le ndi-isi akpuru egho ola iri-kwasị-ogun hu, ⁴ si, “E meole m njo m gi re onye nwonleni ihien o me.” Kani, we nọ si a, “O gbasharini enyi; ohun wu mkpa i!”

⁵ O nọ tu akpuru-egho ola ndi hu ye ali ime Ulo-nsọ, pu d'e hogbu enwen e. ⁶ Ndi-isi nchu-ejan nọ tuturu akpuru-egho ola ndi hu; we nọ si, “O furuni ni enyi bu we che ebe w'e donme ihien ime Ulo-nsọ, makeni egho edeke ro (egho-mme).” ⁷ 'Ya we nọ tu iroro, gi e nonrin ogige onye a kpu-ite, gi e meme

ikpekpe itumunye. ⁸ 'Ya haṅ wẹ gi a kpọ ogige hu
 “Ogige Edeke” d'e rukwo tanni. ⁹ 'Ya ihien Osolobue
 gi onye-amuma wu Jerimaya ku no mezu, ni,
 “We no weri akpuru-egho oia iri-kwasị-ogun hu,
 hun wu onu egbo ndi Izrelu kweri ni 'ya ke we siko
 d'e non okennyẹ hu;
¹⁰ gi e nonrin ogige Okpu-ite
 rike ke Onye-nwonni-enyi don gwa m.”

Paileti A Ju Jizosi Utaa

(Mak 15.2-5; Luk 23.3-5; Jon 18.33-38)

¹¹ Ogen ihienni gi ri e me, Jizosi turu ihun Paileti
 wu Govano ri a kidon ni ndi Rom. Paileti no si, “Iyu
 wu eze ndi Ju?” Jizosi no si a, “Iyu ku.” ¹² Kani, ogen
 ndi-isi nchu-egan le ndi-isi gi ri e kusunme ihien ndi
 we si ni 'ya k'o me, o gba nkintin! ¹³ Paileti no si
 a, “Y'a ri a nu ihien ole we ri e ku ni 'ya k'i me?”
¹⁴ Kani, o shiarini ihien owule, ke akpu ohu—nke
 wu n'o tukenme Paileti wu Govano enya.

A Ma We Jizosi Ikpe Onwun

(Mak 15.6-15; Luk 23.13-15; Jon 18.39; 19.16)

¹⁵ Ogen Mmemme-Nghafe owule, Govano a hapu
 ni we onye-ngan owule we cho. ¹⁶ Ogen hu, eje-
 ihan ohu ihan ile marin ri ime ulo-ngan, efan a
 wu [Jizosi] Barabasi. ¹⁷ Ogen we gi gbakikomeguu,
 Paileti no si we, “Onye ke onu cho ni m hapu ni onu
 [Jizosi wu] Barabasi ra Jizosi hun w'a kpọ Kraisti?”
¹⁸ (Paileti ku ihienni makeni o maringho ni iwe ke
 we gi we Jizosi wu Kraisti ye e.) ¹⁹ Ogen o gi nodi ali
 elu Ocho-okink'ikpe, nwunye e no zi ozi jenn'e, si
 a, “Wepukwo eka oku onye ezi-omume hu, makeni
 e giguo m ufiri e ta afunfun oda-oda ime nro tanni.”

20 Ndi-isi nchụ-ẹjan lẹ ndi-isi Izrelu nọ nwan gwa igunrun hụ wẹ si Paileti hapuni wẹ Barabasi, gbu Jizosi. 21 Paileti nọ sizi wẹ, “Onye ime wẹ ebuo ke unu cho ni m hapu ni unu?” Wẹ nọ si, “Barabasi.” 22 Paileti nọ si, “Ki m'e gi nwan Jizosi hun w'a kpo Kraisti me?” Wẹ ile nọ si, “Kpogbu ẹ enu obe.” 23 O nọ si, “Ki hai? Elee eje-ihien k'o me?” Kani wẹ ile e yikenmede, si, “Kpogbu ẹ elu obe.” 24 Ogen Paileti gi hun ni ihien o ri e ku e nwonni isi ebe wẹ ri, hunzi ni isusu choko n'o bidon, o nọ weri mirin kwopu ẹka id'anya igunrun hụ, si, “Edeke onyeni ari m ẹka; ẹka onu k'o rizi!” 25 Igunrun hụ ile nọ si, “Edeke ẹ 'ya ri enyi le umu enyi isi!” 26 'Ya o nọ hapuni wẹ Barabasi, o fianguu Jizosi mkpinsi, o nọ w'e ye wẹ kpogbu.

*Ndi-agma A Kpa Jizosi Ye Emu
(Mak 15.16-20; Jon 19.2-3)*

27 'Ya ndi-agma Paileti nọ weri Jizosi si ime ogwa Paileti, kpogbama itu-agma hụ ile; ya wẹ nọ fihunme ẹ. 28 Wẹ nọ yipu a ewuru ẹ, yime ẹ ewuru nanranni e nwun ufie-roni, ufie-roni*. 29 Wẹ nọ weri agalaba osisi-ogun, gi ẹ kpa okpu-eze, bu ẹ che ẹ isi, bu okpo che ẹ ẹka-ihien; e gbu n'ẹ osekp, a kpa a e ye emu, a si a, “Agu!! Eze ndi Ju!!”

30 Wẹ nọ ju a eson, napu a okpo hụ wẹ te buche ẹ ẹka, fianma a ya isi. 31 Ogen wẹ gi kpaguu a ye emu, wẹ nọ yipu a ewo ufie hụ, yimezi ẹ ewuru ẹ. Wẹ nọ duru ẹ d'a kpogbu elu obe.

*A Kpoma Wẹ Jizosi Elu Obe
(Mak 15.21-32; Luk 23.26-43; Jon 19.17-27)*

* **Isi Nke Eṣa-kwasi-ogun:28** ewuru ndi nze lẹ ndi-idafin

³² Ebe wẹ jẹnkọ, wẹ nọ kunrun onyẹ Saịrini ohu w'a kpọ Saịmọnu, wẹ nọ w'a y'ẹ olu buru obe Jizọsi.

³³ Oḡen wẹ gi ru ebe w'a kpọ Gọgọta ('ya wu Ebe-Okpokom'isi), ³⁴ wẹ nọ ye Jesu manya wẹ buche olulu-anu ra, kani, oḡen o gi danmịn a, o nọ ju n'ọ rakọ a. ³⁵ Oḡen wẹ gi kpomaguu a elu obe, 'ya wẹ nọ tu nkpo, gi ẹ keru ewuru ndi o yi. [Onwan me keni ihien onyẹ-amuma ku hun uzọ mezu—make ni onyẹ-amuma si,

“E keru wẹ ẹkwa m,

a tu wẹ nkpo,

gi ẹ keru ewuru m.”]

³⁶ Wẹ nọ nodi ali, e che ẹ nche. ³⁷ Wẹ de ihien wẹ gi m'a ikpe ye enu obe hu. Ihien wẹ de wu, “Onwan wu Jizọsi, Eze ndi Ju.”

³⁸ Wẹ kpomazi ndi ohin eburo che n'ẹ, onyẹ ohu elu obe ri ẹka-nni ẹ, onyẹ ohu elu obe ri ẹka-ekpen ẹ. ³⁹ Ndi hun ghafekoni hu a kpa a e ye emu, e finfin isi, ⁴⁰ a si, “Iyu hun jenkọ d'e tikpo Ulonso, gi akpu-uhuhin eto tundonzi ẹ, zuopuha nwan enwen i! Omeni i wu Nwa Osolobue, gha elu enu obe hidan.” ⁴¹ Eriira ke ndi-isi nchu-egan le ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi donzikwo kpa a ye emu, a si, ⁴² “O zuopuha ndi ozọ, kani o sani ẹka zuopuha enwen ẹ. Iya wu eze Izrelu nu! 'Ya gha nwan elu obe hidan, keni enyi kweri n'ẹ. ⁴³ O tukwasi Osolobue obi; Osolobue 'ya zuopuha a nwan owuni o suoghọ a. Make ni, o si, 'Mme wu Nwa Osolobue.' ” ⁴⁴ Eriira ke ndi ohin ndi hu wẹ kpogbu 'ya le wẹ donzikwo kpari ẹ.

Onwan Jizọsi

(Mak 15.33-41; Luk 23.44-49; Jon 19.28-30)

45 Efinnai hụ, gha ọkụlọkụ mmẹbuo, oge hụ ẹnya anwun gi a ri isi, d'e ru ọkụlọkụ eto, ọkiki no gba ali hụ ile. 46 Ihiẹn rike ọkụlọkụ eto, Jizosi no gi oken olu yi oro, si, "Elai, Elai, lama Sabakitani?" 'Ya wu, "Osolobue m, Osolobue m, ki hain i gi la m to?" 47 Kani, oge ndi hụ ime ndi turu ebahun gi nu a, we no si, "O ri a hi Elaija!" 48 Ozigbo, onye ohu ime we no gba oso, weri eru bianye ime manya ru-uka, fa a ye mkpinsin, ye 'ya no ra. 49 Kani, ndi ozọ si, "Cheri ni, ni enyi lee omeni Elaija jenkọ d'a bia d'a zuopuha a." 50 Jizosi no gi oken olu yizi oro, kwonbepu, nwunhun. 51 Ozigbo hụ, ekwa we gi gbombepu Ebẹhụ kachanrin-nsọ ime Ulo-nsọ no bawapu ebuo, gha elu d'e ru ali. Ali no mahihie, omuma hụ e tiwa; 52 ili ndi nwunni no kpupu, ndi nsọ bu oda nwunni no lihi. 53 Oge Jizosi gi ghaguu onwun lihi, we no puha, si obodo nsọ hụ wu Jerusalem, ndi bu oda no hun we ebẹhụ. 54 Oge oki-agma hụ le ndi-agma 'ya ni we ri e che Jizosi nche gi hun ali-omahihie le ihien ndi hụ meni, egun no bia we, we no si, "Ezioku, onyeni wu Nwa Osolobue!"

55 Ikpoho bu oda gha Galili sonhen Jizosi e yen'e eka rizi ebahun, we ri a gha ebe teni e lee ihien ri e meni. 56 Ndi hụ ime we wu Meri onye obodo Mag'dala, Meri nne Jemisi le Josefụ le nne umu Zebedi.

Olili Jizosi

(Mak 15.42-47; Luk 23.50-56; Jon 19.38-42)

57 O ru oge enyasi, odafin ohu w'a kpọ Josefụ, onye obodo Arimatia, no bia. Okennyeni wuzikwo onye e son uzọ Jizosi. 58 O no jen d'e kunrun Paleti, si a buye e ehụ Jizosi. 'Ya Paleti no si we buye e

ya. ⁵⁹ Josefụ nọ buru ẹhịụ hụ; gi ẹkwa line nwnni fuma a, ⁶⁰ bu ẹ che ime ili ohun o kwademeni enwen ẹ, hụn wẹ gu nọkẹ okporo ye ime omuma. O nọ gi omuma hi-ogbe nukin onu ili hụ, pu. ⁶¹ Meri onye obodo Mag'dala le Meri hụn-ebọ nodi ali bu ihun zinme ili hụ.

E We We Ndi-nche D'e Chedon Ili Hụ

⁶² Ogen uhuhin Nkwademe gi ghafegu, o ru enyasi, ogen Uhuhin Izu-iken gi bidon, ndi-isi nchu-egan le ndi Itu-Farisi nọ zugbama d'e kunrun Paleti, ⁶³ si a, "Di-okpa, enyi a nyanhangho ni ogen onye-ntuni gi ri ndun, o si, 'Akpu-uhuhin eto ghafegu, m jenkọ d'e lihi.' ⁶⁴ Si we nwan d'e gbokinkenme ili hụ ohunma-ohunma d'e ru akpu-uhuhin eto hụ, amangbe umu-azuun a abia d'e zunrun ehụ a, gwama ihian ile ni, 'O ghaguo onwun lihi'; ogen hụ ndufie ikpazuun hụ a kari nke ibuzo njo." ⁶⁵ Paleti nọ si we, "Weri ni nwan ndi-agma; jen ni d'e chedon ẹ ke unu siko d'a saeka." ⁶⁶ 'Ya we nọ jenme, kpukinkenme ili hụ, bu ndi-nche to ebegu.

Isi Nke Ɛsato-kwasị-ogun

Jizosi A Gha Onwun Lihi

(Mak 16.1-10; Luk 24.1-12; Jon 20.1-10)

¹ Ogen Uhuhin Izu-iken gi ghafegu, ogen eki gi fonme nke uhuhin ibuzo ime izu-uka (hun wu nwan uhuhin Sonde), Meri onye obodo Mag'dala le Meri hụn-ebọ nọ jen d'e lele ili hụ. ² Idemizi, ali nọ mahihie oda-oda, makeni mmon-ozu Di-nwonni-enyi gha elu-igwee bia, nupu omuma hụ hi-ogbe, nodi ali elu ẹ. ³ O hụ e be nwanran-nwanran rike amuma, ewuru ẹ hụ e nwun nọkẹ igwere. ⁴ Egun

ę nọ bịa ndị nche, ęhụ nọ mama wẹ nni, wẹ nọ rịchanrịn kẹ ndi nwunhunnị. ⁵ Kani, mmon-ozị hụ nọ sị ikpoho ndi hụ, “Atule ni egun, a maringhọ m ni unu ri a cho Jizosi, hụn wẹ kpogbu elu obe. ⁶ O rizi ebeni; o lihiguo k'o don ku. Bia ni d'e lee ebe o te ri. ⁷ Jenme ni nwan ozigbo d'a gwa umu-azuun a, si wẹ, ‘O ghaguo onwun lihi, o buruguo ni unu uzo si Galili; ebenu kẹ unu jenko d'a nọ hụn a!’ A gwaguo kwọ m unu.” ⁸ ‘Ya wẹ nọ gi egun lẹ oken ighoghọ gha ili hụ pu ozigbo, gbama oso d'a gwa umu-azuun a.

⁹ Idumuzi, Jizosi nọ kunrun wẹ, si, “Darụ ni!” ‘Ya wẹ nọ bịa d'e kunrun ę, fiedon ę oku, fe ę. ¹⁰ ‘Ya Jizosi nọ si wẹ, “Atule ni egun, jen ni d'a gwa umunę m wẹ jen Galili, ebahun kẹ wẹ k'a nọ hụn m.”

E Ye Wẹ Ndi-nche Egho-azuun, Si W'e Kule K'o Me

¹¹ Ogen ikpoho ndi hụ gi jenko, ndi hụ ime ndi-nche hụ nọ si ime obodo d'a gwa ndi-isi nchu-ęjan ihien ile meni. ¹² Ogen ndi isi nchu-ęjan lẹ ndi-isi gi zuguu, tugbamaguu iroro, wẹ nọ ye ndi-agma hụ ego hi-ogbe, ¹³ si wẹ, “Gwakwo ni ihian ile ni, ‘Umu-azuun a bịa d'e zunrun ę ime abali ebe enyi ri uran.’ ¹⁴ Omeni onwan e ru ntin Govanọ wu Paleti, enyi jenko d'e me obi ru ę ali, hụn a ni nsongbu arikonị unu.” ¹⁵ ‘Ya wẹ nọ narin wẹ egho hụ, me ihien wẹ gwa wẹ. Echen kẹ wẹ rikwo a ko akikonị ime ndi Ju d'e ru tanni.

*Orun Hu Ri Mkpa Jizosi Ye Umu-azuun A
(Mak 16.14-18; Luk 24.36-49; Jon 20.19-23; Orun
Ndi-Ozi 1.6-8)*

¹⁶ Ya ụmụ-azụụn mmanai hụ nọ nwan si ugu hụ rị Galili, ebahụn Jizọsị gwa wẹ. ¹⁷ Ogẹn wẹ gi hụn Jizọsị, wẹ nọ fe ẹ, kanị ndị hụ ime wẹ nwọn obi-ẹbuo. ¹⁸ Jizọsị nọ jenzunhan, si wẹ, “E yeole wẹ m iken ile rị elu-igwee le elu-ụwa. ¹⁹ Jemẹ ni nwan d'e mẹ ndi alị ile rị ichen-ichen ni wẹ wuru ndi e sọn ni m; e gi ni ẹfan Nedi le Nwa le Mmọn-nsọ e mẹ wẹ mirin-Chuku. ²⁰ Kuzi ni wẹ, ni wẹ hụn ụzọ e mẹ ihien ile m si unu mẹ. Ezie, m noye ni unu ogẹn ile d'e ru ogugu-ogẹn.”

**Elu Ọhụn: Ekwọ-Nsọ (Azụn Ọhụn rịn'a)
Revision of New Testament in Ika**

copyright © 2010 Wycliffe

Language: Ika

Translation by: Wycliffe

Ika (ikk) Nigeria

In Nigeria the word Ika is not only the name of the Ika people, but is also used to designate a local government area in the Akwa Ibom State. The Ika people are a sub group of the Igbo people. It is interesting to note that Ika is the name of a town in Croatia is one of the eight Annang local government areas of the local government areas in Akwa Ibom State. An alternative name for the Ika people is Ika-Annang. There appears to be another dialect of Ika that is spoken in Delta State of Nigeria.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9789789037056

Revision

The New Testament

in Ika

© 2010, Wycliffe. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

31b0248e-272a-5dee-8226-bcc00c54d9b1